

Kenneth Grahame

Traducere de Gabriela Monica Rusc

Ilustrații: Adela Lazar

LiterNet.ro
2010

Redactor: Răzvan Penescu rpenescu@litternet.ro

Editor format .pdf Acrobat Reader: Iulia Tomescu

Traducere: © 2010 Gabriela Monica Rusu

Ilustrații: Adela Lazăr (www.hadella.ro)

Editare imagini: Sebi Tonț (www.tont.ro)

© 2010 Editura LiterNet pentru versiunea .pdf Acrobat Reader.

Este permisă descărcarea liberă, cu titlu personal, a volumului în acest format. Distribuirea gratuită a cărții prin intermediul altor siteuri, modificarea sau comercializarea acestei versiuni fără acordul prealabil, în scris, al Editurii LiterNet sunt interzise și se pedepsesc conform legii privind drepturile de autor și drepturile conexe, în vigoare.

ISBN: 978-973-122-049-9

Editura LiterNet

<http://Editura.LiterNet.ro> / office@litternet.ro

CUPRINS

1. La malul râului	3
2. La drumul mare.....	21
3. Pădurea sălbatică	38
4. Dl. Bursuc	54
5. Dulce Domum	73
6. Dl. Broscoi.....	94
7. Cântărețul la nai de la revărsatul zorilor	113
8. Aventurile Broscoiului	127
9. La drum	146
10. Alte aventuri ale Broscoiului	168
11. Și lacrimile îi curgeau șuvoi	192
12. Reîntoarcerea lui Ulise.....	216

La Măbul răului

Pentru că începuse curățenia de primăvară, Dl. Cârtiță muncise pe brânci toată dimineața. Mai întâi cu mătura, apoi cu cârpa de praf; mai apoi, cocoțat pe scări și pe scaune, cu o bidinea și cu o găleată de var, până i-a intrat praf în gât și în ochi și i-au sărit stropi de var pe toată blana cea neagră, și până l-a apucat durerea de spate și de mâini.

Primăvara se simțea plutind prin văzduh și pătrunsese chiar și în căsuța lui întunecoasă și joasă, cu spiritul ei de neliniște și de dor. Așa că nu-i de mirare că aruncă deodată bidineaua pe podea, spuse „Da' ce-mi pasă mie?” și „Da' mai dă-o-ncolo de curățenie de primăvară!” și o țâșni afară din casă fără măcar să-și pună haina pe el.

Ceva anume îl chema grabnic deasupra, așa că o porni prin tunelul îngust și abrupt care făcea legătura cu drumul de pietriș al animalelor ce locuiesc mai aproape de soare și aer.

Așa că râcâi și săpă și scormoni și zgârie pământul, și iar râcâi, și săpă și scormoni, muncind din greu cu toate cele patru lăbuțe și spunându-și „Acuș, acuș ajungem sus!”, până când, hop! boticul lui ieși la lumina soarelui, iar el se trezi rostogolindu-se în iarba călduță a unei pajiști întinse.

„Ce frumos e!” își spuse el. „E mai bine decât să dai cu var!”.

Soarele îi încălzea cu putere blana și adieri ușoare îi mângâiau fruntea, iar după izolarea subterană în care trăise atâta timp, ciripitul viori al păsărilor îi intra în urechile amortite aproape ca un strigăt.

Și sărind pe toate cele patru lăbuțe deodată, mânat de bucuria vieții și de fericirea unei primăveri în care lăsase deoparte curățenia și toate treburile casei, își continuă drumul peste pajiște până ajunsese la gardul viu din celălalt capăt al ei.

– Stai pe loc!, spuse un iepure bătrâior din gaura lui. Șase bănuți pentru privilegiul de a trece pe un drum privat!

Dar fu doborât într-o clipită de Dl. Cârtiță cel nerăbdător și disprețuitor care mergea în pas vioi pe lângă tufișuri făcându-le în ciudă altor iepuri ce se ițeau din vizuini ca să vadă și ei ce-i cu zarva de-afară.

– Vedeă-v-aș friptură! Vedeă-v-aș friptură!, spuse Cârtiță în batjocură și dispăru înainte ca iepurii să poată găsi o replică pe măsură. Atunci începură să se rățoiască unul la altul.

– Ce prost ești! De ce nu i-ai spus una să-l usture...?

– Da' de ce nu i-ai spus tu?

– Ar fi trebuit să-i aduci aminte că...! Și tot așa; dar, ca de obicei, se treziseră când faptul era deja consumat.

Totul părea prea frumos ca să fie adevărat. Rătăcea încăce și-ncolo pe pajiște, de-a lungul gardului viu, prin dumbravă, și vedea pretutindeni păsări care construiau cuiburi, flori care îmboboceau, frunze care țâșneau din muguri – toți și toate plesneau de fericire, într-un vârtej de agitație și de neastâmpăr.

Și în loc să-l mustre conștiința și să-i șoptească „Văruiește!”, simțea doar cât de bine era să fii singurul pierde-vară printre toți acești cetățeni ocupați. Căci până la urmă, cea mai bună parte a unei zile libere este, poate, nu atât să te odihnești tu însuși, cât să-i vezi pe toți ceilalți din jurul tău muncind de zor.

Credea că e pe deplin fericit cum umbla așa fără nici un scop, când, deodată, se pomeni pe malul unui râu. Niciodată până acum nu mai văzuse un râu – un animal așa de lucios, sinuos și plin, alergând și bucurându-se, înhățând lucruri în calea lui cu un gălgâit și eliberându-le cu un hohot de râs, aruncându-se pe tovarășii lui de joacă ce se zbenguiau liberi, ca apoi să fie iarăși prinși.

Totul era un freamăt și un tremur – licăriri, străluciri și lumină, murmur și învolburare, susur și clipocit. Dl. Cârțiță era vrăjit, extaziat, fascinat. Alerga de mama focului pe malul râului, ca și cum ar fi fost sub vraja cuiva care deapănă povești captivante; și când în sfârșit obosi, se așeză pe mal, în timp ce râul încă îi murmură povești susurătoare, dintre cele mai frumoase din lume, aduse parcă din inima pământului, ca să fie spuse, în cele din urmă, nesățioasei mări.

Și cum stătea pe iarbă și se uita peste râu, o gaură întunecoasă de pe malul opus, chiar deasupra marginii apei, îi captă atenția, și, visător, începu să se gândească ce locuință comodă ar fi asta pentru un animal cu nevoi puține și care și-ar dori o casă mică și atractivă pe mal, deasupra cotei de inundație și departe de zgomot și praf.

Cum se uita așa, ceva mic și strălucitor păru că licărește în adâncul ei, dispăru un moment, apoi licări încă o dată ca o steluță. Dar era puțin probabil să fie o stea într-un asemenea loc; și era prea mică și prea sclipitoare ca să fie un licurici. Și, cum privea așa, văzu că ea clipește spre el, și descoperi că era un ochi; și o fețișoară începu să se contureze treptat în jurul lui, ca o ramă în jurul unui tablou. O fețișoară maro cu mustăți.

O față rotundă și serioasă, cu aceeași licărire în ochi care îi atrăsese atenția la început.
Niște urechiușe grațioase și un păr des și mătăsos.
Era Șobolanul de Apă!
Cele două animale se priviră un timp cu prudență.

- Salutare, Cârțiță!, spuse Șobolanul de Apă.
- Salutare Șobolanule!, spuse Cârțiță.
- N-ai vrea să vii încoace?, întrebă Șobolanul.
- Ușor de zis, greu de făcut, spuse Cârțiță, oarecum bosumflat, din cauză că nu era obișnuit cu viața în preajma râului și cu obiceiurile ei.

Șobolanul nu mai spuse nimic, dar se aplecă și desfăcu o funie de care trase ușor; apoi se urcă într-o bărcuță, pe care Cârțiță nu o observase. Era vopsită cu albastru pe dinafară și cu alb pe dinăuntru, și era mare exact cât să încapă în ea două animale; și Cârțiță o îndrăgi pe dată, chiar dacă încă nu prea înțelegea la ce folosește.

Șobolanul vâsli cu abilitate până pe malul celălalt și se opri. Apoi ridică laba din față în timp ce Cârțiță se apropie cu băgare de seamă.

- Sprijină-te!, spuse Șobolanul. Acum urcă iute!, și Cârțiță, spre surprinderea și încântarea lui, se văzu așezat la pupa unei bărci adevărate.
- E o zi minunată! Spuse el, în timp ce Șobolanul îndepărtă barca de țărm și luă din nou vâslele. Știi, n-am mai fost până acum cu barca niciodată.

– Ce? strigă Șobolanul cu gura căscată: n-ai mai fost..., vrei să spui că n-ai mai fost..., și adică ce-ai făcut până acum?

– E chiar așa de frumos?, întreabă Cârțiță cu reținere, deși începuse și el să-și dea seama cât de minunat este, de cum s-a așezat comod pe locul lui și s-a apucat să cerceteze cu atenție pernele, vâslele, furcheții și toate accesoriile acelea nemaipomenite din jurul lui, și de îndată ce a simțit barca legănându-se ușor sub el.

– Frumos? E cea mai grozavă distracție, spuse Șobolanul cu seriozitate, în timp ce se înclina în față pentru a vâsli. Crede-mă, prietene, nu există nimic, dar absolut nimic mai extraordinar pe lumea asta decât să lenevești în barcă. Pur și simplu să lenevești, continuă el visător: doar să lenevești... în barcă; să lenevești...

– Fii atent, Șobolane!, strigă deodată Cârțiță.

Era însă prea târziu. Barca se lovi de mal cu putere, iar vâslașul cel voios și visător stătea întins pe spate pe fundul bărcii, cu picioarele în sus.

– ... să lenevești... în barcă... sau să dai de bucluc cu ea, continuă Șobolanul liniștit și plin de voie bună în timp ce se ridica de pe jos. În barcă sau pe lângă barcă, n-are nici un fel de importanță. De fapt, nimic n-are importanță și asta-i tot farmecul. Fie că pleci, fie că nu; fie că ajungi la destinație sau fie că ajungi în cu totul altă parte, sau nu ajungi nicăieri, ești tot timpul ocupat, deși nu faci nimic în mod special; și când te saturi de atâta umblat, există întotdeauna altceva de făcut, și dacă vrei, faci, iar dacă nu vrei, nu faci. Ia ascultă!

Dacă chiar n-ai nici o altă ocupație în dimineața asta, ce-ar fi s-o pornim amândoi pe râu în jos și s-o ținem așa cât e ziua de lungă?

Cârțiță își frecă lăbuțele de bucurie, se întinse cu un oftat de mulțumire și se rezemă încântat între pernele moi.

- Ce zi minunată!, spuse el. Să pornim atunci!
- Stai un pic!, zise Șobolanul. Legă barca de mal, urcă până în vizuina lui, și după scurt timp reapăru clătinându-se sub greutatea unui coș de răchită plin.
- Bagă-l sub picioare, îi spuse el lui Cârțiță, în timp ce se urca înapoi în barcă. Apoi dezlegă barca și apucă iarăși vâslele.
- Ce-i în el?, întrebă Cârțiță mort de curiozitate.
- Pui rece, răspunse scurt Șobolanul;
limbăreceșuncărecefripturărececavreșimurașisalatăfranzeluțechiflecucresoncarnelaconservăb
eredeghimbirlimonadă...
- Stai, stai!, strigă Cârțiță în extaz: E prea mult!
- Crezi?, întrebă serios Șobolanul. Asta iau de obicei în micile mele escapade; și dacă ai ști că celelalte animale îmi spun mereu că sunt un zgârcit și-un zgârie-brânză!

Dar Cârțiță nu auzea nimic din tot ce spunea Șobolanul. Absorbit de noua viață pe care tocmai o începuse, fascinat de lumină, de susur, de miresme, de toate sunetele și de soare, își târa o lăbuță prin apă și visa cu ochii deschiși. Iar Șobolanul, ca un bun prieten ce se găsea, vâslea liniștit, încercând să nu-l deranjeze.

– Îmi plac hainele tale la nebunie, amice!, remarcă el cam după vreo jumătate de oră, sau chiar mai bine. O să-mi cumpăr și eu un costum din catifea neagră într-o bună zi, de îndată ce o să-mi pot permite.

– Poftim?, întrebă Cârțiță, încercând, cu oarecare efort, să se adune. Probabil mă consideri foarte necioplit, dar totul e așa de nou pentru mine. Deci ... așa arată un Râu!

– Nu un râu. Nu-i un râu oarecare. E Râul nostru!, îl corectă Șobolanul.

– Și tu chiar trăiești lângă râu? Ce viață minunată!

– Lângă el și cu el și pe el și în el, spuse Șobolanul. Îmi e ca un frate și ca o soră; și mătușă, și toate rudele, și mâncare, și băutură, și (desigur) și loc de spălat. E lumea mea, și alta nici nu-mi trebuie. Ce nu găsesc aici, n-are nici o importanță pentru mine, și ce nu cunosc, nici nu mă interesează. Doamne! Ce viață ducem împreună! Fie că e iarnă sau vară, primăvară sau toamnă, tot timpul găsești motiv de distracție. Când sunt inundațiile din februarie, și pivnița și subsolul îmi sunt pline ochi cu apă care nu-i bună de băut, și când apa maronie îmi intră în dormitor pe fereastră; sau când apele se retrag și rămân peste tot numai petice de noroi care miros ca și tarta cu prune, și când stuful și algele înfundă canalele și eu pot hoinări de colo-colo pe fundul râului, cu picioarele uscate și găsesc hrană proaspătă și lucruri pe care tot felul de indivizi neglijenți le-au scăpat din bărci!

– Dar nu ți se întâmplă să te și plictisești?, îndrăzni să întrebe Cârțiță. Doar tu și râul și nimeni altcineva cu care să schimbi o vorbă?

– Nimeni altcineva cu care... ei bine, n-o să mă supăr pe tine, că ești nou pe-aici și nu știi, spuse Șobolanul plin de îngăduință. Dar malul râului e așa de aglomerat în ziua de azi, că mulți sunt nevoiți să se mute până la urmă. O, nu, nu mai e ce-a fost odată. Vidre, pescăruși, cufundari, găinușe de baltă, toți se-nvârt pe-aici cât e ziua de lungă și toți vor ceva de la tine, ca și cum n-ar avea altă treabă!

– Ce-i aia de-acolo?, întrebă Cârțiță, fluturând o lăbuță în direcția unei păduri, care încadra ca un guler întunecat lunca de pe o parte a râului.

– Aia? O, aia e Pădurea Sălbatică, spuse scurt Șobolanul. Nu prea mergem pe-acolo, noi, cei de pe malul râului.

– Da' de ce... lumea e rea pe-acolo?, întrebă Cârțiță puțin agitat.

– Păi..., spuse Șobolan, stai să-ți explic. Veverițele sunt de treabă. Și iepurii – unii dintre ei, dar iepurii sunt de mai multe feluri. Și mai e și Bursucul, desigur. El trăiește chiar în inima pădurii; și să-l plătești și n-ar trăi în altă parte. Dragul de el! Nimeni n-are de-a face cu el. Și bine ar fi nici să nu aibă, adăugă Șobolanul plin de importanță.

– Da' cine să aibă de-a face cu el?, întrebă Cârțiță.

– Ei... păi ar fi... unii, explică Șobolanul cu oarecare ezitare în glas. Nevăstuicile... și herminele... și vulpile... și așa mai departe. Într-un fel sunt de treabă și ele... mă-nțeleg bine cu ele... ne salutăm când ne-ntâlnim... dar nu-ncapă tăgadă că o cam iau razna uneori, și-atunci... ei bine, nu prea te poți baza pe ele – asta-i realitatea.

Cârțiță știa că a stăruii sau chiar a face aluzie la eventualele neînțelegeri, contravine bunelor maniere în lumea animalelor; așa că încheie subiectul.

– Și dincolo de Pădurea Sălbatică?, întrebă el. E cerul albastrui și dealurile, sau poate nu, poate e fumul orașelor, sau e doar văzduh?

– Dincolo de Pădurea Sălbatică e Lumea Largă, spuse Șobolanul. Adică ceva lipsit de importanță și pentru mine și pentru tine. N-am fost niciodată acolo, și nici n-am de gând să merg, și nici tu, dacă ai destulă minte. Și te rog, nu mai vorbi despre ea de-acum înainte. Dar ia uitate! Am ajuns în sfârșit la răstoacă, locul unde o să prânzim.

După ce părăsiră cursul principal, ajunseră la un fel de lac, cel puțin așa părea la prima vedere. Pe malurile povârnite creștea iarbă verde, iar de sub suprafața liniștită de apă se vedeau lucind rădăcini maronii, șerpuitoare. În fața lor, coama argintie și rostogolirea spumoasă a unui baraj, braț la braț cu o neobosită roată de moară de lângă însăși moara cu fronton cenușiu, umpleau aerul cu un murmur odihnitor, monoton și înfundat, presărat totuși cu glasuri limpezi și vesele ce se auzeau în răstimpuri, venind de dincolo de șuvoi. Era atât de frumos, că Dl. Cârțiță nu făcea altceva decât să-și ridice labele din față și să spună cu răsufierea întretăiată „O, Doamne! O, Doamne!”

Șobolanul aduse barca lângă mal, o legă, îl ajută pe amicul său încă stângaci să coboare cu bine și luă coșul de picnic. Cârțiță îl rugă pe prietenul său să-l lase să despacheteze, iar Șobolanul fu foarte bucuros să-i facă pe plac și el să se-ntindă cât era de lung pe iarbă ca să se odihnească. Plin de entuziasm, Cârțiță întinse fața de masă, scoase din coș, unul câte unul, toate acele pachete misterioase, și aranjă cu grijă conținutul lor, încă suspinând la fiecare nouă descoperire: „O, Doamne! O, Doamne!”

Când totul fu gata, Șobolanul spuse:

- Acum dă-i bătaie, amice! Și Cârțiță se supuse bucuros, mai ales că începuse curățenia la o oră foarte matinală, cum se face în atari situații de altfel, și nu se oprise nici măcar pentru o gustare sau o îmbucătură; și trecuse prin multe de când se apucase de treabă, și părea că se scurseseră de atunci câteva zile.
- La ce te uiți?, întrebă Șobolanul, de îndată ce își mai astâmpăraseră foamea, iar ochii lui Cârțiță rătăceau dincolo de fața de masă.
- Mă uit, spuse Cârțiță, la un șirag de balonașe pe care-l văd mișcându-se pe suprafața apei. Mi se pare foarte hazliu.
- Balonașe? Iu-hu! zise Șobolanul și chiui însuflețit de o bucurie molipsitoare.

Un bot mare și lucios se ivi la marginea apei, și Vidră își făcu apariția și își scutură stropii de pe haine.

- Calicilor! Spuse el, repezindu-se la mâncare. De ce nu m-ai invitat și pe mine, Șobo?
- A fost ceva improvizat, explică Șobolanul. Apropo, prietenul meu, Dl. Cârțiță.
- Precis că nu-ți mai încapi în piele de bucurie, spuse Vidră, și cele două animale se împrieteniră pe dată.
- Ce zarvă e pretutindeni! continuă Vidră. Parcă toată lumea s-a adunat astăzi pe râu. Am venit aici la răstoacă sperând să găsesc puțină liniște și uite că am dat peste voi. Nu că voi m-ați deranja, știți ce vreau să spun.

În spatele lor se auzi un foșnet ce venea dintr-un tufiș în care frunzele din toamna trecută stăteau încă grămadă, și un cap dungat, de după care se vedeau niște umeri înalți, îi cerceta cu atenție.

– Hai încoace, bătrâne Bursuc, strigă Șobolanul.

Bursucul făcu vreo doi pași; apoi mormăi, „Hm! Lume...”, și întoarse spatele și dispăru.

– Așa e el! spuse dezamăgit Șobolanul. Pur și simplu detestă societatea altora. E clar că azi n-o să-l mai vedem. Ei, ia spune, pe cine ai mai văzut pe râu?

– Păi în primul rând pe Broscoi, răspunse Vidră. În noua lui barcă de curse; și haine noi, și toate noi!

Cele două animale se uitară unul la altul și râseră.

– La început a avut o barcă cu pânze, spuse Șobolanul. Apoi s-a plictisit și și-a luat o gabară. Nu mai voia nimic altceva, decât să se plimbe toată ziua cu gabara; și în ce belele intra! Anul trecut și-a cumpărat un iaht, și toți trebuia să stăm cu el acolo și să ne prefacem că ne place. Spunea că o să-și petreacă tot restul vieții pe iaht. E mereu la fel, indiferent de ce se apucă; la un moment dat se plictisește și o ia de la capăt cu altceva.

– Nu zic că nu-i băiat bun, spuse Vidră pe un ton meditativ, dar atâta instabilitate... și în special când vine vorba de bărci!

De acolo de unde stăteau ei, puteau zări cursul principal, peste insulița ce-i separa de el; și exact atunci, o barcă de curse apăru pe neașteptate, cu vâslașul – un tip scund și trupeș – împroșcând și bălângănindu-se de mama focului, dar dându-și toată silința să o scoată la

capăt. Șobolanul se ridică și îi făcu cu mâna, dar Broscoi, căci el era, dădu din cap și se puse din nou, cu sârg, pe treabă.

– O să cadă din barcă într-o clipă dacă se mai bălângăne așa, spuse Șobolanul, așezându-se iar.

– Normal că o să cadă, chicoti Vidră. Nu v-am spus întâmplarea aceea cu Broscoi și paznicul ecluzei? Iată cum a fost. Broscoiul...

O musculiță hoinară zbura șovăielnic contra curentului, amețită de noutatea vieții. Un bâldâbâc și un „Haț!” și musculița dispăru.

La fel și Vidră.

Cârțiță privi în jos. Glasul îi suna încă în urechi, dar locul unde Vidră stătuse tolănit era gol. Nici urmă de Vidră cât vedeai cu ochii.

Dar din nou apăru un șirag de balonașe la suprafața apei.

Șobolanul fredona o melodie, iar Cârțiță își aminti că printre regulile de bună purtare ale animalelor se număra și aceea că era interzis orice comentariu cu privire la dispariția bruscă a unuia sau a altuia, fie că exista sau nu un motiv anume.

– Ei bine, spuse Șobolanul, cred că ar cam fi timpul de plecare. Cine se sacrifică să strângă coșul de picnic? După voce nu părea deloc nerăbdător să-și facă sieși această favoare.

– O, te rog, lasă-mă pe mine, spuse Cârțiță. Așa că, bineînțeles, Șobolanul îl lăsă.

Împachetatul nu era o îndeletnicire tot așa de plăcută ca și despachetatul. Niciodată nu e, de altfel. Dar Cârțiță era dornic să se bucure de orice, și, deși taman când terminase de împachetat și de legat strâns coșul, văzu o farfurie zgâindu-se la el din iarbă, și, cu toate că după ce totul fusese iarăși dus până la capăt, Șobolanul îi arătă o furculiță pe care orice novice s-ar fi cuvenit să o vadă, și, în cele din urmă, păzea! găsi vasul cu muștar, pe care stătuse fără măcar să-și dea seama – în final, treaba fu dusă la bun sfârșit fără prea mare consum nervos.

Soarele după-amiezii cobora tot mai mult spre apus pe măsură ce Șobolanul vâslea ușor spre casă, cuprins de o dispoziție meditativă, murmurând versuri doar pentru sine și neacordându-i prea multă atenție lui Cârțiță. Dar Cârțiță se simțea ghiftuit și foarte mulțumit și plin de el, și se simțea deja ca acasă în barcă (cel puțin așa credea el). Începu să devină un pic agitat și spuse:

- Șobo! Te rog, vreau și eu să vâslesc puțin!

Șobolanul scutură din cap și zâmbi.

- Nu încă, prietene, spuse el – așteaptă să mai înveți. Nu e chiar așa de simplu precum pare. Cârțiță tăcu timp de vreo două minute. Dar simțea că e tot mai invidios pe Șobolan, care vâslea așa de ușor și cu atâta putere, și mândria îi dădea ghes să creadă că și el ar fi putut să vâslească cel puțin la fel de bine. Făcu un salt și înșfăcă vâslele cu un gest așa de brusc, încât Șobolanul, care admira peisajul într-o dispoziție poetică, fu luat prin surprindere și pentru a doua oară căzu pe spate cu picioarele în sus. În acest timp, cu un aer triumfător, Cârțiță îi luă locul și apucă vâslele plin de încredere.

– Stai, prostănacule!, țipă Șobolanul, de jos de pe fundul bărcii. Nu te pricepi! O să ne răstorni! Dar Cârțiță azvârli vâslele spre înapoi cu o vultură, și apoi le afundă adânc în apă. Ratase cu totul suprafața apei, se răsturnase și acum zăcea deasupra Șobolanului aflat în stare de șoc. Cuprins de panică, se agăță de partea laterală a bărcii, dar vai, în secunda următoare se auzi – Pleosc! – și barca se întoarse cu susul în jos, iar el se trezi în râu, dând din mâini și din picioare.

O, Doamne, cât de rece era apa, și vai, cât de udă. Cum îi susura în urechi în timp ce se ducea în jos, tot mai în jos! Cât de strălucitor și de bun părea soarele în timp ce revenea la suprafață tușind și scuipând! Și ce disperare neagră îl cuprinsese când simți că se scufundă din nou! Apoi se trezi că cineva îl apucă cu putere de ceafă. Era Șobolanul, care evident râdea – Cârțiță îl simțea cum râde, cum îi râde în spate, cum îi râde de-a dreptul în ceafă.

Șobolanul prinse o vâslă și o vârî sub unul dintre brațele lui Cârțiță; repetă operațiunea și pentru celălalt braț și, înotând înapoi, împinse neajutoratul animal spre marginea râului, îl trase afară și îl așeză pe mal, așa cum era, un ghemotoc de blană moale și pleoștită.

După ce Șobolanul îl frecă un pic pe spate și stoarse ceva din apa cu care era îmbibat amicul lui, spuse:

– Ei, acuma, prietene, fă bine și aleargă pe-aici până o să te-ncălzești și o să te usuci și până ce eu m-arunc în râu să dau de coșul de picnic.

Așadar, posomorâtul Cârțiță, ud pe dinafară și rușinat pe dinăuntru, se puse pe țopăit și țopăi așa până ce se uscă aproape de tot, timp în care Șobolanul se aruncă din nou în apă, recuperează

barca, o întoarse și o fixă cum se cuvine, își trase încet, încet spre mal proprietatea plutitoare, și, în final, mai făcu o scufundare ca să ia și coșul de picnic pe care îl aduse cu bine pe uscat.

Când totul fu gata, Cârțiță, amărât și pleoștit cum era, se așeză pe locul său de la pupa ambarcațiunii; și când porniră, spuse cu o voce slabă, înecată de emoție:

– Șobo, prietenul meu cu inimă mare! Regret nespuse comportarea mea nesăbuită și lipsită de recunoștință. Mi se face inima cât un purice când mă gândesc cum aș fi putut să pierd acel frumos coș de picnic. Știu că m-am purtat ca un idiot. N-ai vrea să treci totul cu vederea, de data asta, și să mă ierți, și să lași lucrurile să continue ca și pân-acum?

– Nu-ți face probleme, noi să fim sănătoși, spuse Șobolanul cu voioșie. Ce mai contează un strop în plus pentru un Șobolan de Apă? Uneori stau mai mult în apă decât afară din ea. Așa că nici să nu te mai gândești; și știi ceva? Cred că ar fi mai bine dacă ai veni și-ai sta o vreme la mine. Locuința mea e simplă și fără eleganță – nu e deloc ca a Broscoiului – da' oricum n-ai văzut cum e la el; mă rog, cred că o să te fac să te simți bine. Și o să te învăț să vâslești, și să-noți, și în curând o să fii la fel de priceput în apă ca oricare dintre noi.

Și Cârțiță se simți atât de mișcat de amabilitatea prietenului său, că nici nu știu cum să-i răspundă; și chiar fu nevoit să-și ștergă o lacrimă cu dosul lăbuței. Dar Șobolanul, amabil, se făcu că se uită în altă parte, iar Cârțiță se înveseli din nou, ba chiar fu în stare să pună la punct niște găinușe de baltă care râdeau pe înfundate de înfățișarea lui ponosită.

Când ajunseră acasă, Șobolanul făcu focul în salonaș și-l invită pe Cârțiță pe un fotoliu în fața sobei; apoi îi aduse un halat și o pereche de papuci de casă, și se apucă să-i depene povești și întâmplări de pe râu până sosi ora cinei. Și poveștile astea erau de-a dreptul palpitate pentru un animal subpământean, cum era Cârțiță.

Povești despre zăgazuri și revărsări de apă, despre știuci săltărețe și vapoare cu aburi care aruncau sticle grele – sticlele erau într-adevăr aruncate, și erau aruncate de pe vapoare, deci probabil chiar de ele; și despre bătlani și despre cât de exacti și minuțioși erau când vorbeau; și despre aventuri la rigolă, și despre cum pescuia noaptea cu Vidră, sau despre excursiile făcute cu Bursucul pe câmpuri, departe. Cina se dovedi o masă foarte veselă; dar curând după aceea, gazda cea respectuoasă se văzu nevoită să-și însoțească somnorosul prieten la etaj, în cel mai bun dormitor, unde acesta adormi împăcat și foarte mulțumit, cu siguranța că noul lui camarad, Râul, clipocea la pervazul ferestrei sale.

Și pentru Cârțiță, aceasta a fost doar prima din multele zile de felul ăsta, zile lungi și pline, tot mai lungi și mai pline pe măsură ce vara se cocea și se apropia de sfârșit. Învăță să înoate și să vâslească, și se obișnuie cu plăcerile apei curgătoare; și cu urechea ciulită spre tulpinile de trestie, prindea, din când în când, câte ceva din ceea ce vântul tot șoptea mereu printre ele.

– Șobo, spuse Cârțiță dintr-o dată, într-o dimineață luminoasă de vară, dacă nu te superi, aș vrea să te rog ceva.

Șobolanul ședea pe malul râului, fredonând un cântecel. Tocmai îl compusese, așa că era foarte absorbit, și nu era prea atent nici la Cârțiță și nici la altceva. Încă din zori, se distrase înotând în râu, în compania prietenilor lui, rățoii. Și când rățoii își băgau capetele în apă, dintr-o dată, așa cum fac rățoii întotdeauna, Șobolanul se scufunda și el și îi gădila pe gât, chiar acolo sub cioc unde ar fi trebuit să fie bărbia, dacă rățoii ar fi avut bărbie, și îi gădila până erau nevoiți să iasă la suprafață repede-repede, înfoindu-se și împrășcând furioși și rățoindu-se la el, pentru că e imposibil să spui chiar tot ce ai de spus atunci când ești cu capul sub apă. În cele din urmă l-au implorat să plece și să-și vadă de treburile lui și să-i lase pe ei să-și vadă de ale lor.

Așa că Șobolanul a plecat, s-a așezat pe malul râului, la soare, și a compus un cântec despre ei, pe care l-a numit:

CÂNTECELUL RĂȚOILOR

Pe aici pe la răstoacă
Printre trestie și stuf
Toți rățoii se scufundă
Cu codița-n sus!
Se întorc cu coada-n sus
Și dau din picioare
Când în apă își cufundă
Ciocurile gălbioare.
Jos, jos în mâlul gros
Jos printre țipari
Ni-i cămara plină ochi
De pești mici și mari.
Avem de toate, pe alese!
De aceea stăm
Cu capu-n jos și coada-n sus
Mereu când înotăm.
Lăstunii ne cheamă-n zbor
La ei în văzduh
Dar noi jos ne bălăcim
Cu codița-n sus!

- Nu prea-mi face cine știe ce impresie cântecul ăsta, Șobolane, zise Cârțiță cu rețineră. El nu era poet și nu-i păsa dacă se află; și era sincer din fire.

- Nici rățoilor nu le face, răspuse vesel Șobolanul. Ei spun, „De ce nu se poate ca fiecare să facă ce vrea, când vrea și cum vrea, și să nu mai fie alții care să stea pe mal și să se uite toată ziua bună ziua la ce facem noi și să comenteze și să facă poezii pe seama noastră? Ce prostie!” Așa spun rățoii.

- Au dreptate, au dreptate, spuse Cârțiță, cu mare însuflețire.
- Ba n-au!, țipă cu indignare Șobolanul.
- Bine, nu au, nu au, răspuse Cârțiță împăciuitor. Da' voiam să te rog ceva; nu ai vrea să mergem să-i facem o scurtă vizită Domnului Broscoi? Am auzit atâtea despre el, și tare aș mai dori să-l cunosc.

- Cum să nu, spuse bunul Șobolan sărind în picioare și lăsând la o parte arta versificației pentru tot restul zilei. Scoate barca și pornim într-acolo pe dată. Niciodată nu-i un moment nepotrivit pentru o vizită la Broscoi. Broscoiul e mereu la fel, nu contează cât e ceasul. Întotdeauna-i în toane bune, bucuros că te vede și necăjit când trebuie să pleci!
- Trebuie să fie un animal foarte de treabă, spuse Cârțiță când se urcă în barcă și luă vâslele, și când Șobolanul se așeză confortabil la pupa.

– Într-adevăr, e cel mai bun dintre animale, răspuse Șobolanul. E atât de simplu, de binevoitor și de afectuos. N-o fi el prea deștept – că doar nu putem fi cu toții genii; și mai e și lăudăros și înfumurat. Dar în rest e plin de calități, dragul de el.

Și făcând un viraj în râu, se pomeniră în fața unei case vechi din cărămidă roșie, foarte frumoasă și impunătoare, cu o peluză bine îngrijită care cobora până jos, la marginea apei.

– Iată Conacul Broscoiului, spuse Șobolanul; iar golfulețul acela din stânga, unde e o tăbliță pe care scrie „Proprietate privată. Ancorarea interzisă”, duce la garajul lui, și aici o să ne lăsăm noi barca. Grajdurile sunt acolo, pe dreapta. Și clădirea aia la care te uiți tu acum e sala de banchet – foarte veche de altfel. Broscoiul e destul de bogat, să știi, și asta e una dintre cele mai frumoase case de prin partea locului, deși nu recunoaștem asta niciodată în fața lui.

Alunecară ușor prin golfuleț și Cârțiță lăsă vâslele când ajunseră în dreptul unui garaj uriaș. Aici văzură mai multe bărci frumoase atârinate și legate cu frânghii ce coborau din grinzile frontale sau ridicate pe cala de lansare, dar nici una în apă; de fapt , întregul loc părea părăsit și nefolosit.

Șobolanul privi în jur.

– Înțeleg, spuse el. S-a săturat de bărci. A terminat cu ele. Dar mă-ntreb ce moft l-a mai apucat acum? Hai să mergem la el să vedem. O să ne povestească el de-a fir-a-păr imediat.

S-au dat jos din barcă și au început să umble de colo-colo pe gazonul presărat cu flori multicolore, în căutarea Broscoiului, pe care îl găsiră în cele din urmă odihnindu-se pe un fotoliu de răchită, dar având o expresie preocupată și o hartă mare întinsă pe genunchi.

– Ura!, strigă el și sări în sus de bucurie că-i vede. Ce bine, ce bine! Le strânse amândurora lăbuțele cu căldură, fără să mai aștepte să-i fie prezentat lui Cârțiță. Ce drăguț din partea voastră!, continuă el, țopăind și dansând în jurul lor. Tocmai voiam să trimit o barcă după tine, Șobo, cu ordin strict să te aducă aici de îndată, indiferent ce făceai. Am mare nevoie de voi – de amândoi. Și-acum ce mai așteptați? Haideți înăuntru să gustați ceva! Nici nu știți ce noroc că ați apărut tocmai acum!

– Stai să ne tragem un pic sufletul, Broscoiule!, spuse Șobolanul, aruncându-se pe un scaun, în timp ce Cârțiță se așeză și el pe un altul, chiar lângă amicul său și făcu o serie de remarci politicoase despre „încântătoarea locuință” a Broscoiului.

– Cea mai frumoasă casă de pe tot râul, strigă Broscoiul plin de infatuare. Și de altfel din toată lumea, adăugă el fără să se poată abține.

Șobolanul îi dădu un ghiont lui Cârțiță. Din nefericire, Broscoiul îl văzu și se înroși foarte tare. Urmă un moment de tăcere stânjenitoare. Apoi Broscoiul izbucni în râs.

– Hai, măi, Șobo, spuse el, știi că așa sunt eu. Și la urma urmei, nu-i o casă chiar așa de urâtă, nu? Și ție îți place, recunoaște. Și-acum ascultați aici. Vorbesc serios de data asta. Voi sunteți animalele de care am eu nevoie acum. Trebuie să mă ajutați. E extrem de important!

– Presupun că e vorba de bărci, de vâslit, nu?, spuse Șobolanul, cu un aer inocent. Te descurci destul de bine, chiar dacă stropești până la 10 metri distanță. Dar cu puținică răbdare, și ceva antrenament, poate că –

– Ei, na! Fâs! Nu-i vorba de bărci, îl întrerupse Broscoiul, vădit dezgustat. Copilării! M-am lăsat de de-astea cu mult timp în urmă. Timp pierdut, asta e, timp pierdut. Și regret nespus, prieteni, că vă văd cum vă irosiți energia așa fără rost. Nu, eu am făcut o adevărată descoperire, singurul lucru pentru care merită să trăiești. M-am hotărât să-mi dedic restul vieții acestui lucru, și nu pot decât să regret anii pierduți care au trecut pe lângă mine, ani duși pe apa sâmbetei. Veniți cu mine, dragă Șobo, și bunul tău prieten, dacă binevoiește și el, veniți, nu mai departe de grajd, și-o să vedeți ce n-ați mai văzut!

Și o luă înainte spre grajd, așa cum spusese, iar Șobolanul mergea în urma lui, cu o expresie foarte neîncrezătoare pe față; și acolo, se pomeniră în fața unei căruțe țigănești cu coviltir, nou-nouță, vopsită în galben-canar, cu tușe de verde și cu roțile roșii.

– la priviți!, strigă Broscoiul, dând din mâini și din picioare. Iată viața adevărată, întruchipată de cotiga aceea mică. Drumul mare, șoseaua prăfoasă, câmpul, islazul, arbuștii, pantele abrupte! Sălașe, sate, orașe și capitale! Azi aici, mâine aiurea! Voiaje, lucruri noi și o viață de plăceri! Toată lumea la picioarele tale și un orizont în continuă schimbare! Și fiți atenți aici, asta e cea mai tare căruță de felul ăsta care s-a construit vreodată, fără excepție. Haideți înăuntru să vedeți finisajele. Chiar eu le-am proiectat, pe cuvânt!

Cârțiță era extraordinar de captivat și încântat, și îl urmă în sus pe scară și în interiorul căruței. Șobolanul doar fornăi, își vârî mâinile în buzunare, și rămase pe loc.

Cotiga era într-adevăr foarte bine pusă la punct și foarte confortabilă. Avea mici culcușuri pentru dormit – o măsuță care se plia în sus pe perete – o sobă de gătit, dulăpioare, rafturi de cărți, o colivie cu o pasăre în ea; și oale, cratițe, căni și ibrice de toate felurile și mărimile.

– Totul e pregătit! spuse Broșoiul triumfător, deschizând un dulăpior. Uite

– biscuiți, homar conservat, sardine – tot ce ți-ai putea dori. Aici e sifon – acolo tutun – hârtie de scrisori, șuncă, gem, cărți de joc și domino – de toate, continuă el în timp ce coborau scările, o să vezi că n-am uitat nimic, o să vezi chiar astăzi după-masă, când pornim la drum.

– Poftim?, spuse Șobolanul încet, în timp ce mesteca un pai. Am auzit bine? Ai spus cumva „noi” și „o să pornim” și „astăzi”?

– Dragul meu Șobo, spuse Broscoiul pe un ton rugător, nu mai fi așa de înțepat și de țâfnos. Trebuie să vii, nici nu–ncapă vorbă. Nu mă pot descurca fără tine, așa că ia lucrurile ca atare și nu te burzului la mine – că doar știi că ăsta e lucrul pe care–l detest cel mai mult. Păi n–o să stai să înțepenești și să mucegăiești toată viața pe râul ăsta plicticos și vechi de când lumea, ca să trăiești într–o gaură și să te dai cu barca. Vreau să–ți arăt lumea! Am de gând să fac din tine un adevărat animal, amice!

– Da’ nu mă interesează, spuse Șobolanul cu încăpățănare. Nu vin, și cu asta basta. Și chiar am de gând să înțepenesc pe râul ăsta vechi, și să trăiesc într–o gaură, și să mă dau cu barca, așa ca–ntotdeauna. Și mai mult de–atât, Cârțiță o să rămână și el cu mine și–o să facă ce fac eu, nu–i așa, Cârțiță?

– Sigur că da, spuse Cârțiță plin de loialitate. O să rămân mereu cu tine, Șobolane, și toate o să fie exact așa cum spui – trebuie să fie așa. Totuși, cred că ar fi fost o distracție pe cinste, știi?, adăugă el pe un ton melancolic. Bietul Cârțiță! Aventuroasa Viață era ceva așa de nou și de palpitant pentru el; Și noutatea asta era așa de tentantă; și se mai și îndrăgostise pe loc de căruța galben–canar cu toate acareturile ei.

Șobolanul înțelese ce se petrecea în mintea lui și șovăi. Nu–i plăcea să–i dezamăgească pe ceilalți, și ținea la Cârțiță, și ar fi făcut aproape orice pentru plăcerea lui. Broscoiul îi privea pe amândoi cu atenție.

– Pofțiți înăuntru să mâncați ceva, spuse el cu diplomație, și-o să mai vorbim. Să nu ne pripim. De fapt n-are nici un fel de importanță. Doar că vreau să profitați de tot ce-i mai frumos. „Trăiește pentru alții!”, asta-i motto-ul meu în viață.

În timpul prânzului – care, de altfel, fu excelent, cum erau toate la Conacul Broscoiului – Broscoiul se lasă în voia cuvintelor. Făcându-se că nu-i pasă de Șobolan, se apucă să-i cânte în strună naivului Cârțiță. Animal volubil din fire, și întotdeauna stăpânit de o imaginație bogată, îi înfățișă lui Cârțiță posibila călătorie și bucuriile vieții în aer liber în culori atât de strălucitoare, încât Cârțiță abia mai putea sta pe scaun de exaltare.

Și nu știu cum, dar foarte curând, voiajul era de la sine înțeles pentru toți cei trei amici; iar Șobolanul, deși era încă destul de nehotărât în sinea sa, trecu plin de bunăvoință peste obiecțiile de natură personală. Nu suporta să-și vadă cei doi prieteni dezamăgiți, mai ales că erau deja absorbiți de planuri și scheme despre cum o să-și ocupe fiecare zi de-acum înainte, timp de câteva săptămâni, cât avea să dureze călătoria.

Când fură gata, Broscoiul își conduse triumfător tovarășii la padoc și îi puse să prindă bătrânul cal sur, care, fără să fi fost consultat în prealabil, și spre teribila lui enervare, fu repartizat de Broscoi la partea cea mai prăfoasă a acestei prăfoase expediții. Sincer, prefera padocul, așa că se lasă prins cu destul de multă greutate. Între timp, Broscoiul burduși dulăpioarele și mai tare cu cele trebuincioase, atârnă săculeți, funii de ceapă, snopi de fân și coșuri la coada căruței.

În cele din urmă, calul fu prins și înșeuat, iar cei trei porniră, vorbind toți deodată, fie târându-se atârnați pe lângă căruță, fie urcându-se pe hulube, după cum le venea chef. Era o după-amiază aurie. Praful ridicat de ei pe drum avea un miros plăcut și dens; din desișul livezilor de pe marginea drumului, păsările îi strigau și ciripeau vesel; trecătorii prietenoși le dădeau binețe când treceau pe lângă ei sau se opreau și le admirau frumoasa cotigă; iar iepurii, privindu-i din ușa vizuinilor, de prin boscheți, spuneau ducându-și lăbuța la gură „O, Doamne!, O, Doamne!, O, Doamne!”.

Seara târziu, obosiți și fericiți și la mulți kilometri depărtare de casă, se opriră pe un islaz izolat și aflat la distanță de orice așezare, lăsară calul să pască liber și luară o cină ușoară, pe iarbă, lângă căruță. Broscoiul se fălea cu ce urma să facă în zilele ce aveau să vină, în timp ce stelele se făceau tot mai mari și mai luminoase deasupra lor, și luna galbenă, apărută brusc și pe nesimțite parcă de nicăieri, veni să le țină tovărășie și să le asculte sporovăiala. Încet-încet fiecare se retrase în culcușul lui din căruță; și Broscoiul, întinzându-și picioarele, spuse somnoros, „Noapte bună, dragii mei! Asta-i viața adevărată! Și voi mai vorbiți de râul vostru răsuflat!”

– Eu nu vorbesc de râul meu, răspunse răbdătorul Șobolan. Știi doar că nu vorbesc, Broscoiule. Dar mă gândesc la el, adăugă cu duioșie, și cu vocea mai scăzută: Mă gândesc la el – tot timpul!

Cârțiță ieși puțin de sub pătură, căută lăbuța Șobolanului în întuneric, și i-o strânse.

- Fac ce vrei tu, Șobo, șopti el. Să fugim mâine dimineață, în zori - foarte devreme - și să ne-ntoarcem la vizuina noastră dragă de pe râu?
- Nu, nu, o să mai vedem, șopti Șobolanul. Îți mulțumesc din inimă, dar ar trebui să fiu lângă Broscoi până la finalul călătoriei. N-ar fi deloc în siguranță dacă ar rămâne de unul singur. N-o să dureze mult. Mofturile lui nu țin mult niciodată. Noapte bună!

Dar sfârșitul era mai aproape decât își închipuia Șobolanul.

După atâta drum în aer liber și atâta emoție, Broscoiul dormi buștean, și nimic pe lume nu-l putu trezi a doua zi dimineață. Așa că Șobolanul și Cârțiță se puseră bărbătește pe treabă, și, în vreme ce Șobolanul văzu de cal, aprinse focul și spălă ceștile și farfuriile rămase de seara trecută, Cârțiță merse până în cel mai apropiat sat, un drum destul de lung de altfel, ca să aducă ouă și lapte și alte lucruri trebuincioase de care Broscoiul, desigur, uitase. Treaba mai grea era terminată, așa că cele două animale se odihneau, căci erau frânte, și iată că apăru și Broscoiul, proaspăt și voios, încântat de viața ușoară și plăcută pe care o duceau ei acum, după grijile și oboseala și treburile de-acasă.

Ziua aceea fu plăcută; hoinăriră fără țintă peste coline înverzite și drumeaguri lăturalnice, și poposiră, ca și deunăzi, pe un islaz, doar că de data aceasta, cei doi oaspeți avură grijă ca și Broscoiul să-și facă partea lui de muncă. Prin urmare, când veni dimineața, Broscoiul nu mai era la fel de entuziasmat de simplitatea unei vieți primitive, și se grăbi să-și reia locul în culcușul lui, de unde fu tras afară cu forța.

Ca și în zilele dinainte, se plimbară pe drumeaguri înguste de țară, și abia pe la amiază ajunseră la drumul mare, pentru prima dată în viața lor la drumul mare; și acolo năvăli asupra lor dezastrul, fulgerător și neprevăzut – dezastrul care le năruie definitiv expediția, dar care avu o influență copleșitoare asupra vieții și evoluției viitoare a Broscoiului.

Mergeau agale pe drum, Cârțiță alături de cal, vorbindu-i, având în vedere că sărmanul cal se plânse că el fusese lăsat complet pe dinafară, și nimeni nu-l băga și pe el în seamă; Broscoiul și Șobolanul erau în spatele căruței discutând – de fapt Broscoiul vorbea, iar Șobolanul spunea din când în când, „Da, desigur; și ce anume i-ai spus?” – și era mai tot timpul cu mintea în altă parte.

Deodată auziră, undeva departe în spatele lor, un fel de zumzăit slab, ca bâzâitul îndepărtat al unei albine. Uitându-se înapoi, văzură un norișor de praf, cu un nucleu întunecat ce pulsa în centrul lui, venind spre ei cu o viteză infernală, iar din norul de praf ieșea un vag „pup-pup-pup”, ca vaietul unui animal chinuit de durere.

Fără să-l ia în seamă, cei doi se întoarseră să-și reia conversația, când deodată, într-o fracțiune de secundă (pe cât se pare), peisajul cel pașnic se cutremură, și ca vâjâitul vântului și huruitul tunetului, dezastrul se abătu asupra lor, făcându-i să se arunce în cel mai apropiat șanț.

Pup-pup-ul de adineaori le răsună metalic în urechi, timp de o clipită zăriră un interior de sticlă lucitoare și marochin scump, și magnificul vehicul, imens, uluitor și înflăcărat, cu pilotul său încordat peste volan, stăpâni tot pământul și văzduhul timp de o fracțiune de secundă, aruncă un nor uriaș de praf ce-i orbi și-i învălui cu totul, și apoi se făcu iar mic cât un punct și se preschimbă din nou într-un zumzăit de albină.

Bătrânul cal sur, cum se târa el așa cuprins de visare, când văzu situația de un realism sfâșietor în care se afla, pur și simplu se lasă pradă instinctelor naturale. Și în ciuda eforturilor lui Cârțiță de a-l ține de căpăstru și a cuvintelor lui mișcătoare și duioase cu care încerca să-l îmbuneze, calul atâta se cabră și sări și se răsuci în toate direcțiile, că trase căruța îndărăt, direct în șanțul de pe marginea drumului. Aceasta se clătină un moment – apoi se auzi un trosnet sfâșietor – și cotiga galben-canar, mândria și bucuria lor, se răsturnă în șanț pe o parte, transformându-se într-o adevărată epavă.

Șobolanul sărea în sus în mijlocul străzii înfuriat la culme.

– Ticăloșilor!, striga el, arătându-și pumnii. Netrebnicilor, tâlharilor..... vitezomanilor! Vă dau în judecată! Pun poliția pe voi! Vă port prin tribunale!

Îi dispăruse și dorul de casă, și tot, și parcă era căpitanul vasului galben-canar pe care tertipurile marinarilor rivali îl împinseseră într-un banc de nisip, iar acum încerca să-și amintească toate replicile subtile și usturătoare pe care le spusese mai demult unor căpitani de vas, care, navigând prea aproape de mal, îi udaseră covorașul de pe holul de la intrare.

Broscoiul se așază drept în mijlocul drumului, cu picioarele întinse și cu privirea ațintită în direcția în care dispăruse mașina. Respirația îi era întretăiată, iar pe față avea un zâmbet plin de satisfacție, și din când în când, murmură încet „pup-pup!”

Cârțiță încerca din răspuțeri să calmeze calul, ceea ce și reuși după un timp. Apoi merse să vadă în ce stare era cotiga, care zăcea pe o parte în șanț. Ce-i drept, era o priveliște de tot plânsul. Pereții și ferestrele erau zdrobite, osiile îndoite de tot, o roată zburase, conservele de sardine erau împrăștiate în toate părțile, iar pasărea din colivie suspina plină de deznădejde și striga să fie lăsată afară.

Șobolanul veni să-i dea o mână de ajutor, dar cu toate astea, cei doi nu fură în stare să îndrepte căruța.

– Hei! Broscoiule!, strigară ei. Vino să ne dai o mână de ajutor!

Broscoiul nu zise nimic și nici nu se urni măcar din mijlocul drumului; așa că cei doi merșeră să vadă ce-i cu el. Îl găsiră într-un fel de transă, cu un zâmbet de satisfacție pe față, și cu privirea țintă la urma lăsată în praf de cel ce le pricinuișe necazul. Și din când în când îl puteau auzi cum murmură încet „pup-pup!”

Șobolanul îl prinșe de umăr și-l scutură.

– Ai de gând să vii o dată să ne-ajuti, Broscoiule?, strigă el cu asprime în glas.

– Ce măreț, ce impresionant!, murmură Broscoiul, dar fără nici cea mai mică intenție să se miște. Poezia mișcării! Unicul și adevăratul mod de a călători! Azi ești aici, mâine departe! Zbori

peste sate, mergi ca fulgerul prin orașe – mereu alte orizonturi! Ce minune! Oh, pup-pup! O, Doamne! O, Doamne!

– O, termină cu aiurelile astea, măi Broscoiule!, strigă cu disperare Cârțiță.

– Și când te gândești că eu habar n-aveam!, continuă Broscoiul pe același ton visător. Ani pierduți în care habar n-am avut, și nici măcar nu mi-am putut închipui! Dar acum – acum că știu, acum că-mi pot da seama! Ce drum de aur mi se deschide în față de-acum înainte! Ce nori de praf voi lăsa în urmă în avântul meu cutezător! Și câte căruțe voi răsturna cu nepăsare în șanț în asaltul meu magnific! Căruțe mici și respingătoare – căruțe obișnuite – căruțe galben-canar!

– Ce ne facem cu el?, îl întrebă Cârțiță pe Șobolan.

– Nimic, răspunse ferm Șobolanul. Pentru că nu e nimic de făcut. Vezi tu, eu îl cunosc de mult timp. Acum e ca și posedat. Trece printr-o nouă fază și întotdeauna începe așa. Și așa o să continue zile întregi de-acum înainte, ca un animal prins în mrejele unui vis frumos, și n-o să fie în stare de nimic. Lasă-l în pace. Mai bine hai să vedem ce facem cu căruța.

O inspecție amănunțită le arată că, deși reușiseră s-o îndrepte, căruța nu mai era bună de nimic. Osiile erau distruse, iar roata care căzuse era făcută țândări.

Șobolanul înodă hățurile în jurul calului, apoi îl luă de căpăstru și prinse cu cealaltă mână colivia în care se zbătea istericul ei locatar.

– Haide!, îi spuse el înverșunat lui Cârțiță. Sunt cinci sau șase mile până la cel mai apropiat oraș, și va trebui să mergem pe jos. Cu cât pornim mai repede cu atât mai bine.

- Și Broscoiul?, întrebă Cârțiță cu îngrijorare. Nu-l putem lăsa aici singur, în mijlocul drumului, în halul în care se află. Nu e în siguranță. Dacă vine altă Chestie din aia?
- O, nu-ți mai bate capul în legătură cu Broscoiul, spuse Șobolanul cu îndârjire; cu el am terminat-o!

Nu merseră mult, când auziră un tropăit în spatele lor, și se treziră cu Broscoiul că-i ajunge din urmă și îi ia pe amândoi de braț; avea încă respirația întretăiată și privirea ațintită în gol.

- Ia ascultă, Broscoiule!, spuse sever Șobolanul: de îndată ce ajungem în oraș, să faci bine să mergi drept la poliție și să vezi dacă nu se știe nimic de mașina aia și de proprietarul ei, și să faci o plângere împotriva lui. Și-apoi trebuie să mergi la un fierar sau un dulgher să repare căruța. Va dura ceva, da' nu e chiar distrusă de tot. Apoi, eu și Cârțiță vom merge la un han, vom lua acolo niște camere bune unde vom sta până e gata căruța, și până când îți revii tu din șoc.

- Poliție! Plângere!, șopti Broscoiul ca prin vis. Să mă plâng eu de apariția aceea frumoasă și dumnezeiască pe care mi-a fost dat să o văd? Să duc căruța la reparat! Da' eu am terminat-o definitiv cu căruțele. Nu vreau să mai aud de căruța aia, și nici s-o mai văd vreodată. O, Șobo! Nici nu știi cât de recunoscător vă sunt că ați venit cu mine în călătoria asta! Fără voi n-aș fi mers, și-atunci n-aș fi văzut niciodată acea pasăre rară, acea rază de soare, acel fulger! N-aș fi auzit niciodată acel sunet și n-aș fi simțit niciodată acel miros vrăjit! Vouă vă datorez totul, iubii mei prieteni!

Șobolanul își întoarse fața de la el cuprins de disperare.

– Ce ți-am spus eu?, îi spuse el lui Cârțiță, vorbind peste capul Broscoiului. Nu mai e nimic de făcut. Eu mă dau bătut – când ajungem în oraș, mergem direct la gară, și cu puțin noroc, prindem un tren care până diseară ne va duce înapoi la Malul Râului. Și să-mi spui tu mie cuțu dacă mă mai vezi vreodată umblând hai-hui cu pierde-vară ăsta. Spuse toate astea mârâind, și tot restul anevoiosului drum nu i se mai adresă decât lui Cârțiță.

De îndată ce ajunseră în oraș, merse direct la gară și-l lăsară pe Broscoi în sala de așteptare pentru clasa a 2-a, după care îi dădură portarului doi bănuți, asigurându-se că o să stea cu ochii pe el. Lăsară apoi calul la grajdul unui han, și dădură detalii, atât cât putură, despre căruță și conținutul ei. În cele din urmă, un tren personal îi lăsă într-o stație nu departe de Conacul Broscoiului, iar cei doi îl duseră pe Broscoiul aflat încă în transă până la ușa, unde instruiră menajera să-l hrănească, să-l dezbrace și să-l ducă la culcare. Apoi își scoaseră barca din hangar, vâsliră în josul râului până acasă, și, foarte târziu în noapte, se așezară la cină în salonașul lor confortabil cu vedere spre râu, spre marea mulțumire și bucurie a Șobolanului.

În seara următoare, Cârțiță, care se sculase târziu și fusese destul de distrat toată ziua, stătea pe mal pescuind, când deodată, fu întrerupt de Șobolan, care ieșise să-l caute.

– Ai auzit?, spuse el. Toată lumea numai despre asta vorbește. Chiar azi dimineață, Broscoiul a plecat la oraș cu trenul. Și și-a comandat o mașină mare și foarte scumpă.

Și Pădurea sălbatică

Cârțiță își dorea de foarte mult timp să-l cunoască pe Bursuc. Părea, după toate spusele, că era un personaj extrem de important, și, deși rareori putea fi văzut, influența lui era resimțită de toți cei care trăiau prin partea locului. Dar ori de câte ori Cârțiță își exprima dorința de a-l cunoaște pe Bursuc, Șobolanul îl amâna.

– Bine, spunea Șobolanul. O să apară și Bursucul într-o bună zi – întotdeauna apare – și atunci o să faceți cunoștință. E foarte de treabă. Ia-l așa cum este și-o să vezi c-o să vă-nțelegeți. Necazul e că e cam scump la vedere.

– N-ai putea să-l inviți aici – la cină de exemplu?, spuse Cârțiță.

– N-ar veni, răspunse simplu Șobolanul. Bursucul detestă Societatea, și invitațiile, și cina, și toate lucrurile de felul ăsta.

– Dar dacă i-am face noi o vizită, sugeră Cârțiță.

– O, sunt sigur că nu i-ar plăcea deloc , spuse Șobolanul, destul de alarmat. E atât de timid, că sunt sigur că s-ar simți deranjat. Nici măcar eu n-am îndrăznit vreodată să-i fac vreo vizită, deși îl cunosc așa de bine. Și în plus, nu se poate. Nici nu se pune problema, pentru că locuiește exact în inima Pădurii Sălbatice.

Iarna, Șobolanul avea obiceiul să doarmă mult, retrăgându-se devreme și sculându-se târziu. În timpul zilei, uneori scria poezii, sau se ocupa cu alte mărunțișuri casnice; și, desigur, mai erau și vizitele altor animale care veneau să stea la povești, așa că se depănau multe amintiri despre vara ce tocmai trecuse și despre tot felul de întâmplări.

Și vara se dovedise a fi fost așa de plină și de bogată în felurite pățanii, mai ales când îți aminteai de ea la gura sobei! Și-ți veneau în minte atâtea clipe minunate, și pline de strălucire! Mărețul spectacol al râului ce se derulase neîntrerupt, se desfășura acum într-o sublimă procesiune de tablouri și imagini.

Drețele violete înfloriseră devreme, scuturându-și bogatele bucle pe oglinda apei, de unde imaginea lor le întorcea zâmbetul. Pufulița, suavă și visătoare, ca un norișor roz, le urmasse îndeaproape. Tătăneasa, cea mov, mână în mână cu cea albă, se strecurase și ea printre suratele ei; și în sfârșit, într-o dimineață, delicatul măceș intrase sfios în scenă, anunțându-i pe toți, așa cum viorile vestesc printr-un cânt grandios ce se preschimbă într-o gavotă, că luna iunie a venit. Mai era așteptată o singură mesageră a verii; crăiasa nimfelor, domnița în întâmpinarea căreia ciobănașii dădeau năvală, zâna verii și a trezirii la viață și la iubire.

Așa că atunci când crețușca, veselă și înfășurată în mantia ei cu parfum de ambră, apăruse grațioasă în mijlocul mulțimii, toți știau că spectacolul era gata să înceapă.

Și ce mai spectacol fusese! Animalele somnoroase, tupilate în vizuini, în timp ce vântul și ploaia șuierau pe la uși, retrăiau acele dimineți, când, cu o oră înainte de răsăritul soarelui, ceața albă, nerisipită încă, plutea ca un abur aproape de suprafața râului; urma apoi șocul primei sărituri în apa rece, zbenguiala de pe mal și uimitoarea transformare a pământului, a aerului și a apei, când soarele le mângâia din nou, și cenușii devenea auriu și culorile țâșneau iarăși zglobii din pământ.

Își amintea de siesta leneșă a după-amiezilor fierbinți, când stăteau ghemuite în iarbă, iar soarele trimitea prin frunziș fâșii aurii; își aduceau aminte cum mergeau cu barca și cum se bălăceau la amiază, cum hoinăreau pe drumeaguri prăfuite și prin lanuri galbene de grâu; își amintea și de serile lungi și răcoroase când se adunau cu toate laolaltă și povestea de-a fir a-păr pățaniile prin care trecuseră și plănuiau ce aveau să facă în ziua următoare.

Multe amintiri se puteau depăna în acele scurte zile de iarnă, când animalele stăteau la gura sobei; cu toate astea, Cârțiță avea destul de mult timp liber, așa că, într-o după-amiază, pe când Șobolanul picotea în fotoliu, trezindu-se când și când ca să dea de capăt unor rime ce nu-i ieșeau, luă hotărârea să meargă el singur și să cerceteze Pădurea Sălbatică, și poate să lege prietenie și cu dl. Bursuc.

Când ieși din salonașul călduț, afară era o după-amiază rece și calmă, cu cer plumburiu. Ținutul din jur era cu desăvârșire gol și complet desfrunzit, și se gândi că niciodată până atunci nu văzuse lucrurile așa de clar și de profund în goliciunea lor ca în acea zi de iarnă, când Natura era cufundată în somnul ei adânc de fiecare an, și părea că își dezbrăcase toate hainele.

Crângurile, vâlcelele, văgăunile și toate ascunzișurile care se dovediseră a fi numai bune de explorat și de scormonit în timpul frunzoasei veri, erau acum expuse privirii și își dezvăluiau în mod jalnic misterul, părând parcă să-l roage să nu le privească sărăcăcioasa față, măcar până când aveau să izbucnească din nou și să se acopere cu veșminte bogate, să-l ispitească și să-l momească cu vechile lor trucuri ca să le descopere tainele.

Într-un fel era o imagine tristă, dar totuși amuzantă – chiar veselă. Cârțiță era fericit că îi plăcea ținutul așa dezgolit și sălbatic și lipsit de podoabe. Ajunsese la însăși esența lucrurilor, și ele erau frumoase, și bine făcute și simple. Nu dorea căldura trifoiului și unduirea ierbii încolțite; tufele de mărăciniș și perdeaua vălurită de fagi și ulmi îi păreau cu mult mai potrivite; și, cu sufletul plin, purcese spre Pădurea Sălbatică, care se întindea în fața lui sumbră și amenințătoare, ca un recif negru într-o nemișcată mare a sudului.

Nimic nu părea să-i trezească frica atunci când păși pentru prima dată în pădure. Rămurele îi trosneau sub picioare, trunchiuri de copac îl făceau să se poticnească și să se împiedice, ciupercile crescute pe cioturi îi păreau niște caricaturi și-l făceau să tresară din cauza asemănării lor cu ceva familiar și îndepărtat; dar toate astea i se păreau amuzante, și chiar

foarte interesante. Îl amăgeau și-l atrăgeau întruna, așa că încet, încet se afundă în desișul pădurii, acolo unde lumina era tot mai slabă, copacii tot mai înghesuiți, iar scorburile se căscau în fața lui din toate părțile, ca niște guri urâte.

Totul era încremenit. Întunericul se năpustea asupra lui cu repeziciune, învăluindu-l; lumina părea că se topește și se scurge ca o pojghiță de gheață. Și-atunci începură să apară fețele.

Mai întâi i se păru că vede, destul de neclar, o față ivindu-se de undeva din spatele lui: o față mică, triumfiulară, cu o căutătură răutăcioasă, uitându-se la el dintr-o scorbură. Dar când se întoarse să o înfrunte, se făcu nevăzută.

Grăbi pasul, spunându-și încrezător că toate erau doar în mintea lui, și-ar fi fost mai bine să nu-și imagineze tot felul de lucruri. Mai trecu pe lângă o scorbură, și pe lângă încă una, și încă una; și uite – da! – ba nu! – ba da!, putea să jure că văzuse acolo o față mică, cu ochi pătrunzători, care se ițise doar o clipă din gura scorburii, și apoi dispăruse. Și dintr-o dată, de parcă așa ar fi fost de când lumea, fiecare scorbură, și erau sute, își scoase la iveală propria față, care apărea și dispărea brusc, și toate fețele astea îl fixau cu malițiozitate și ură: toate aveau ochi pătrunzători și răi și sticloși.

Dacă ar putea să se îndepărteze de scorburile, gândi Cârțiță, n-ar mai vedea toate aceste chipuri. Părăsi poteca și o porni prin locurile neumbrate ale pădurii.

Atunci începură şuierăturile.

La început erau doar niște sunete slabe și ascuțite, undeva în spatele lui; dar, fără să știe de ce, îl făcură să grăbească pasul. Mai apoi, tot slabe și ascuțite, sunau parcă în fața lui, făcându-l să ezite și să vrea să se întoarcă. Cum stătea așa nehotărât, le auzi izbucnind din toate părțile, parcă învălmășindu-se și cuprinzând toată pădurea de la un capăt la altul. Toți cei care scoteau sunetele astea (cine or fi fost ei) stăteau la pândă și gata de atac! Și el – el era singur, și fără nici un mijloc de apărare, și nu era nimeni să-l ajute; și se înnopta.

Apoi au începură tropăiturile.

Crezu la început că erau doar frunzele care cădeau, așa de ușor și de vag era sunetul. Apoi, pe măsură ce creștea, căpătă un ritm regulat, și știu că nu putea să fie altceva decât tropotitul, încă destul de îndepărtat, al unor lăbuțe. Venea sunetul din față sau din spate? La început părea să vină dintr-o direcție, apoi din cealaltă, apoi din amândouă. Crescu și se intensifică, până când, după cum își dădu el seama ascultând așa plin de îngrijorare, păru că se apropie din fiecare colțișor. Cum stătea așa cu urechile ciulite, văzu un iepure venind în goană spre el, de undeva dintre copaci. Așteptă, sperând să încetinească, sau să o ia într-o altă direcție. Dar animalul aproape că se ciocni de el, cum venea așa în fuga mare, cu privirea fixă și încrâncenată, cu ochii holbați.

– Ferește-te, nătărăule, ferește-te!, îl auzi Cârțiță mormăind, în timp ce se arunca după o buturugă, după care se ascunse într-o vizuină primitoare.

Tropotitul crescuse, până ce începu să semene cu grindina căzând pe covorul de frunze uscate împrăștiate în jurul lui. Părea că toată pădurea aleargă acum, că aleargă mâncând pământul, că gonește sau hăituește ceva – sau pe cineva?

Panicat, începu și el să alerge, nu știa nici el încotro. Se ciocnea de cele ce-i ieșeau în cale, se împiedica și cădea peste ele, se azvârlea pe după și pe sub ele. În final se aciuă în scorbura întunecoasă și adâncă a unui fag bătrân, unde găsi adăpost – acolo părea să fie în siguranță, dar cine putea ști? Oricum, era prea obosit ca să mai alerge, așa că se cuibări între frunzele uscate care căzuseră în scorbura și speră că acolo era ferit de primejdii, măcar pentru o vreme. Și cum stătea acolo gâfâind și tremurând, ascultând șuierăturile și tropotitul de afară, își dădu în sfârșit seama că acesta era acel lucru înspăimântător pe care și ceilalți locuitori ai câmpului și ai tufișurilor îl întâlneau și căruia îi cunoscuseră forța întunecată – acel lucru de care Șobolanul încercase în zadar să-l ferească – Teroarea Pădurii Sălbaticice!

Între timp, Șobolanul, în vizuina lui caldă și confortabilă, moțâia la gura sobei. Foaia cu versuri neterminate îi alunecase de pe genunchi, capul îi căzuse pe spate, gura i se deschisese, iar el hoinărea pe malurile înverzite ale unor râuri de vis. Exact atunci o bucată de cărbune alunecă și trosni în foc, și el se trezi cu o tresărire. Amintindu-și că avea de terminat o poezie, se aplecă să-și ia foaia de pe jos, aruncă o privire peste ea și apoi se uită după Cârțiță, ca să-l întrebe dacă nu știe vreo rimă pentru nu știu ce cuvânt.

Dar Cârțiță nu era acolo.

Șobolanul ciuli urechile. Casa părea să fie cufundată în liniște.

Strigă „Cârțiță!” de mai multe ori, și, neprimind nici un răspuns, se ridică și merse în vestibul.

Căciula lui Cârțiță nu era la locul ei, în cuier. Galoșii, care stăteau întotdeauna lângă suportul de umbrele, nu erau nici ei acolo.

Șobolanul ieși din casă și cercetă cu atenție noroiul din fața ușii, sperând să găsească urmele amicului său. Și iată-le, erau chiar acolo. Galoșii erau noi, abia cumpărați, și modelul de pe talpă nu era deloc tocit. Prin urmare, amprenta lor se vedea foarte clar pe pământul moale: pașii lui Cârțiță se îndreptaseră fără nici o ezitare direct spre Pădurea Sălbatică.

Șobolanul deveni dintr-o dată foarte serios, și căzu pe gânduri preț de vreo două minute. Apoi reintră în casă, își încinse o curea în jurul taliei, vârî în ea vreo două pistoale, înșfăcă un ciomag gros ce se afla într-un colț al vestibulului și porni cu pas iute spre Pădurea Sălbatică.

Era deja un pic întuneric atunci când Șobolanul ajunsese la primul pâlcc de copaci și se avântă fără ezitare în pădure, uitându-se plin de îngrijorare în stânga și în dreapta și sperând să dea de urma prietenului său. Ici și colo se puteau zări fețe mici și răutăcioase ițindu-se de prin scorburi, dar dispăreau imediat la vederea unui animal așa de curajos, înarmat cu pistoale și cu o bătă mare și urâtă în mână; iar șuierăturile și tropăiturile pe care le auzise din plin când intrase în desiș, se stinseră treptat și încetară, iar acum era liniște deplină. Își croi drum bărbătește prin pădure și merse până la marginea ei; apoi, abătându-se de la potecă, începu să caute și prin alte locuri, strigând tot timpul vesel, „Cârțiță, Cârțiță, Cârțiță! Unde ești? Sunt eu, Șobolanul!”

Și cercetă așa pădurea timp de mai bine de-o oră, până când, în sfârșit, spre marea lui bucurie, i se răspunse cu un scâncet. Luându-se după sunet, ajunsese prin întunecimea codrului drept la buturuga unui fag bătrân care avea în el o scorbură, și din adâncul scorburii auzi venind o voce slabă care spuse:

– Șobo! Ești chiar tu?

Șobolanul se băgă în gaură și îl găsi acolo pe Cârțiță, extenuat și tremurând încă.

– O, Șobolanule!, strigă el, am tras așa o spaimă mare, că nici nu-ți poți imagina!

Ba îmi imaginez perfect, spuse Șobolanul ca să-l liniștească. N-ar fi trebuit să o pornești așa, măi Cârțiță. Am făcut tot ce mi-a stat în puteri ca să te țin departe de pădure. Noi, cei de pe malul râului, rareori venim aici singuri. Dacă trebuie să venim, venim măcar câte doi; și-atunci, de regulă, n-avem probleme. Și în plus, mai sunt o mie și unu de lucruri de știut, pe care noi le

înțelegem, dar tu încă nu. Vreau să spun tot felul de parole, și semne și descântece, și plante pe care le purtăm la noi, și rugăciuni, și tot soiul de trucuri și de șmecherii; foarte simple dacă le știi, dar ele trebuie cunoscute mai ales de cei mai mici, sau dacă dai de necaz. Desigur, dacă te-ai numi Bursuc sau Vidră, ar fi cu totul altceva.

- Sunt sigur că dl. Broscoi, la cât e de curajos, ar veni și singur, nu-i așa?, întrebă Cârțiță.
- Broscoiul?, spuse Șobolanul râzând cu poftă. Pentru nimic în lume, nici pentru un munte de bani de aur n-ar veni singur aici.

Pe Cârțiță îl înveseli râsul nepăsător al Șobolanului, dar și vederea bâtei și a celor două pistoale, așa că încetă să mai tremure și îi veni inima la loc, ba chiar se simți ceva mai îndrăzneț.

- Și-acum, spuse Șobolanul, ar cam trebui să ne luăm inima-n dinți și s-o pornim spre casă, cât mai e un pic de lumină afară. Nu-i bine să ne petrecem noaptea pe-aici, înțelegi? În primul rând pentru că e prea frig.
- Dragă, Șobo, spuse Cârțiță amărât, îmi pare nespus de rău, dar sunt pur și simplu mort de oboseală. Vrei nu vrei, trebuie să mă lași să-mi mai trag sufletul o vreme și să-mi recapăt forțele, dacă ai chef să mai ajung întreg acasă.
- Bine, spuse bunul Șobolan, odihnește-te. Oricum, e aproape întuneric beznă; și mai târziu ar trebui să răsară luna.

Așadar, Cârțiță își făcu culcuș în frunzele uscate și se întinse în el și adormi pe dată, dar avu un somn destul de agitat; între timp, Șobolanul se acoperi și el cum putu mai bine, ca să se încălzească, și se așeză răbdător să aștepte, cu un pistol în lăbuță.

Când în sfârșit Cârțiță se trezi, mult mai vioi și mai bine dispus, Șobolanul spuse:

– Ei, acum o s–arunc o privire afară să văd dacă totul e în ordine, și apoi chiar ar trebui să plecăm.

Merse la intrarea în scorbură și își scoase capul afară. Și Cârțiță îl auzi vorbind încet, mai mult pentru sine: „Ei și–acum asta ne mai lipsea!”

– Ce s–a întâmplat, Șobo?, întrebă Cârțiță.

– Ninge, răspunse scurt Șobolanul. Și ninge tare de tot.

Cârțiță veni și se ghemui lângă el, și, uitându–se afară, văzu că pădurea care îl înspăimântase atâta mai înainte, avea o cu totul altă față. Scorburile, văgăunile, gropile, cotloanele și toate celelalte amenințări întunecoase dispăreau cu repeziciune și un covor sclipitor ca dintr–un tărâm fermecat se întindea pretutindeni, și arăta așa de fin și de delicat că nu–ți venea să calci pe el și să–l strici.

O pulbere fină umplea văzduhul și îi mângâia obrajii atunci când cădea, iar trunchiurile negre ale copacilor păreau că sunt luminate de undeva de dedesubt.

– Ei bine, n–avem încotro, spuse Șobolanul după o clipă de gândire. Trebuie să pornim la drum, fie ce–o fi. Problema e că nu știu exact unde suntem. Și zăpada asta face ca totul să pară atât de diferit.

Și într-adevăr așa era. Lui Cârțiță nu-i venea să creadă că era aceeași pădure. Oricum, porniră cu îndrăzneală, și o apucară pe drumul care li se păru cel mai promițător, ținându-se unul de altul și declarând cu un aer de imbatabilă veselie, că recunoșteau toți copacii care le ieșeau în cale tăcuți și înfricoșători sau că vedeau o anume cotitură ce li se părea familiară în toate gropile, potecile sau văgăunile pe care le întâlneau în monotonia neschimbată a aceluia spațiu alb, împânzit cu trunchiuri negre.

O oră sau două mai târziu – pierduseră de tot noțiunea timpului – se opriră descurajați, îngrijați și deznădăjduiți și se așezară pe un trunchi căzut la pământ să-și tragă sufletul și să vadă ce-i de făcut. Îi durea tot corpul de oboseală și erau plini de vânătăi de la atâtea căzături câte înduraseră; alunecaseră și în câteva gropi și se udaseră până la piele; stratul de zăpadă se făcea tot mai gros, așa că abia își mai puteau târî picioarele prin el, iar copacii păreau mai groși și mai mulți decât niciodată. Pădurea părea să fie fără capăt, și, ce era și mai rău, părea să nu existe nici o cale de a ieși din ea.

– Nu putem să rămânem aici prea mult timp, spuse Șobolanul. Va trebui să mai facem o încercare. E mult prea frig, iar zăpada va crește în curând așa de mult, că nu vom mai putea răzbi prin ea. Privi în jur și se gândi. Uite ce mi-a dat prin cap, continuă el. Acolo jos în fața noastră e un fel de vâlcea, acolo unde se văd ridicăturile și denivelările alea. O să mergem acolo și-o să căutăm adăpost, orice, o grotă sau o scorbură, numai să fie uscată și ferită de zăpadă și vânt, și o să facem un popas înainte să încercăm din nou, pentru că amândoi suntem

frânți de oboseală. În plus, ninsoarea ar putea să se oprească și, cine știe, poate că între timp ne vine vreo idee.

Așa că se ridicară iar și se luptară din răputeri cu zăpada ca să ajungă până în vâlcea, unde căutară un locșor uscat și ferit de vântul aspru și de ninsoarea deasă. Cercetau una din ridicăturile de pământ despre care vorbise Șobolanul, când, deodată, Cârțiță nu știu cum călcă și-și suci piciorul și căzu pe burtă scoțând un schelălăit.

– Au, piciorul meu!, țipă el. Au, au, piciorul meu!, și se așeză pe zăpadă și-și prinse piciorul cu lăbuțele din față să și-l oblojească.

– Bietul de tine!, spuse compătimitor Șobolanul. Pare că astăzi nu prea îți surâde norocul. Stai să mă uit un pic la picior. Da, continuă el, îngenunchind ca să se uite, ai o tăietură la gambă. Stai să-mi scot batista ca să te bandajez.

– Probabil că am călcat pe vreo creangă sau pe un ciot ascunse pe sub zăpadă, spuse Cârțiță amărât. Of, Doamne, Doamne!

– E o tăietură foarte curată, spuse Șobolanul. În nici un caz nu a fost făcută de o creangă sau de un ciot. Pare să fi fost făcută de marginea ascuțită a unui obiect de metal. Ciudat! Căzu puțin pe gânduri și cercetă denivelările și pantele din jur.

– Ei, ce importantă este ce-a fost, spuse Cârțiță, care nu mai putea vorbi corect de durere. Doare la fel de tare orice-o fi fost.

Dar Șobolanul, după ce legă bine rana cu batista, se apucă să scurme în zăpadă. Și scurma, și săpa și căuta de zor, cu toate cele patru picioare ale lui, în timp ce Cârțiță aștepta nerăbdător și spunea din când în când: „O, haide, Șobo!”

Dintr-o dată, Șobolanul strigă:

- Ura! Ura, ura, ura, ura!, și începu să execute un fel de dans în zăpadă.
- Ce-ai găsit, Șobo?, întrebă Cârțiță, care încă își oblojea piciorul.
- Vino să vezi!, spuse Șobolanul plin de încântare, continuându-și dansul.

Cârțiță șontăcăi până la prietenul său și se uită bine la ce descoperise acesta.

- Ei bine, spuse el încet, nu văd nimic deosebit. Văd doar ce am mai văzut de o mie de ori până-acum. Un obiect obișnuit, adică. O lopată de curățat zăpada! De ce dansezi așa în jurul unei banale lopeți?
- Dar nu-nțelegi ce înseamnă asta, nătărău ce ești?, strigă Șobolanul pierzându-și răbdarea.
- Ba sigur că înțeleg ce înseamnă, răspuse Cârțiță. Înseamnă doar că cineva foarte neglijent și uituc și-a lăsat lopata în mijlocul pădurii, exact acolo unde era evident că altcineva o să calce pe ea. Cap sec, ce să mai zic! Când o să ajung acasă, o să depun o plângere undeva - o să vezi tu!
- O, Doamne! O, Doamne!, strigă Șobolanul cu disperare. Hai, termină cu vorbăria și vino să dai zăpada la o parte! Și s-a pus din nou pe treabă, făcând zăpada să zboare peste tot prin jurul lui.

Și, după încă un pic de trudă, eforturile i-au fost răsplătite, și un preșuleț zdrențuit ieși la lumină de sub zăpadă.

– Uite, ce ți-am spus eu?, exclamă Șobolanul triumfător.

– Ce mare scofală, un simplu preș, nimic altceva, spuse Cârțiță. Probabil ai mai găsit încă un gunoi aruncat de cineva și pentru tine asta e un motiv de mare bucurie. Mai bine dă-i înainte și dansează și în jurul preșului dacă trebuie, și apoi hai să plecăm și să nu mai pierdem vremea cu toate gunoaiele. Putem cumva să mâncăm un preș? Sau să dormim sub el? Sau să ne așezăm pe el și să zburăm până acasă, rozător neghiob ce ești?

– Vrei să spui, țipă Șobolanul exasperat, că acest preșuleț nu-ți spune absolut nimic?

– Acuma serios, Șobolane, spuse bosumflat Cârțiță, cred că am pierdut destulă vreme cu prostiile. Cine a mai auzit ca un preș să spună ceva cuiva? Preșurile nu vorbesc. Nu le stă în fire. Preșurile știu unde le e locul.

– Fii atent aici, cap pătrat ce ești, răspunse Șobolanul, de-a dreptul enervat, ia mai taci. Taci și dă zăpada la o parte. Scurmă și sapă și uită-te peste tot, mai ales pe părțile laterale ale movilițelor, dacă vrei să dormi într-un loc uscat și cald la noapte, pentru că asta e ultima noastră ocazie să găsim un asemenea loc!

Șobolanul luă cu asalt troianul de zăpadă de lângă ei, scormonind cu bâta peste tot și apoi săpând cu înverșunare; Și Cârțiță muncea din răspuțeri, mai mult ca să-i facă pe plac Șobolanului, și nu din alt motiv, pentru că el era de părere că prietenul lui se țicnise.

După vreo zece minute de efort susținut, vârful bătei Șobolanului lovi ceva ce sună a gol. Mai săpă până ce putu să-și vâre o lăbuță prin tunelul făcut în zăpadă ca să pipăie; îl chemă și pe Cârțiță în ajutor. Mai avură mult de muncă cei doi până ce eforturile lor fură răsplătite cu un rezultat concret care îl lăsă cu gura căscată pe Cârțiță, cel așa de sceptic până acum.

Într-o parte a ceea ce părise a fi un troian de zăpadă, era o ușiță solidă vopsită în verde închis. Un clopoțel de fier era atârnat de tocul ușii, iar sub el, pe o plăcuță de alamă, era gravat cu litere mari și frumoase, vizibile la lumina lunii: **DL. BURSUC**

Cârțiță căzu pe spate în zăpadă, cuprins de uimire și încântare.

– Șobolanule, strigă el plin de remușcări, ai făcut o adevărată minune! O adevărată minune. Acum înțeleg! Ți-ai dat seama, pas cu pas, cu mintea ta ascuțită, din momentul în care am căzut și m-am tăiat la picior. Te-ai uitat la rană și mintea ta sfredelitoare a strigat pe dată: „lopata de curățat zăpada!”, și imediat ai și găsit lopata în cauză. Și nu te-ai oprit aici. O, nu! Alții s-ar fi mulțumit doar cu atâta; dar nu tu. Mintea ta a continuat să lucreze. „Ce-ar fi să gădesc și un preșuleț”, ți-ai spus, „și o să demonstrez că am dreptate!” Și bineînțeles că ai găsit și preșulețul. Ești atât de deștept că eu cred că ai putea găsi orice ți-ai dori. „Ei și-acum”, ți-ai spus, „trebuie să fie și o ușă. Așa că n-avem decât s-o căutăm!” Ei bine, am mai citit eu despre lucruri din astea în cărți, dar n-am mai văzut niciodată așa, de-adevăratelea. Ar trebui să mergi undeva unde cei ca tine sunt apreciați la adevărata lor valoare. Aici te pierzi, aici printre cei ca mine. Dacă-ăș fi avut mintea ta, Șobo...

– Dar cum n-o ai, îl întrerupse Șobolanul destul de abrupt, presupun că o să stai aici în zăpadă toată noaptea, pălăvrăgind. Ridică-te o dată și trage de clopoțelul ăla, trage tare, cât de tare poți, iar eu o să ciocănesc!

Și în timp ce Șobolanul atacă ușa cu bățul, Cârțiță se repezi la clopoțel, îl înșfăcă, se agăță de el, și începu să se bălăbăne în aer cum trăgea așa de sfoara clopotului, iar de departe le răspunse sunetul grav și slab al unui alt clopot.

4. D. Bursuc

Așteptară răbdători, lor li se păru că destul de mult, bătând din piciorușe în zăpadă ca să se încălzească. În cele din urmă auziră sunetul târșâit al unor papuci, apropiindu-se de ușă. Parcă erau pașii cuiva, îi spuse Cârțiță Șobolanului, care purta papuci prea mari și cu tocurile prea joase; o remarcă inteligentă de altfel, pentru că se adevăra că așa și era.

Se auzi apoi sunetul unui zăvor tras și ușa se deschise doar câțiva centimetri, atât cât să se vadă un bot lung și o pereche de ochi clipind a somn.

– Data viitoare când s-o mai întâmpla asta, spuse o voce țâfnoasă și suspicioasă, o să mă-nfurii rău de tot. De data asta cine mai e, și cine deranjează oamenii într-o noapte ca asta? Spuneți!

– O, Bursucule, strigă Șobolanul, lasă-ne înăuntru, te rugăm. Sunt eu, Șobolanul, cu prietenul meu, Cârțiță, și ne-am rătăcit în zăpadă.

– Șobo, dragul meu prieten!, exclamă Bursucul pe un cu totul alt ton. Haideți înăuntru amândoi. Vai de mine, trebuie să fiți înghețați de frig. N-am mai pomenit așa ceva! V-ați rătăcit în zăpadă! Și nu oriunde, în Pădurea Sălbatică, și la ora asta târzie! Dar poftiți înăuntru!

Cei doi căzură unul peste altul în graba și nerăbdarea cu care dădură năvală în casă, și când auziră ușa închizându-se în urma lor, răsuflară ușurați și fură cuprinși de bucurie.

Bursucul, care purta o cămașă de noapte lungă, și ai cărui papuci aveau într-adevăr tocurile foarte joase, avea în lăbuță o lumânare mică și probabil că se pregătea de culcare când cei doi au sunat la ușă. Se uită cu blândețe la amândoi, și îi bătă prietenește pe cap.

– Animalele mici n-ar trebui să iasă afară pe o noapte ca asta, spuse el părintește. Mă tem că iar te ții de șotii, după cum ți-e obiceiul, Șobo. Dar veniți; veniți în bucătărie. E un foc clasa-ntâi acolo, și mai e și o gustare, și tot ce vreți.

Bursuc o luă înainte, târșâindu-și picioarele, cu lumânarea în mână, iar Șobolanul și Cârțiță îl urmară, dându-și coate unul altuia, încântați de cele ce aveau să urmeze. Merseră pe un coridor lung și întunecat, și, ca să spunem drept, chiar părăginit, până ajunseră într-un fel de sală centrală, din care se putea vedea vag cum pornesc alte coridoare, misterioase și parcă fără sfârșit. Dar mai erau și uși în sala aceea – uși solide și sigure de stejar. Bursucul deschise una dintre aceste uși și se pomeniră toți înconjurați de strălucirea și căldura unei bucătării luminate de un foc strașnic ce ardea în vatră.

Podeaua era făcută din cărămidă roșie tocită, iar în vatra bine clădită în perete și ferită de orice sursă de curent, ardeau câțiva bușteni.

Două lavițe cu speteaza înaltă, așezate față în față de o parte și de alta a sobei, stăteau gata să-i primească pe cei dornici de taifas. În mijlocul camerei trona o masă lungă făcută din scânduri așezate pe un fel de capră, iar de o parte și de alta erau așezate bănci. La un capăt al mesei, unde se găsea un fotoliu dat puțin la o parte, se vedeau rămășițele cinei simple dar îndestulătoare a Bursucului.

Șiruri de farfurii curate sclipeau pe rafturile bufetului de la celălalt capăt al bucătăriei, iar de grinzi erau atârinate șunci, mănunchiuri de ierburi aromatice, funii de ceapă și coșuri cu ouă. Era un loc unde războinicii ar fi putut benchetui liniștiți după bătălie, unde secerătorii s-ar fi putut aduna cu zecile în jurul mesei ca să sărbătorească recolta în cânt și voie bună, sau unde doi-trei prieteni puteau să stea în tihnă să mănânce, să fumeze și să sporovăiască după plac. Podeaua de cărămidă arămie îi trimitea un zâmbet larg tavanului afumat; lavițele de stejar, lucioase de la cât se stătuse pe ele, își făceau cu ochiul una alteia; farfuriile din bufet râdeau către oalele de pe raft, iar focul vesel trimitea licăriri și jocuri de lumină peste toate, fără deosebire.

Bunul Bursuc îi pofti pe cei doi să se așeze pe una din lavițe și să se încălzească la foc, și îi rugă să-și dea jos hainele și ghetele ude. Le dădu apoi cămăși de noapte și papuci, spălă chiar el rana lui Cârțiță cu apă caldă și o bandajă, așa că la final piciorul arăta ca și nou, dacă nu mai bine.

În lumina și în căldura primitoare, dezmoțiiți și uscați, cu picioarele oboseite întinse pe scăunele și cu clinchetul ademenitor al farfuriilor în urechi, le păru că Pădurea Sălbatică cea rece și întunecată, pe care tocmai o lăsaseră afară, era la mii de kilometri depărtare, iar ceea ce pătimiseră în ea, era doar un vis pe jumătate uitat.

Când în sfârșit simțiră că sunt pe deplin încălziți, Bursucul îi chemă la masă, unde pregătise un adevărat ospăț.

Foamea le dăduse ghes și mai înainte, dar când văzură bucatele așezate pe masă, simțiră că singura problemă era acum ce fel de mâncare să atace mai întâi, căci totul era așa de ademenitor, și parcă nu le venea să creadă că celelalte mâncăruri o să-i aștepte cumiți, până ce o să le dea și lor atenție.

O vreme nici nu putură vorbi din cauza înfulecatului; chiar și după ce își mai puseră un pic burta la cale și conversația fu încet-încet reluată, vorbiră tot cu gura plină. Dar Bursucul nu se supără defel din cauza asta și nici nu luă în seamă faptul că mâncau cu coatele pe masă sau că vorbeau amândoi deodată.

Cum nu prea ieșea în societate, socotea că lucrurile astea nici nu prea contează. (Noi știm, desigur, că se înșela; pentru că aceste lucruri chiar contează, deși ar dura prea mult să explicăm de ce.) Stătea în capul mesei așezat în fotoliu, și încuviința din cap cu seriozitate în timp ce ceilalți doi își depăneau poveștile; și nu părea surprins sau șocat de ceva, și nu spunea niciodată „Ți-am zis eu”, sau „Păi nu ți-am spus?”, și nici nu zicea că ar fi trebuit să facă așa sau în alt fel. Și Cârțiță începu să simtă o undă de prietenie față de Bursuc.

Când în sfârșit terminară cina și se simțeau bine și la adăpost și aveau sentimentul acela că nu le pasă de nimeni și de nimic pentru că ei și-au pus burta la cale, își dădură seama cât de minunat era să stai treaz până târziu, să te simți ghiftuit și să nu trebuiască să dai socoteală nimănui; și după ce sporovăiră o vreme despre tot felul de lucruri, Bursucul spuse cu însuflețire:

- Ei, și-acuma spuneți-mi noutăți de prin părțile voastre. Ce mai face Broscoiul?
- O, din rău în mai rău, spuse grav Șobolanul, în timp ce Cârțiță, cocoțat pe o laviță și lăfăindu-se la căldura focului, cu picioarele ridicate mai sus decât capul, încerca să adopte un aer trist. Săptămâna trecută iar a avut un accident rutier, și unul cât se poate de rău. O ține una și bună că vrea să conducă mașina, el singur, dar nu se pricepe deloc. Dacă ar angaja și el un

animal credincios, bine pregătit și cu mâna sigură, pe care să-l plătească cum se cuvine și să lase totul în seama lui, atunci ar merge. Dar nu, e convins că e un șofer înnăscut, și că nimeni nu-l poate învăța nimic; și-atunci ce să ne mai mirăm.

- Câte a avut?, voi să știe Bursucul, mohorât.

- Accidente sau mașini?, întrebă Șobolanul. Dar de fapt e cam tot una. Asta a fost a șaptea. Cât despre celelalte - mai știi garajul ăla al lui? Ei bine, e plin ochi, de n-ai loc s-arunci un ac, e plin cu bucăți de mașini, nu mai mari decât șapca ta! Acolo-s celelalte șase, cât s-a mai putut aduna din ele.

- A fost în spital de trei ori, adăugă Cârtița, cât despre amenzile pe care le-a avut de plătit, să nu mai vorbim.

- Da, și asta nu-i totul, continuă Șobolanul. Broscoiul e bogat, știe toată lumea; dar nu e milionar. Și e un șofer extrem de nepriceput, și nu ține seama de legi sau de reguli. Mai devreme sau mai târziu ori va muri, ori va ajunge în sapă de lemn. Bursucule! Noi suntem prietenii lui - n-ar trebui să facem ceva?

Bursucul căzu pe gânduri.

- Păi știi foarte bine că acum nu pot face nimic!, spuse el cu severitate.

Ceilalți doi încuviințară, înțelegând ce voia să spună Bursucul. Nici un animal, așa cum spune codul bunelor maniere din lumea animalelor, nu este obligat să întreprindă vreo acțiune care necesită efort sau eroism, și nici măcar vreo altă activitate mai puțin solicitantă, în afara

sezonului – adică iarna. Toate animalele sunt somnoroase iarna, iar unele chiar dorm, hibernează. Depind, mai mult sau mai puțin, de vreme; toate se refac după zilele și nopțile istovitoare, când au stat neîntrerupt în alertă, cu fiecare centimetru de mușchi încordat.

– Bine, continuă Bursucul. Fiți siguri că, odată ce se desprimăvărează, și nopțile devin mai scurte, și începi să te trezești în creierii nopții și n-ai astâmpăr și vrei să-ți isprăvești treburile până în zori, dacă nu chiar mai repede – știți voi! –

Cârțiță și Șobolan încuviințară cu gravitate. Știau!

– Ei bine, atunci, continuă Bursucul, noi – adică tu și cu mine și cu prietenul nostru Cârțiță aici de față – o să ne ocupăm serios de Broscoi. O să-i băgăm mințile-n cap, cu forța dacă trebuie. O să-i scoatem gărgăunii din tărtăcuță. O să – ai adormit Șobolane!

– Ba nu!, spuse Șobolanul tresărind.

– A mai adormit de două sau de trei ori de când am terminat de mâncat, spuse Cârțiță râzând, căci el se simțea chiar foarte treaz și plin de voie bună, deși nici el nu știa de ce. Explicația era că, fiind din naștere un animal subpământean, locuința Bursucului i se potrivea perfect și îl făcea să se simtă ca acasă; pe când Șobolanul, care la el acasă dormea într-o cameră ce dădea spre malul răcoros al râului, se simțea aici apăsător și buimac.

– Ei, ar cam fi timpul să mergem la culcare, spuse Bursucul ridicându-se și luând niște lumânări. Veniți să vă arăt unde o să dormiți. Și mâine dimineață nu vă grăbiți, puteți lua micul dejun la orice oră vă convine.

Îi conduse pe cei doi într-o încăpere lungă, ce părea pe jumătate dormitor și pe jumătate pod. Proviziile Bursucului, care într-adevăr se puteau vedea pretutindeni, ocupau jumătate din cameră – grămezi de mere, napi și cartofi, coșuri pline cu nuci și borcane cu miere; dar cele două paturi albe așternute pe ce mai rămăsese din podea, erau moi și îmbietoare, iar cearșafurile de pe ele, deși grosolane, erau curate și miroseau plăcut a levănțică; iar Șobolanul și prietenul său Cârțiță, după ce se dezbrăcară repede, cât ai bate din palme, se aruncară în paturi mulțumiți și fericiți.

Și, după cum prevăzuse amabilul Bursuc, cei doi oaspeți obosiți veniră foarte târziu la micul dejun. Când ajunseră ei în bucătărie, focul ardea vesel în sobă, iar la masă stăteau doi arici care mâncau terci de ovăz din niște străchini de lemn. Aricii lăsară lingurile jos, se ridicară în picioare și își plecară capetele în semn de respect când intrară cei doi.

– Stați jos, stați jos, zise Șobolanul cu blândețe, și mâncați-vă terciul. De unde sunteți voi, prichindeilor? Presupun că v-ați rătăcit prin zăpadă.

– Exact, domnule, spuse plin de respect cel mai mare dintre arici. Eu și micul Billy voiam să găsim cărarea spre școală – mama ne-a pus să mergem, cu toate că vremea era așa cum era – și desigur că ne-am pierdut, domnule, și Billy s-a speriat și s-a apucat de plâns, pentru că, știți, el e mai mic și mai fricos. Și până la urmă am dat de ușa din spatele casei domnului Bursuc, și ne-am luat inima-n dinți și-am bătut, pentru că, știți, domnule, dl. Bursuc e așa de cumsecade, toată lumea știe asta –

– Înțeleg, spuse Șobolanul, tăindu-și câteva feliuțe dintr-o bucată de șuncă, în timp ce Cârțiță spărgea niște ouă într-o tigaie. Și cum e vremea pe-afară? Și nu-mi mai spune domnule, adăugă el.

– O, grozav de rea, domnule, e o zăpadă uite-așa de mare, spuse ariciul. Niște domni așa de distinși ca dumneavoastră nici n-ar trebui să iasă azi din casă.

– Unde-i dl. Bursuc?, întrebă Cârțiță, în timp ce punea ibricul de cafea pe foc.

– E în biroul lui, domnule, răspunse ariciul, și a spus că o să fie foarte ocupat în dimineața asta, și că să nu-l deranjăm.

Desigur că toți înțeleseseră ce vruse să spună Bursucul. Adevărul e că, așa cum am mai spus și mai înainte, când duci o viață intensă timp de șase luni pe an, și dormitezi la fel de intens în celelalte șase, nu poți să dai mereu vina pe somn când sunt persoane de față și ai treabă de făcut. Devine plictisitor să te tot scuzi. Animalele știau că Bursucul, după ce luase un mic dejun copios, se retrăsese în biroul lui și se așezase pe un fotoliu, cu picioarele ridicate pe un scaun și cu o batistă roșie pe față, ca să se ocupe cu ce știe el să facă mai bine în această perioadă a anului.

Clopoțelul de la ușa din față sună tare, și Șobolanul, care era tot unsuros de la pâinea cu unt, îl trimise pe Billy, ariciul mai mic, să vadă cine e. Se auziră apoi pași pe hol, și imediat Billy apără cu Vidră după el, care sări să-l îmbrățișeze pe Șobolan și să-l salute cu căldură.

– Dă-te de pe mine!, bolborosi Șobolanul cu gura plină.

– M-am gândit eu că aici ești, spuse Vidră bucuros. Azi dimineață i-am găsit pe toți de pe malul râului alarmați și panicați. Șobolanul a lipsit de-acasă toată noaptea – la fel și Cârțiță – trebuie să se fi întâmplat ceva îngrozitor, spuneau ei; și zăpada îți acoperise urmele.

Dar știam că de câte ori cineva dă de belea, merge ață la Bursuc, ori dacă nu, Bursucul află el cumva care-i problema, așa că am venit direct aici, prin Pădurea Sălbatică și prin zăpadă! Doamne! Ce frumusețe să vii așa prin zăpadă în timp ce soarele roșu răsare din spatele trunchiurilor negre! Și cum mergi așa, prin nemărginirea tăcută și nemișcată, auzi din când în când, cum fac poc! în cădere grămezi de zăpadă ce alunecă de pe ramuri, și te fac să tresari și să o iei la fugă de frică.

Peste noapte au apărut castele și grote de zăpadă – poduri, terase, metereze de zăpadă – așa fi putut să stau și să le-admir și să alerg printre ele cu orele. Ici și colo erau crengi mari, rupte sub greutatea zăpezii, pe care măcălendrii stăteau sau țopăiau vioi, umflați în pene și țanțoși, de parcă ar fi fost opera lor. Un cârd răvășit de găște sălbatică a trecut pe deasupra, zburând foarte sus pe cerul sur, și câteva ciori s-au rotit peste copaci, s-au uitat în jos și apoi au zburat în treaba lor făcând o mutră acră și plină de dezgust; dar tot drumul n-am întâlnit nici o ființă cu scaun la cap de la care să aflu ceva știri.

Cam pe la jumătatea drumului am dat de un iepure care stătea pe un ciot, ștergându-și fața caraghioasă cu labele. S-a cam speriat săracul când m-am furișat în spatele lui și i-am pus mâna pe umăr. A trebuit să-i dau vreo două bobârnace ca să-l fac să scoată din el ceva cât de

cât logic. În cele din urmă am reușit să-l fac să bâiguie că unul de-ai lui îl văzuse pe Cârțiță cu o noapte înainte, umblând prin Pădurea Sălbatică; iepurii spuneau despre Cârțiță, prietenul Șobolanului, că ar fi pasămite la ananghie, că s-ar fi rătăcit, și că „ei”, care ieșiseră la vânătoare, l-au tot luat peste picior și și-au bătut joc de el. „Și de ce n-a făcut nici unul nimic?”, am întrebat eu. „Poate că Cel de Sus nu v-a dat prea multă minte, dar măcar sunteți mulți, sute de iepuroi bine făcuți, grași ca niște porci și aveți o grămadă de galerii care duc în toate direcțiile și ați fi putut să-l luați cu voi și să-l duceți la adăpost; măcar ați fi putut încerca.” „Cum adică, noi?”, a spus iepurele. „Noi, iepurii?” Așa că i-am mai dat vreo două și am plecat. Nu mai puteam scoate nimic de la el. În orice caz, am aflat ceva; și dacă aș fi avut norocul să dau peste unul dintre „ei”, aș fi aflat și mai mult de-atât – sau ar fi aflat ei.

– Și nu te-ai enervat deloc?, întreabă Cârțiță, simțind din nou cum îl trec fiorii când auzi vorbindu-se de Pădurea Sălbatică.

– Să mă enervez? Vidră râse arătându-și dinții albi și puternici. Le-aș arăta eu nervi dacă ar încerca să mă calce pe coadă. Te rog, Cârțiță, prăjește-mi și mie niște felii de șuncă, dacă nu te superi. Simt că mă usuc de foame și am și o groază de lucruri să-i povestesc Șobolanului, că nu l-am văzut de-un secol.

Așa că blândul Cârțiță, după ce tăie câteva felii de șuncă, îi puse pe arici să le prăjească, iar el se reîntoarse la mâncarea lui, în vreme ce Vidră și Șobolanul, așezați unul lângă altul, vorbeau de-ale lor, și aveau ce vorbi, slavă Domnului, că nu le mai tăcea gura.

După ce goliră o farfurie de șuncă friptă, animalele mai cerură una. Exact atunci își făcu apariția Bursucul, căscând și frecându-se la ochi, și îi salută pe toți în felul lui simplu și liniștit, adresând fiecăruia câte o întrebare sau o vorbă bună.

– Trebuie să fie deja vremea prânzului, îi spuse el lui Vidră. N-ai vrea să rămâi să iei masa cu noi? Probabil că te-a apucat o foame de lup pe o vreme rece ca asta.

– Exact!, răspuse Vidră, făcându-i cu ochiul lui Cârțiță. Vederea acestor tineri arici care se îndoapă cu șuncă friptă, mă face să-mi dau seama că sunt de-a dreptul lihnit.

Aricii, pe care începuse să-i ia din nou foamea după săracăcioasa masă cu terci de ovăz, și după munca asiduă în fața plitei, la prăjit de șuncă, se uitară sfioși la dl. Bursuc, dar le era prea rușine să mai spună ceva.

– Ei, iar voi, prichindeilor, mergeți acum acasă la mămica voastră, spuse Bursucul cu blândețe. O să trimit pe cineva cu voi să vă arate drumul. Mă leg că azi n-o să vă mai trebuiască nimic de mâncare la cină.

Și Bursucul le dădu câte șase bănuți de căciulă și îi bătu prietenește pe umăr, iar ei o luară din loc, fluturându-și plini de respect scufiile.

Și cei patru amici se așezară la masă. Cârțiță se nimeri lângă dl. Bursuc, și, pentru că ceilalți doi erau încă adânciți în sporovăiala lor despre râu, de la care nimic nu-i putea distra, profită de ocazie ca să-i spună Bursucului cât de bine se simțea la el, ca și cum ar fi fost în propria lui căsuță.

– Odată ce ajungi sub pământ, spuse el, simți că-ți vii în fire. Nu ți se poate întâmpla nimic rău, și nimic nu te mai poate deranja. Te simți stăpân pe propria viață și nu mai trebuie să dai socoteală nimănui. Lumea merge înainte deasupra și fără tine, și tu nu-ți mai bați capul. Când îți vine cheful să urci la suprafață, urci, și îți dai seama că toate sunt acolo, la locul lor, și că te așteaptă așa cum le-ai lăsat.

Bursucul îi zâmbea larg.

– Și eu sunt de aceeași părere, răspunse el. Nicăieri nu găsești adăpost mai bun și nici mai multă liniște și tihnă decât sub pământ. Și dacă dintr-o dată simți că lumea-i prea mică în jurul tău și vrei să îi dai amploare, scormonești un pic, și iată-te sus! Dacă simți că ți-e prea mare casa, astupi vreo două găuri, și iată-te iar în culcușul tău! N-ai treabă nici cu zidarii, nici cu muncitorii, nici cu tot felul de băgăcioși care ți se uită peste gard, și, ce-i și mai minunat, n-ai treabă nici cu vremea. Uită-te de exemplu la Șobolan: dacă râul crește cu o juma' de metru, trebuie numaidecât să se mute în chirie; incomod, peste mână și groaznic de scump. Sau la Broscoi. N-am nimic împotriva Conacului; e cea mai frumoasă casă de prin partea locului, nimic de zis. Dar să presupunem că izbucnește un incendiu – ce se face Broscoiul atunci? Sau să zicem că vântul îi zboară țiglele de pe acoperiș, sau că pereții se surpă sau crapă, sau că i se sparg geamurile – ce face el în cazul ăsta? Sau dacă se face curent în camere – eu, drept să spun, detest curentul – cum o scoate la capăt? Nu, în nici un caz, pe sus poți să mergi să te plimbi, dacă vrei, sau să aduni provizii; dar în final, tot în subteran te retragi – pentru că aici te simți cu adevărat acasă!

Cârțiță consimți din toată inima, și drept urmare Bursuc se împrieteni foarte tare cu el.

– După prânz, spuse el, o să te conduc să-mi vezi căsuța. Cred că o să-ți placă. Și cred că te pricepi și la cum ar trebui să arate arhitectura unei locuințe, nu?

După ce terminară de mâncat, și ceilalți doi se așezară comod lângă sobă ca să discute aprins pe tema țiparilor, Bursucul aprinse o torță și îl invită pe Cârțiță să-l urmeze. După ce traversară holul, trecură prin unul din tunelele principale, iar lumina pâlpâitoare a torței lăsa să se vadă din loc în loc, pe ambele părți ale coridorului, camere mari și mici, unele doar cât niște dulapuri, altele largi și impunătoare ca și salonul Broscoiului. Cotiră în unghi drept și intrară într-un pasaj îngust care-i duse într-un alt coridor, unde făcură același lucru. Cârțiță era uluit la vederea atâtor ramificații și a întinderii galeriilor, a lungimii tunelelor întunecoase, a boltelor solide din cămărilor înțesate cu bunătați, a zidăriei, a stâlpilor, a aradelor și a pardoselii.

– Când ai avut timp și putere să faci toate astea?, spuse Cârțiță într-un final. E de-a dreptul uimitor!

– Ar fi într-adevăr uimitor, spuse simplu Bursucul, dacă le-aș fi făcut eu. Dar nu, eu doar am curățat tunelele și camerele, în măsura în care am avut nevoie de ele. Mai sunt încă foarte multe în afară de astea. Dar văd că nu înțelegi, așa că o să-ți explic. Ei bine, cu mult timp în urmă, pe locul unde se întinde acum Pădurea Sălbatică, înainte chiar de apariția ei, a fost aici un oraș – un oraș din acela cu oameni, înțelegi tu. Exact aici unde suntem noi acum, ei trăiau, se plimbau, vorbeau dormeau și își vedeau de treburile lor. Aici își puneau caii în grajd și țineau ospete, de aici mergeau la luptă sau plecau să facă negoț. Erau un popor puternic și

bogat și erau niște constructori minunați. Au zidit lucruri trainice pentru că au crezut că orașul lor o să fie veșnic.

– Dar ce s-a-ntâmplat cu ei?, întrebă Cârțiță.

– Cine știe?, zise Bursucul. Oamenii vin – stau o vreme, prosperă, construiesc – și apoi pleacă. Așa sunt ei. Dar noi rămânem. Au mai fost bursuci aici cu mult înainte ca orașul acela să apară, așa am auzit. Și acum sunt din nou bursuci. Noi suntem o seminție care nu piere așa de ușor; poate că plecăm dintr-un loc pentru o vreme, dar așteptăm cu răbdare și ne întoarcem. Și așa o să fie cât e lumea.

– Și după ce au plecat oamenii aceia ce s-a întâmplat?, întrebă Cârțiță.

– După ce au plecat, continuă Bursucul, au venit vânturile și ploile, și încet, încet, an după an, au luat totul în stăpânire. Poate că și noi, bursucii, așa cum am putut noi, am dat o mână de ajutor, cine știe? Totul s-a năruit, s-a surpat, s-a transformat în ruine și încet a dispărut. Și apoi, tot încet, totul a crescut, semințele s-au făcut vlăstari, vlăstarii copaci și ferigile și rugurile de mure s-au întins acoperind totul cu un hățiş. Stratul de frunze uscate s-a făcut una cu pământul, a crescut și a șters orice urmă, apele, în revărsarea lor, au venit cu nisip și mâl, îngropând ruinele pentru totdeauna, și, încet – încet, vechiul oraș a devenit un sălaș prielnic pentru noi, bursucii; și ne-am mutat aici. Deasupra, la suprafața pământului, s-a întâmplat la fel. Au venit animalele, le-a plăcut locul, și-au făcut vizuine, s-au stabilit aici, s-au înmulțit și au prosperat. Nu le-a păsat câtuși de puțin de trecut – nici nu le pasă vreodată; sunt prea ocupate. Locul a fost un pic deluros și denivelat, bineînțeles, și plin de gropi și de scorburi; dar

ăsta a fost mai degrabă un avantaj. Și au rămas aici; pentru că nu le pasă nici de viitor – viitorul acela, când oamenii poate vor veni din nou – pentru un timp – după cum e și posibil. Pădurea Sălbatică e foarte populată acum; cu tot felul de viețuitoare, și bune, și rele și fără importanță – nu vreau să dau nume. Că doar orice pădure are și uscături. Dar cred că ai aflat și tu câte ceva despre ele până acum.

– Într-adevăr, spuse Cârțiță, cuprins de un fior ușor.

– Ei, da, spuse Bursucul, bătându-l prietenește pe umăr, a fost prima ta întâlnire cu ele. Până la urmă nici nu sunt așa de rele; și la urma urmei toți trebuie să trăim și să-i lăsăm și pe alții să trăiască. Dar o să dau de știre mâine că ești aici, și cred că n-o să mai ai probleme. Oricine mi-e mie prieten merge pe unde pofteste în această pădure, și cine se-mpotrivește, are de-a face cu mine.

Când se întoarseră în bucătărie, îl găsiră pe Șobolan plimbându-se în sus și-n jos, foarte neliniștit. Atmosfera subterană îl apăsa și îl călca pe nervi, și pe deasupra începuse să i se facă teamă că râul o să-o ia din loc, dacă nu e el acolo să-l păzească. Așa că își puse paltonul, se încinse cu cordonul și cu cele două pistoale și spuse plin de nerăbdare:

– Hai, Cârțiță! Să plecăm cât mai e lumină afară. Nu mai vreau să stau nici măcar o singură noapte în Pădurea Sălbatică.

– Nu-ți face probleme, prietene, spuse Vidră. Vin și eu cu tine; cunosc fiecare cărăruie și legat la ochi. Și dacă cineva are nevoie de vreo scatoalcă, bazează-te pe mine, că îi dau cu vârf și îndesat.

– Nu te mai agita, Șobo, adăugă Bursucul foarte liniștit. Galeriile mele merg mai departe decât crezi, și unele duc la marginea pădurii, în toate direcțiile, deși puțină lume care trece pe la mine știe lucrul ăsta. Când vei vrea să pleci, o să mergi pe una dintre scurtăturile mele. Și-acum, fă-te comod și liniștește-te.

Șobolanul era totuși nerăbdător să o ia din loc și să fie din nou cu râul lui drag, așa că Bursucul, luându-și iar torța, o porni înaintea Șobolanului și a celorlalți doi, de-a lungul unui tunel umed și neaerisit, care șerpuia și se adâncea, și era în parte boltit și în parte tăiat în piatră, și o ținu așa o bucată bună de mers, ce păru interminabilă. În cele din urmă, lumina zilei începu să se zărească vag prin hățișul de plante crescute la gura tunelului; iar Bursucul, luându-și în grabă rămas bun, îi împinse prin deschizătură, mască locul, astfel încât să pară că se poate de natural, îngrămădind vreascuri, uscături și frunze uscate la ieșirea din pasaj, și se retrase.

Cei trei se găseau acum la marginea Pădurii Sălbatice. În spatele lor se vedeau pietre și crengi și rădăcini îngrămădite la întâmplare; în față, un câmp liniștit și nemărginit, brăzdat din loc în loc de tufișuri, negre pe zăpada albă, și, departe de tot, scânteierea bătrânului râu, sub lumina unui soare de iarnă, ce atârna roșu la orizont. Pentru că știa toate potecile, Vidră o luă înainte, și merse în linie dreaptă până ajunseră la un gărduleț. Acolo se opriră un moment și priviră în urmă la masa mare, densă, compactă și înfricoșătoare a Pădurii Sălbatice, ridicându-se amenințătoare din întinderea albă; și toți deodată se întoarseră și o porniră grabnic către casă, către un foc bun care să ardă în sobă și să-și arunce licăririle jucăușe pe obiectele familiare lor,

către vocea veselă ce se aude la fereastră, vocea râului, pe care-l cunoșteau și în care aveau deplină încredere, care nu le inspira teamă și nu le dădea fiori niciodată.

Și cum mergea așa cu pas grăbit, anticipând momentul întoarcerii acasă printre lucruri familiare și plăcute, Cârtiță înțelese clar că era un animal de câmp, iubitor al tufișurilor și al pășunii, al ogorului arat și cultivat, al grădinilor și drumeagurilor numai bune pentru o plimbare la căderea serii. Greutățile și potrivniciile vieții, rezistența și lupta cu forțele naturii erau pentru alții; el trebuia să fie cuminte și să stea aici, în locurile astea mai pașnice și mai cunoscute lui, în care aventura e mai cumpătată și mai potolită.

5 Dulce Domum

Oile alergau până la gard și se înghesuiau în el, suflau cu nările lor fine și tropăiau delicat cu picioarele, dându-și capetele pe spate, fugeau de colo-colo pline de vioiciune, sporovăind și râzând, iar un abur ușor se ridica din țarc în aerul rece. Șobolanul și Cârțiță se înapoiau dintr-o lungă ieșire împreună cu Vidră, după o zi de vânatoare și explorare prin munți, acolo unde își aveau firavul izvor câteva pârâiașe ce se vărsau în bătrânul lor râu; ziua scurtă de iarnă începuse să se îngâne tot mai tare cu noaptea, iar ei mai aveau încă ceva de mers.

Înaintând cu greutate de-a lungul miriștii, auziseră oile și se îndreptaseră spre ele; și acum, îndepărtându-se de țarc, găsiră o cărăruie mai umblată, așa că nu mai călcau așa de anevoie, și știură, așa cum știu toate animalele, căci le șoptea un glas lăuntric, că „Da, cu siguranță, acesta e drumul către casă!”

–Parcă ne-am apropia de un sat, spuse Cârțiță cu oarecare suspiciune, încetinindu-și pasul, pe măsură ce căărăuia, care între timp devenise potecă și apoi drumeag de țară, se preschimbase acum într-un drum în toată regula, acoperit cu pietriș. Animalele nu prea aveau de-a face cu satele, iar drumurile pe care umblau ele nu treceau pe acolo, și nu țineau seama nici de biserică, nici de poștă, nici de cârciumă.

– O, n-are-a face!, zise Șobolanul. La vremea asta a anului toți stau prin case, strânși în jurul vetrei; bărbați, femei, copii, câini, pisici, toți la grămadă. O să trecem neobservați și n-o să ni se-ntâmples nimic, și dacă vreți, putem să ne și uităm la ei pe fereastră, să vedem ce fac.

Noaptea cădea repede la mijlocul lui decembrie, și satul părea cu totul îngropat în întuneric pe când cei trei se apropiară încet, pășind ușor pe stratul fin de zăpadă ce se așternuse pe jos ca o pudră. Nu se vedea mai nimic în afară de niște pătrate slab luminate, roșii-portocalii, de o parte și de alta a drumului, acolo unde lumina focului sau a lămpii răzbătea prin ferestre până în întunericul de afară.

Majoritatea ferestrelor erau joase, zăbrelite, dar lipsite de obloane și prin ele se puteau zări familiile adunate în jurul mesei, servind ceaiul sau absorbite de lucrul de mână sau vorbind, râzând și gesticulând, și având toți pe chip o fericire și o lumină demne de a fi zugrăvite pe pânza unui tablou, și acel farmec natural ce apare atunci când cineva nu știe că e privit.

Mutându-se în voie de la o scenă la alta, cei doi spectatori, aflați atât de departe de casă, simțiră că îi cuprinde un fel de dor și de melancolie când văzură o pisică moțâind sub mângâierea cuiva, un copil adormit luat în brațe și dus în pătuț, sau un bărbat obosit întinzându-se și golindu-și pipa, lovind-o de capătul unui buștean ce mocnea în vatră.

Dar le atrase atenția în mod special o fereastră micuță, cu obloanele trase, care lăsa să se vadă și să se simtă acea atmosferă domestică și intimă a lumii de acasă - o lume tihnită ce lasă dezlănțuirea forțelor Naturii afară, departe. Atârnată de oblonul alb, se putea zări o colivie, de fapt se putea distinge foarte clar fiecare gratie a ei, tăvița cu mâncare și toate celelalte accesorii, și chiar și bucățița de zahăr cu marginile tocite, care fusese pusă acolo, probabil, ieri.

Pe bara din mijloc era un locatar pufos, cu căpșorul bine băgat sub aripă, și părea atât de aproape că îți venea să-l mângâi; vârfurile fine ale penelor mai zburline atingeau ușor geamul luminat. Și cum se uitau ei așa, micuța vietate adormită tresări, se trezi, se scutură și își ridică căpșorul.

Îi văzură ciocul mic, cum se deschise într-un căscat plictisit, apoi pasărea se uită în jur, după care se ghemui iar cu capul între pene, iar puful ciufulit se netezi treptat, pe măsură ce drăgălașul locatar se cufunda într-un somn profund și liniștit. Dar o rafală de vânt rece îi lovi pe spectatori în ceafă, iar acele înghețate de promoroacă ce le căzură pe piele, îi treziră din visare și își dădură seama că le înghețaseră degetele și că erau morți de oboseală, iar casa lor era departe și drumul anevoios.

După ce ieșiră din sat și trecură de șirurile de case, simțiră iar în nări, de o parte și de alta, mirosul prietenos al câmpului, ce răzbătea prin întuneric până la ei; atunci se prinseră unul de altul, gata să înfrunte și ultima bucată de drum, cea către casă, cea care avea să se termine în clinchetul cheilor băgate în zăvorul ușii și în fața sobei calde și a obiectelor familiare care îi salută primitoare pe călătorii plecați demult și veniți de departe. Și merseră așa îndârjiți și tăcuți, fiecare gândindu-se la ale lui.

Cârțiță se gândea la o cină bună, pentru că, fiind întuneric, și ținutul fiindu-i străin, se lua după Șobolan și îl lăsa pe el să conducă, după cum știa. Iar Șobolanul mergea puțin înainte, după cum îi era obiceiul, cu umerii ridicați, cu ochii fixați la drumul ce i se întindea înainte; așa că nu-i de mirare că nu-l observă pe bietul Cârțiță când acesta simți „chemarea”, care îl învălui ca un fel de curent electric.

Noi, ceilalți, cei care am pierdut cel mai subtil dintre simțuri, nu avem puterea să exprimăm nici măcar prin cuvinte capacitatea unui animal de a comunica cu natura și nu știm decât cuvântul „miros”, de exemplu, pentru a defini mulțimea de fiori delicați ce gădilă nările unui animal zi și noapte, chemându-l, avertizându-l, încitându-l sau umplându-l de dezgust. Era una din acele chemări misterioase și magice venite din văzduh, cea care îl cuprinse dintr-o dată pe Cârțiță, furnicându-l cu farmecul ei atât de cunoscut, deși, deocamdată, nici măcar el nu își putea da seama ce era.

Se opri brusc, nasul începu să adulmece încolo și-ncoace, încercând din răspuțeri să prindă iar acel firușor delicat, acea urmă fină, care îl atrăsese mai înainte cu așa o forță. Dură o clipă doar, și îl prinse din nou; și de data aceasta amintirile îi năvăliră în minte într-un șuvoi de nestăvilit. Acasă! Țsta era mirosul acela mângâietor, mireasma aceea plăcută care plutea prin aer, mâna aceea invizibilă care îl trăgea și îl ademenea într-o singură direcție.

Așadar, trebuie să fi fost foarte aproape de casă, de căsuța lui pe care o părăsise în graba mare și la care nici nu s-a mai gândit din ziua aceea în care a descoperit râul! Și acum ea își trimitea mesagerii să-l prindă și să-l aducă înapoi. De la plecarea lui din acea dimineață însorită, abia dacă s-a gândit vreun pic la ea, așa de captivat fusese de noua lui viață cu plăcerile, surprizele și aventurile ei inedite și extraordinare. Iar acum, se trezi năpădit de vechi amintiri și căsuța lui îi reînvie în memorie, într-o imagine clară și luminoasă.

Era sărăcăcioasă, e-adevărat, și mică și modest mobilată, dar era a lui, o făcuse el cu mâinile lui, și întotdeauna fusese bucuros să se întoarcă acolo după o zi de muncă. Și căsuța se bucura și ea de prezența lui, bineînțeles, și îi era dor de el, și ar fi dorit ca el să se întoarcă și acum i-o spunea prin miros, cu durere în suflet și cu reproș, dar fără să fie supărată pe el; doar că era tristă și-l aștepta.

Chemarea era limpede și clară ca lumina zilei. Nu trebuia decât s-o asculte și s-o urmeze.

– Șobo, spuse el entuziasmat, stai așa! Vino-ncoace! Vino repede!

– Hai, ce te-ai oprit, mergi înainte, îl îndemnă Șobolanul cu veselie, continuându-și drumul.

– Te rog, oprește-te, Șobo, îl imploră Cârțiță, cu un nod în gât. Nu înțelegi! Casa mea, căsuța mea! Tocmai am adulmecat-o, și simt că e pe-aproape, foarte aproape. Și trebuie să merg într-acolo, trebuie, trebuie! Te rog, întoarce-te, Șobo! Te rog, întoarce-te!

Însă Șobolanul o luase înainte și era deja departe, mult prea departe ca să-l audă pe Cârțiță, mult prea departe ca să mai poată percepe sunetul ascuțit și tânguitor al vocii lui. Și era și mult prea absorbit de vreme, căci și el adulmecase ceva – ceva suspect, ca de exemplu o foarte iminentă ninsoare.

– Cârțiță, ar fi bine să nu ne oprim din mers, strigă el. O să ne-ntoarcem mâine să vedem ce-ai găsit. Dar acum hai să grăbim pasul – e târziu, și o să înceapă iar să ningă, și nu știu sigur pe unde s-o luăm! Și numai nasul tău ne poate scoate din impas, prietene, așa că hai repede, să adulmeci drumul!

Și Șobolanul își văzu mai departe de drum, fără să aștepte vreun răspuns. Bietul Cârțiță stătea singur în mijlocul cărării, cu inima frântă, și cu un nod în gât, simțind cum îl îneacă plânsul. Dar chiar și în astfel de împrejurări, loialitatea față de prietenul său rămânea aceeași. Pentru că nu se gândi nici măcar o clipă să-l părăsească. Între timp însă, mireasma vechii lui căsuțe îi stăruia în nări, îi șoptea, îl ademenea și îl chema imperios. Dar nu îndrăzni să mai zăbovească prins în mrejele acestei adieri minunate.

Și, smulgându-se cu durere din vraja aceluia miros atât de drag lui, privi în jos la drum și îl urmă supus pe Șobolan, în timp ce o boare fină și abia simțită îi stăruia încă în nări, acuzându-l că s-a lăsat cucerit astfel de noul lui prieten și că s-a dat unei crude și nemiloase uitări.

Cu puțin efort îl prinse din urmă pe Șobolan, care nu bănuia nimic, și care se apucă să pălăvrăgească voios despre ce o să facă ei când o să ajungă acasă, și despre cât de vesel o să ardă focul în salonaș, și ce o să mănânce ei la cină; și nici nu băgă de seamă că prietenul lui era abătut și foarte tăcut. În cele din urmă însă, după o bună bucată de drum, pe când treceau pe lângă niște cioturi de la marginea unui crâng paralel cu poteca lor, Șobolanul se opri și spuse plin de bunăvoință:

– Dar tu pari frânt de oboseală, Cârțiță. Văd că nici nu mai poți să vorbești și îți târâi picioarele de parcă ar fi de plumb. Eu zic să facem un mic popas aici și să ne tragem sufletul. Văd că încă nu s-a pornit ninsoarea și noi aproape că am ajuns.

Cârțiță se așeză trist pe un ciot, încercând să se controleze, pentru că simțea că nu se mai poate abține. Nodul pe care îl avea în gât și cu care se luptase atâta să nu se desfacă într-un plâns cu sughițuri, refuza să se dea bătut. Urca tot mai sus, eliberându-se într-un suspin, și fu apoi urmat de alte suspine, până ce Cârțiță cedă și începu să plângă de mama focului, cu lacrimi și cu sughițuri, dându-și seama că oricum nu mai putea face nimic, și că pierduse urma aceea firavă pe care o adulmecase cu ceva timp în urmă.

Șobolanul, uimit și luat prin surprindere de izbucnirea aceasta a lui Cârțiță, nu îndrăzni să scoată nici un cuvânt. În cele din urmă întrebă, foarte încet și foarte duios:

– Ce e, prietene? Ce s-a-ntâmplat? Spune-mi ce te apasă și cum te pot ajuta.

Dar bietul Cârțiță nu putea să vorbească din pricina zbuciumului și a plânsului care îl îneca.

– Știu că e o căsuță mică și ponosită, spuse el în cele din urmă printre suspine și sughituri, nu e ca și locuința ta confortabilă – sau ca vila frumoasă a Broscoiului – sau ca și casa întinsă a Bursucului – dar e căsuța mea – și am iubit-o – și am plecat și am uitat de ea – și apoi am adulmecat-o dintr-o dată – acolo pe drum, când te-am strigat și tu n-ai vrut să m-ascuți – și mireasma ei a venit împreună cu toate amintirile și parcă m-a izbit, așa – și am vrut să mă întorc la ea! – O, Doamne, O Doamne! – și tu nu te-ai întors când te-am chemat – și a trebuit s-o părăsesc, deși îi simțeam mirosul tot timpul – și am crezut că o să mi se rupă sufletul. – Am fi putut măcar să mergem pân-acolo și să aruncăm o privire, Șobo – o privire doar – era aproape – dar tu nu te-ai întors, Șobo, tu nu te-ai întors! O, Doamne, O, Doamne!
Amintirea acestor lucruri îi aduse lui Cârțiță noi valuri de plâns și suferință, și suspinele puseră iar stăpânire pe el, împiedicându-l să vorbească.

Șobolanul se uita fix și nu spunea nimic, doar îl bătea ușor pe umăr pe amicul lui. După o vreme, murmură cu tristețe în glas:

– Acum înțeleg! Ce porc am fost! Asta sunt, un porc! Un porc și jumătate!

Așteptă până ce plânsul lui Cârțiță se mai domoli un pic și până suspinele și sughiturile se mai răriră. Apoi se ridică, și spunând, cu nepăsare parcă „Ei, ar cam fi timpul să o luăm din loc!”, porni pe același drum anevoios pe care veniseră.

– Încotro mergi (hâc), Șobo (hâc)?, strigă alarmat Cârțiță, printre sughituri de plâns.

– Mergem înapoi să-ți găsești căsuța, amice, răspunse Șobolanul; așa că ar fi mai bine să vii, pentru că o să ne ia ceva vreme s-o găsim, și oricum numai tu poți să te iei după miros.

– O, întoarce-te, Șobo!, strigă Cârțiță, ridicându-se și luând-o la goană după el. N-are nici un rost. E prea târziu, și mult prea întuneric, și casa mea e prea departe, și o să ningă! Și – și nici măcar n-am vrut să află că mi-e așa de dor de ea – a fost doar o întâmplare, o greșeală! Și gândește-te la Malul Râului, și la cina care te-așteaptă acasă!

– Lasă-l încolo de mal!, spuse cu însuflețire Șobolanul. O să-ți găsească căsuța și de-ar fi să umblu toată noaptea prin zăpadă! Așa că nu mai fi trist și ia-mă de braț, și o să vezi că ajungem acolo cât ai clipi. Deși încă se mai smiorcăia și se împotriva, Cârțiță se văzu nevoit să se ia după tovarășul său, care, glumind și sporovăind vesel, reuși să-l învioneze și să facă drumul să pară mai scurt. Când Șobolanului i se păru că se apropiară de locul acela unde prietenul său simțise „mirosul”, spuse:

– Acum gata cu vorba. Treci la treabă! Ia-o pe urmele mirosului!

Merseră în tăcere o bucată de vreme, când deodată simți un fel de fior electric trecând prin corpul lui Cârtiță și apoi prin brațul lui, căci cei doi mergeau la braț. Dintr-odată Cârtiță se desprinsese de amicul său, rămase ținut locului și așteptă, cu atenția încordată la maxim.

Începu iar să simtă!

Stătu o clipă nemișcat, cu nasul în sus, iar nările îi tremurară ușor în timp ce adulmeca aerul. Alergă apoi câțiva pași în față – pierdu urma – adulmecă iar – o luă înapoi; și apoi merse iar, încet și fără șovăială, înainte.

Șobolanul, foarte entuziasmat, se ținea după Cârtiță, în timp ce acesta, ca un somnambul, traversă un șanț, se strecură printr-un tufiș și, cu nasul fremătând și adulmecând întruna, o luă de-a dreptul pe un câmp întins și gol, luminat numai de licărirea slabă a stelelor.

Și dintr-odată, fără măcar să spună vreo vorbă, sau să facă vreun semn, Cârtiță intră în pământ; dar Șobolanul era numai ochi și urechi și într-o clipită fu și el jos, în tunelul în care îi conduse infailibilul nas al lui Cârtiță.

Era un tunel strâmt și lipsit de aer, și se simțea un miros puternic de pământ, și Șobolanului îi păru o veșnicie până când ajunse la capătul lui și putu să se îndrepte și să se întindă și să-și scuture un pic blana. Cârtiță aprinse un chibrit, și la lumina lui, Șobolanul văzu că se găseau într-un spațiu deschis, curat și așternut cu un strat de nisip, și exact în fața ochilor, văzu ușa casei lui Cârtiță, cu un clopoțel într-o parte, și cu o tăbliță pe care scria cu litere gotice „Căsuța lui Cârtiță”.

Cârțiță luă un felinar dintr-un cui din perete și îl aprinse, iar Șobolanul, uitându-se în jur, văzu că se aflau într-un fel de curte. De o parte a ușii era o băncuță, iar de cealaltă un tăvălug; asta deoarece Cârțiță, fiind un pedant și un odonat, nu suporta ca nisipul din fața casei să fie deranjat și denivelat de animalele care intrau la el.

Pe pereți atârnavă coșuri de sârmă pline cu ferigi, iar din loc în loc erau construite console pe care stăteau statuete din ghips, cum ar fi Garibaldi, micul Samuel, regina Victoria și alți mari eroi ai Italiei moderne.

Într-o parte a curții era o popicărie, mărginită de bănci și mese de lemn, iar pe mese erau desenate niște cerculețe, pasămite pentru halbele de bere. În mijloc era un mic bazin rotund cu peștișori, ornat frumos pe margine cu scoici și cochilii. Din mijlocul bazinului se ridica un fel de coloană acoperită cu scoici și împodobită în vârf cu o bilă de sticlă argintie, în care se reflectau toate obiectele din jur, deformate și rotunjite, ceea ce era extrem de amuzant și de plăcut.

Fața lui Cârțiță radia de fericire la vederea tuturor acestor obiecte dragi lui, și se grăbi să-l poftască pe Șobolan în casă; aprinse lampa din hol și privi cu plăcere în jur. Văzu că toate erau acoperite de un strat gros de praf, văzu înfățișarea tristă pe care o avea căsuța lui părăsită de atâta vreme și cât de sărăcăcioasă și strâmtă era, și se prăbuși într-un fotoliu din hol, cu nasul în palme.

– Vai, Șobo!, suspină el plin de dezamăgire, de ce am făcut așa ceva? De ce te-am adus în locul ăsta rece și neprimitor într-o noapte ca asta, când puteai să fii acum în casa ta de pe Malul Râului, încălzindu-ți picioarele lângă foc, înconjurat de toate lucrurile dragi ție?

Șobolanul nici măcar nu dădu atenție văicărelilor lui Cârțiță. Alerga de colo colo, deschidea uși, se uita prin camere și prin dulapuri, aprindea lămpi și lumânări și se vâra peste tot.

– Ce căsuță nemaipomenită ai!, striga el vesel. Așa de intimă! Și așa de bine orânduită! Toate sunt la locul potrivit! Ce seară minunată o să petrecem aici! Dar mai întâi avem nevoie de un foc strașnic; mă ocup eu de asta – știu întotdeauna unde să găsesc cele de trebuință. Deci acesta e salonașul? Splendid! Și a fost ideea ta să construiești culcușurile alea în perete? Extraordinar! Acum o să mă reped după niște lemne și după cărbuni, și tu pune mâna pe o cârpă de praf – vezi că e una în sertarul mesei din bucătărie – și șterge un pic pe-aici. Hai, dă-i zor, amice!

Încurajat de voioșia prietenului său, Cârțiță se ridică și se apucă de șters și de lustruit plin de însuflețire, în timp ce Șobolanul, care alerga de colo colo cu brațele încărcate de lemne și cărbuni, aprinse un foc zdravăn în sobă. Îl chemă și pe Cârțiță să se încălzească; dar Cârțiță fu iar cuprins de un acces de melancolie, și se așeză pe canapea, vârandu-și capul sub cârpa de praf, doborât de o neagră disperare.

– Șobolanule, se jelui el, ce-o să ne facem cu cina, biet animal obosit, lihnit și înghețat de frig? N-am nimic să-ți ofer – nimic – nici măcar o fărâmă!

– Ce bleuguț și plângăcios mai ești și tu!, spuse Șobolanul. Mai înainte am văzut un deschizător de conserve în dulapul din bucătărie; și oricine știe că acolo unde e un deschizător de conserve, sunt și cutii cu sardine. Vino-ți în fire și haide să căutăm.

Și s-au pus pe căutat, scormonind prin fiecare dulap și prin fiecare sertar. Și în cele din urmă eforturile le-au fost răsplătite, deși nu chiar așa cum s-ar fi așteptat; dar tot era ceva: o conservă de sardine, o cutie de biscuiți, aproape plină, și un cârnat german împachetat în folie.

– Un adevărat festin!, remarcă Șobolanul, în timp ce aranja masa. Unii și-ar da și viața ca să stea cu noi la masă în seara asta!

– Dar nu e pâine!, mormăi Cârțiță cu amărăciune; și nici unt, și nici...

– Și nici paté de foie gras, și nici șampanie!, continuă ironic Șobolanul. Și că veni vorba, ce-i ușița aceea de la capătul coridorului? Beciul, desigur! Camera cu comori! Ia stai un pic!

Se îndreptă spre ușa beciului și reapăru imediat, destul de prăfuit, cu câte o sticlă de bere în fiecare mână și alta sub fiecare braț.

– Da' știi că-ți place să te răsfeți, măi Cârțiță, zise Șobolanul. Nu-ți refuzi nimic. Țsta e cel mai grozav loc pe care l-am văzut eu în viața mea. Și de unde zici că ai luat gravurile alea? Dau un

aer așa de intim și de primitiv! Nici nu mă mir că-ți place așa de mult aici. Hai, povestește-mi! Spune-mi tot despre căsuța ta și cum ai reușit să o aranjezi așa de bine.

Și, pe când Șobolanul așeza pe masă farfuriile, cuțitele, furculițele și muștarul, pe care îl pusese într-o ceșcuță, Cârțiță, al cărui piept încă sălta din cauza sughițurilor de plâns, începu să povestească, mai întâi timid, și apoi tot mai relaxat, pe măsură ce căpăta curaj, cum și-a imaginat totul, cum a plănuit fiecare lucrușor, cum a moștenit nu știu ce de la o mătușă, sau cum a cumpărat nu știu ce pe o nimica toată de la târg, sau cum a economisit și a trăit cu mari renunțări ca să-și ia nu știu ce flecușteț.

Curând își recăpătă voia bună și, cu lampa în mână, se apropie pe rând de fiecare lucru drag lui, ca să-l atingă, și să povestească întreaga lui istorie, și să-l laude, așa că uită cu desăvârșire de cina de care aveau amândoi atâta nevoie. Șobolanul era lihnit de foame, dar se străduia să ascundă acest lucru, și, luându-și un aer grav, examina fiecare obiect cu luare-aminte, exclamând din când în când, atunci când i se dădea ocazia, „minunat” sau „extraordinar de frumos”.

În cele din urmă, Șobolanul reuși să-l atragă pe amicul său la masă, dar pe când se muncea să deschidă conserva de sardine, auzi venind de afară niște sunete, ca și cum ar fi tropăit cineva în pietriș, și murmur de voci subțirele, și niște frânturi de fraze – „Acum așezați-vă cum trebuie – Tommy, ridică un pic felinarul – drege-ți vocea mai întâi – nu tușește nimeni după ce spun unu, doi, trei. – Unde-i micul Bill? – Iată-te, hai, așează-te, așteptăm cu toții –”

- Ce-i asta?, întrebă Șobolanul, oprindu-se un moment.
- Cred că sunt șoarecii de câmp, răspunse Cârțiță cu mândrie. La vremea asta merg cu colindul. A devenit un obicei prin partea locului. Și pe mine nu mă uită niciodată - ultima lor oprire e întotdeauna aici; de obicei le ofer băuturi calde, și chiar și cina, atunci când îmi permit. O să fie ca-n vremurile bune, să-i aud din nou cântând.

- Păi să le deschidem!, strigă Șobolanul alergând către ușă.

Și când deschiseră, le apără înaintea ochilor o imagine de toată frumusețea, în ton cu sezonul. În curtea luminată ușor de razele unui felinar erau vreo opt sau zece șoricei așezați în semicerc, cu gâturile înfășurate în fulare roșii de lână, cu mâinile în buzunare și tropăind de zor ca să se încălzească.

Se uitau unii la alții cu ochișorii lor strălucitori și rotunzi ca niște mărgele, mustăcind timizi și dându-și coate. Și când ușa se deschise, unul dintre cei mai mari, cel care ducea felinarul, spuse: „Și-acum, unu, doi, trei, și!”, și deodată, vocile lor subțirele se înălțară în aer, intonând unul din acele colinde străvechi, compuse de bunii lor când, siliți de zilele geroase și viforoase, se aciuar prin cotloane ferite de frig, unul din acele colinde făcute să fie cântate pe străzi cu zloată, sub ferestrele luminate, la vremea Crăciunului.

COLIND

Iarna-i grea și viforoasă
 Lăsați-ne gazde-n casă
 Lângă vatră, lângă foc
 Vă rugăm ne faceți loc
 Și vă bucurați!
 Stăm aici în frig, pe gheață
 Și picioarele ne-ngheață
 De departe noi venim
 Gazde bune să-ntâlnim
 Să fiți laudați!
 Iată noaptea că veni
 Și-o stea-n ceruri licări
 Ploaie caldă, luminată
 Steaua binecuvântată
 Să fiți luminați!
 Bunul Iosif și Maria
 Își făceau călătoria
 Și văzură steaua sus
 Cum la grajduri a ajuns
 Fiți binecuvântați!
 Și îngerii de-atunci ne spun
 Cine-a văzut primul Crăciun
 Animalele-au văzut
 Miracolul l-au cunoscut!
 Cu ele să vă bucurați!

Cântăreții se opriră sfioși, dar cu zâmbetul pe buze, se uitară unii la alții și apoi tăcură. De undeva de sus, de departe, pătrunse în tunelul prin care veniseră, un clinchet melodios, sunetul cristalin și vesel al unor clopoței.

–Ați cântat minunat, băieți!, spuse cu căldură Șobolanul. Și acum, poftiți înăuntru cu toții și încălziți-vă lângă foc, și beți ceva cald!

– Da, poftiți, șoricilor, strigă cu nerăbdare și Cârțiță. O să fie așa ca altădată! Închideți ușa după voi. Și trageți lavița aceea lângă foc. Și acum stați un pic până ce noi... Vai, Șobo!, strigă el plin de disperare, trântindu-se pe un scaun și simțind că îl podidește iarăși plânsul. Ce ne facem? N-avem nimic să le dăm!

– Lasă totul în seama mea, spuse Șobolanul foarte stăpân pe sine. Hei, tu cel cu felinarul! Vino încoace! Vreau să vorbesc ceva cu tine. Spune-mi, e vreun magazin deschis la ora asta?

– Desigur, domnule, răspuse șoricelul plin de respect. În perioada asta a anului noi ținem magazinele deschise la orice oră.

– Atunci ascultă!, spuse Șobolanul. Pleci chiar acum, cu tot cu felinar, și aduci...

Cârțiță nu mai auzi ce vorbiră cei doi mai departe, în afară de câteva frânturi de conversație, cum ar fi „și ai grijă, să fie proaspăt!”, – „nu, o jumătate de kilogram ajunge!”, – „vezi să fie de la Buggins, că altele nu-mi plac” – „nu, doar cele foarte bune” – „dacă nu găsești acolo, încearcă în altă parte” – „da, să fie de casă, nu la conservă” – „vezi, fă tot ce poți!” Apoi se auzi clinchetul

unor monede trecute din mână în mână, și, după ce șoricelul primi și un coș mare pentru cumpărături, se făcu nevăzut cu tot cu felinar.

Restul șoricelilor, înșirați pe laviță, începură să se simtă tot mai în largul lor lângă foc și își legănav acum piciorușele înghețate de frig, ca să se dezmoștească la căldura plăcută a sobei; În timpul ăsta, nefiind în stare să lege o conversație mai acătării, Cârțiță începu să-i întrebe pe fiecare despre familiile lor, și îi puse să înșiruie numele a tot felul de rude și de frați, care erau, se vede treaba, mult prea mici ca să fie lăsați la colindat anul ăsta, dar care așteptau cu nerăbdare să li se îngăduie acest lucru la anul.

În vremea asta Șobolanul analiza eticheta unei sticle de bere.

– Asta e Old Burton, observă el cu încântare. O adevărată delicatesă! Prima-ntâia! Acum o să putem face și un puncu cald! Pregătește cele necesare, Cârțiță, până scot eu dopurile.

Și nu dură mult și amestecul aromat fu gata, iar ceainicul fu așezat pe foc; și cât ai bate din palme, fiecare șoricel se văzu cu o cană cu băutura fierbinte în mână. Și se apucară toți de băut și de tușit, și de șters nasurile care începură să se dezghețe, și se puseră pe râs și sporovăială, uitând cu desăvârșire de frigul de afară; că nimic nu e mai plăcut iarna, decât un puncu cald la gura sobei.

– Sunt și buni actori, îi spuse Cârțiță Șobolanului. Scriu piese de teatru și apoi le joacă. Și unde mai pui că le joacă și foarte bine! Au prezentat una de-a dreptul grozavă anul trecut, despre un șoarece de câmp care a fost răpit pe mare de un pirat berber, și a fost pus să tragă la galere; și

după ce a scăpat și a venit înapoi acasă, a descoperit că iubita lui intrase la mănăstire. Hei, tu! Tu ai jucat în piesa asta, acum mi-aduc aminte. Ridică-te și spune-ne un monolog.

Șoricelul interpelat se ridică, zâmbi timid, se uită la cei din jur și rămase cu fălcile încleștate. Ceilalți șoricei îl aclamară, Cârțiță îl îmbărbătă, iar Șobolanul îndrăzni chiar să-l ia de umeri și să-l scuture puțin; dar nimic nu-i înlătură tracul. Și pe când toți stăteau ciorchine pe capul bietului animal, ușa se deschise cu un clic, iar șoricelul cu felinar apăru în prag, clătinându-se sub greutatea coșului pe care-l căra în spinare.

Cu toții uitară de teatru și de monolog când coșul fu răsturnat în mijlocul mesei. Și cu Șobolanul în frunte, toți se repeziră să înșface ceva sau să facă ceva, așa că în câteva minute, cina era gata, iar Cârțiță, așezat în capul mesei, părea că plutește într-un vis, văzând atâtea bunătăți înaintea ochilor; simți că îi crește inima de bucurie când se uită la fețele radioase ale prietenilor săi, care se și puseră pe înfulecat; așa că dădu și el grijile la o parte și începu să se înfrupte – căci era de-a dreptul lihnit – și se gândi, plin de încântare și mulțumire, la cât de frumos se aranjaseră lucrurile până la urmă.

În timpul mesei, vorbiră despre trecut, iar șoriceii îl puseră la curent cu ultimele bârfe de prin partea locului și se străduiră din răspuțeri să răspundă cu lux de amănunte la toate întrebările pe care Cârțiță le punea curios. Șobolanul vorbi puțin, aproape deloc, și se îngriji să nu lipsească nimic nimănui, iar Cârțiță să se simtă în largul lui și pe deplin relaxat.

În cele din urmă șoricicii se ridicară să plece, foarte mulțumiți și bucuroși, cu buzunarele doldora de bunătăți pentru frățiorii și surioarele de-acasă, și mai urară o dată toate cele bune de sărbători.

Când ușa se închise în urma lor și licărul felinarelor dispăru în zare, Cârțiță și Șobolan întetiră focul, își traseră niște scaune mai aproape de el, își mai turnară câte o cană de puncti cald și se puseră pe sporovăit despre pățaniile de peste zi. În cele din urmă, căscând și frecându-se la ochi, Șobolanul spuse:

– Dragul meu Cârțiță, sunt frânt. Pur și simplu cad din picioare de oboseală. Culcușul ăla de-acolo e al tău? Bine, atunci eu o să dorm uite aici. Ce căsuță grozavă! Toate îți sunt așa de la-ndemână!

Și se urcă în culcușul lui, unde se înfășură bine în pături, iar somnul îl cuprinse într-o clipă, de cum puse capul pe pernă.

Cârțiță se băgă și el în pat cu nespusă bucurie și se afundă mulțumit și fericit în așternuturi. Dar înainte să închidă ochii, își lăsă privirea să cutreiere prin vechea lui cameră, scaldată în lumina caldă a focului. Flăcările aruncau luciri blânde pe obiectele din jur, obiecte atât de cunoscute lui Cârțiță, și care fuseseră odată una cu ființa lui, și care îl primeau acum înapoi, pline de bunătate. Se găsea acum exact în starea în care, cu atâta răbdare și tact, se străduise să-l aducă Șobolanul.

Văzu limpede cât de simple și cât de la îndemână erau toate; și mai văzu cât de neprețuite erau toate pentru el și cât de important era să ai un loc al tău, primitiv și unde să te simți acasă.

Asta nu însemna nicidecum că voia să renunțe la noua lui viață, cu spații și orizonturi largi, sau că dorea să întoarcă spatele soarelui și văzduhului, ca să se ascundă în galeria lui subterană; lumea de sus era mult prea puternică, îl chema încă la ea, și știa că nu va rezista ispitei de a se reîntoarce în brațele ei.

Dar se simțea așa de bine la gândul că avea o căsuță unde să vină la nevoie, o căsuță numai a lui, plină de lucruri dragi și care se bucurau să-l revadă, și pe care putea conta oricând că-l vor primi în sânul lor cu căldură.

Era o dimineață luminoasă de iunie; râul reintrase în albie și își reluase ritmul lui obișnuit, iar un soare fierbinte de vară părea că face vegetația să țâșnească spre el, mai verde și mai stufoasă decât altădată.

Cârțiță și Șobolan se treziseră dis-de-dimineață și erau prinși de treburi, mai exact de deschiderea sezonului de plimbare cu barca și de tot ce avea legătură cu acest eveniment; se apucaseră de vopsit și de lăcuit vâslele, de reparat pernițele de pe banchete, de căutat harpoanele lipsă, și așa mai departe. Tocmai luau micul dejun în micul lor salonaș și plănuiau ce-o să facă în ziua aceea, când un ciocănit puternic în ușă le întrerupse discuția.

– Te rog, amice Cârțiță!, spuse Șobolanul, plin de ou până în vârful urechilor. Vezi cine e, dacă ai terminat de mâncat.

Cârțiță merse la ușă, deschise și scoase un strigăt de surpriză. Apoi dădu ușa de perete și anunță cu emfază:

– Dl. Bursuc!

Și într-adevăr era un lucru extraordinar faptul că Bursucul se urnise de acasă, pentru a le face o vizită. De obicei, dacă aveai o imperioasă nevoie de el, trebuia să-l prinzi, fie dimineața devreme, fie seara târziu, când se furișa prin tufișuri, sau să-l cauți la el acasă, în inima pădurii, ceea ce nu era o treabă prea ușoară.

Bursucul intră în cameră cu pași greoi și rămase pe loc, privindu-i pe cei doi prieteni cu o căutătură gravă. Șobolanul scăpă lingura pe fața de masă și rămase cu gura căscată.

– A sosit ceasul!, spuse în cele din urmă Bursucul, cu un aer solemn.

– Care ceas?, întrebă Șobolanul cu neliniște în glas, uitându-se la ceasul de pe poliță.

– Cum care ceas? De parcă n-ai ști!, răspunse Bursucul. Ceasul înfruntării Broscoiului! Doar am spus că o să mă ocup de el, de îndată ce se termină vremea rea și o să mă ocup de el chiar azi!

– Ceasul înfruntării Broscoiului, așa e!, strigă încântat Cârțiță. Iu-hu! Acum îmi aduc aminte! Îl vom învăța noi cum să se poarte ca un Broscoi cu scaun la cap!

– Chiar în dimineața asta, continuă Bursucul, așezându-se pe un fotoliu, pentru că am aflat ieri seară dintr-o sursă sigură că o altă mașină extrem de puternică urmează să fie livrată la Conacul Broscoiului pentru probă. Poate că exact în acest moment Broscoiul se împopoțonează cu unul din costumele alea oribile care îi plac atât de mult, și care-l transformă dintr-un Broscoi arătos într-o sperietoare, de-ți vine s-o iei la fugă când îl vezi înaintea ochilor. S-o pornim într-acolo, până nu e prea târziu. Haideti degrabă, să-l ferim de pericolul ce planează asupra lui.

- Ai dreptate, strigă Șobolanul sărind de pe scaun. Trebuie să-l salvăm, bietul de el! Să-l convertim! Să-l cumințim! Va fi cel mai cuminte Broscoi de pe fața pământului!

Și porniră toți trei în această sfântă misiune, în frunte cu Bursucul. Când pornesc la drum împreună, animalele merg în șir indian, nu se întind pe toată strada, riscând să nu se poată ajuta sau sprijini în caz de pericol.

Când ajunseră în fața Conacului, găsiră, așa cum anticipase Bursucul, o mașină nou-nouță, de o mărime impresionantă, vopsită în roșu (culoarea preferată a Broscoiului). Ușa casei era larg deschisă, iar Broscoiul, echipat cu ochelari de protecție, cască, jambiere și o manta uriașă, cobora scările țanțoș, trăgându-și mânușile.

-Salutare! Haideti, ștregarilor!, strigă el vesel de cum îi văzu. Ați picat tocmai la țanc să mă-nsoțiți într-o - să mă-nsoțiți într-o - să - mă - ăă -

Veselia îi dispăru și cuvintele parcă i se opriră în gât, când zări privirile încruntate și neîndurătoare ale celor trei prieteni tăcuți, iar invitația rămase nerostită.

Bursucul urcă spre Broscoi.

- Luați-l înăuntru, spuse el furios.

Și în timp ce Broscoiul era îmbrâncit în casă printre proteste și smucituri, Bursucul se întoarse spre șoferul așezat în mașină și zise:

- Azi ești liber. Dl. Broscoi s-a răzgândit. Nu se mai plimbă cu mașina. Așa că nu-l mai aștepta. Îi urmă apoi pe ceilalți în casă și închise ușa în urma lui.

- Ia să vedem! i se adresă el Broscoiului. Dar mai întâi dă-ți prostiile alea jos de pe tine!
- Nu vreau, răspunde îndrăzneț Broscoiul. Și ce înseamnă acest comportament abuziv și grosolan? Dați-mi imediat o explicație.
- Dezbrăcați-l voi doi, atunci!, ordonă scurt Bursucul.

Și pentru că Broscoiul începu să-i facă în toate felurile, să se zbată și să dea din picioare, cei doi fură nevoiți să-l întindă pe jos ca să ducă treaba la bun sfârșit. Șobolanul îl imobiliză, Cârțița îi scoase hainele una câte una, iar apoi îl lăsară să se ridice din nou în picioare. Mare parte din avântul Broscoiului păru să se fi topit odată cu dispariția acelor strălucitoare vestminte. Acum, că redevenise cel de dinainte, și nu mai era Teroarea Șoselelor, mustăci cu sfială și se uită la cei trei cu emoție în privire, părând chiar că înțelege situația.

- Știai că aici o să se ajungă, mai devreme sau mai târziu, amice Broscoi, grăi cu severitate Bursucul. Ai ignorat toate avertismentele pe care ți le-am dat, ai continuat să risipești banii pe care ți i-a lăsat tatăl tău și ne mai și faci de râs, pe noi, animalele, în tot ținutul, când conduci ca nebunul, faci accidente și te iei în gură cu poliția. Eu nu zic să nu fi propriul tău stăpân, dar nu se poate să întreci măsura în halul ăsta; ai depășit orice limită a bunului simț. Nu zic, ești un tip de treabă de cele mai multe ori, și nu vreau să mă port prea aspru cu tine. Mai fac o încercare să te aduc pe calea cea bună. Acum o să vii cu mine în fumoar și o să ascuți ce am de spus despre tine; și să vedem dacă pe urmă o să te mai porți așa ca până acum.

Și îl înșfăcă zdravăn de braț, îl duse în fumoar și închise ușa în urma lor.

– N-are nici un rost!, zise Șobolanul cu dispreț. Discursurile n-o să-l cumințească pe Broscoi. O să spună ce vrem noi și-o să facă ce vrea el.

Cârțiță și Șobolan se așezară comod pe niște fotolii și așteptară răbdători. Prin ușa închisă auziră doar vocea Bursucului, ca un zumzăit lung și constant, urcând și coborând uneori, ca valurile, în curgerea discursului oratoric; la un moment dat observară că predica era întreruptă din când în când de suspine, evident aparținând Broscoiului, care, fiind un tip sensibil și blajin și foarte ușor influențabil – cel puțin pentru moment – se lăsa impresionat de orice părere.

După vreo trei sferturi de oră ușa se deschise, iar Bursucul reapăru, ducând solemn de lăbuță un Broscoi moale și foarte amărât. Picioarele i se împleticeau, pielea parcă îi atârna ca o cârpă, obrajii îi erau brăzdați de urmele lacrimilor stârnite de discursul mișcător al Bursucului.

– Stai jos acolo, Broscoiule, spuse blând Bursucul, arătând cu degetul spre un scaun. Prieteni, continuă el, am bucuria să vă anunț că Broscoiul și-a dat seama că o apucase pe o cale greșită. Îi pare nespus de rău de purtarea lui dezagreabilă de până acum, și s-a angajat să se lase de mașini pentru totdeauna. Mi-a promis solemn acest lucru.

– Asta e o veste foarte bună, spuse Cârțiță serios.

– O veste extrem de bună, zise și Șobolanul cu îndoială în glas, de-ar fi așa cum spui, într-adevăr – de-ar fi așa.

Când spuse asta, se uită țintă la Broscoi și i se păru că vede un fel de licăr în ochii încă îndurerați ai animalului.

– Mai e însă un lucru de făcut, continuă mulțumit Bursucul. Broscoiule, vreau să repeți, aici de față cu prietenii tăi, ce mi-ai spus mie în fumoar. În primul rând că regreti ce ai făcut și că îți dai seama cât de prostește te-ai purtat.

Urmă o pauză lungă. Broscoiul se uită cu disperare în dreapta și în stânga, în vreme ce prietenii săi îi așteptau tăcuți și foarte gravi promisiunile. În cele din urmă vorbi:

– Nu!, zise el pe un ton morocănos, dar hotărât; nu regret nimic. Și nu cred că m-am purtat prostește! Ba aș putea spune că a fost o experiență de-a dreptul strașnică!

– Cum?, țipă Bursucul foarte scandalizat. Animal încăpățânat și rău, păi nu mi-ai spus chiar adineaori, acolo, în fumoar că...

– Aa, ba da, ba da, acolo, spuse dintr-o răsuflare Broscoiul. Acolo aș fi spus orice. Ești așa de elocvent, și așa de convingător și vorbești cu atâta emoție și îți exprimi punctul de vedere atât de bine, încât acolo poți să faci din mine orice. Dar de-atunci m-am mai gândit și am întors problema pe toate fețele și mi-am dat seama că nu-mi pare rău deloc de ce-am făcut, așa că pentru nimic în lume n-o să spun că-mi pare; acum ce mai zici?

– Atunci nu promiți că n-o să te mai atingi de mașini de-acum înainte?, întrebă Bursucul.

– Bineînțeles că nu!, răspunse cu tărie Broscoiul. Ba din contră, promit solemn că mă urc în prima mașină care-mi iese în cale!

– Ți-am spus eu!, îi zise Șobolanul lui Cârțiță.

– Așa deci! Foarte bine!, spuse ferm Bursucul, și se ridică în picioare. Dacă nu înțelegi de vorbă bună, o să te convingem cu forța. De mult ne-ai rugat să venim să stăm la tine o vreme, să ne bucurăm de casa ta frumoasă; ei bine, acum s-a ivit ocazia. Și o să plecăm numai după ce îți scoatem gărgăunii ăștia din cap. Duceți-l sus și încuiați-l în dormitor. Apoi veniți să vedem ce avem de făcut.

– Știi bine că-i spre binele tău, Broscoiule, spuse cu blândețe Șobolanul, în timp ce Broscoiul era luat pe sus de cei doi prieteni ai săi și se zbătea din răsuputeri să scape. Gândește-te la cât de bine o să ne simțim împreună și cum o să ne distrăm cu toții, numai să treci peste momentul ăsta de criză.

– O să ne ocupăm noi de toate până te faci bine, spuse Cârțiță; și o să avem grijă să nu se risipească banii, așa cum s-a întâmplat în ultima vreme.

– Și n-o să mai ai de-a face cu poliția, spuse Șobolanul, când ajunseră sus și îl băgară pe Broscoi în dormitor.

– Și nici n-o să mai stai prin spitale, unde să fii la cheremul asistentelor, spuse Cârțiță răsucind cheia în broască.

Coborâră scările, lăsându-l în urmă pe Broscoiul înnebunit de disperare și țipând prin gaura cheii că e abuzat. Cei trei făcură apoi o masă rotundă ca să analizeze situația.

– Va fi o treabă dificilă și obositoare, zise Bursucul suspinând. Niciodată nu l-am văzut pe Broscoi atât de hotărât. Oricum, ne vom descurca noi. Și ce-i mai important, Broscoiul nu

trebuie scăpat din ochi nici o secundă. Va trebui să facem de pază cu rândul până îi trec pandaliile.

Așadar, se apucară să hotărască felul în care vor sta de gardă. Fiecare avea să doarmă în camera Broscoiului noaptea, când îi venea rândul, iar ziua avea să fie și ea împărțită în trei. Bineînțeles că la început Broscoiul le dădu de furcă celor trei paznici ai lui, dovedindu-se foarte recalcitrant. Când era cuprins de accese de violență, începea să clădească scaunele din cameră unul peste altul, astfel încât să semene cu forma unei mașini și apoi se ghemuia pe scaunul așezat cel mai sus, se apleca înainte, se uita fix în față, scotea tot soiul de sunete și de răcnete barbare și înfiorătoare, și într-un final, cobora de unde era cocoțat printr-un fel de tumbă și rămânea sleit de puteri în mijlocul grămezii de scaune, dar aparent mulțumit pentru moment că și-a domolit înflăcărarea de a lua cu asalt șoselele. Cu timpul însă, aceste crize au devenit tot mai rare, iar cei trei prieteni s-au străduit să-i abată gândurile spre altceva. Dar Broscoiul nu părea să fie interesat de nimic și deveni apatic și posac.

Într-o dimineață, Șobolanul, al cărui rând era să stea de pază, urcă să-l înlocuiască pe Bursuc și îl găsi pe acesta într-o stare de agitație și dornic să plece să-și dezmoștească oasele într-o plimbare prin pădure și prin galeriile de pământ ale întinsei lui locuințe.

– Broscoiul e încă în pat, îi spuse Bursucul Șobolanului. Nu-l interesează nimic și nu prea ai ce scoate de la el. Spune doar să-l lași în pace, că n-are nevoie de nimic, că poate o să-i treacă cu timpul și că să avem răbdare. Dar fii cu ochii-n patru, Șobolanule, când Broscoiul pare liniștit și

supus și ia mutra aia de îngerăș, atunci coace ceva. Atunci sigur pune ceva la cale. Îl știi eu. Ei, și-acum ar cam trebui să o iau din loc.

– Cum îți mai merge astăzi, prietene?, întrebă vesel Șobolanul, apropiindu-se de patul Broscoiului.

Dar trebui să aștepte vreo câteva minute să i se răspundă. În cele din urmă, cu o voce slabă, Broscoiul spuse:

– Mulțumesc de întrebare, dragă Șobo! Ești drăguț ca întotdeauna. Dar mai bine spune-mi ce faci tu, și ce mai face bunul Cârțiță.

– O, noi suntem bine, răspunse Șobolanul. Cârțiță, adăugă el fără să-și dea seama, iese la o plimbare cu Bursucul. Se întorc abia pe la prânz, așa că o să fim doar noi doi acasă, dar promit că o să fac orice să te simți bine și o să ne distrăm de minune amândoi. Și acum, hopa sus, că doar n-o să-ți petreci dimineața asta frumoasă stând acolo în pat moale ca o cârpă.

– Of, dragă Șobolanule, murmură Broscoiul, nu vezi în ce stare jalnică mă găesc? Nu-mi vine mie acum să sar în sus de bucurie – și nici nu știu dacă o să îmi mai vină vreodată! Dar nu-ți bate capul cu mine. Nu-mi place să fiu o povară și, oricum, cred că nu o să mai stau mult timp de-acum înainte pe capul vostru. Sper din toată inima.

– Ei, bine, și eu sper la fel, spuse Șobolanul din inimă. Drept să spun, ne-ai dat destule bătăi de cap de când stăm aici și mă bucur să aud că o să se termine curând. Și când mă gândesc ce vreme-i afară și unde mai pui că începe și sezonul de plimbare cu barca! Îmi pare rău să spun,

dar nu bătaia de cap ne doare pe noi, ci faptul că din cauza ta pierdem atâtea zile minunate și toată distracția.

– Ba eu cred că bătaia de cap e problema, zise Broscoiul apatic. E de la sine înțeles că v-ați săturat să mă dădăciți atâta. Cred că ar trebui să vă las în pace, să nu vă mai cer nimic. Știu, sunt o adevărată pacoste.

– Păi să știi că ești, spuse Șobolanul. Da' aș face orice pentru tine, dacă aș știi că te cumințești.

– Dacă-i așa cum spui, Șobo, murmură Broscoiul cu vocea mai vlăguită ca niciodată, atunci te implor – poate pentru ultima oară – mergi până în sat cât de repede poți – deși s-ar putea să fie deja prea târziu – și adă doctorul. Da' ce spun eu? Nu te mai deranja, mai bine să lăsăm lucrurile să-și urmeze cursul lor firesc.

– Dar de ce ai nevoie de doctor?, întrebă Șobolanul apropiindu-se și uitându-se atent la Broscoi. Acesta zăcea moale și fără putere, vocea îi era mai slabă și parcă se purta altfel decât până atunci.

– Sigur ai observat că în ultima vreme..., murmură Broscoiul. Dar nu – cum să fi observat? Ar fi fost o bătaie de cap în plus. Dar mâine, o să vezi, o să-ți spui poate „Oh, dacă aș fi observat ! Dacă aș fi făcut ceva!” Dar nu; e prea multă bătaie de cap. Nu contează, uită că te-am rugat.

– Ascultă aici, prietene, spuse Șobolanul, deja îngrijorat, sigur că o să aduc un doctor dacă chiar simți că ai nevoie. Deși nu cred că ești într-o stare așa de gravă. Hai să vorbim despre altceva.

– Mă tem, dragul meu, zise Broscoiul cu un zâmbet trist pe buze, că vorbitul nu prea ajută într-o situație ca asta – și ca să fiu sincer, cred că nici doctorii; totuși, trebuie să mă agăț și de

un fir de ață, trebuie să încerc orice, cât mai am un pic de putere. Și, apropo, că tot veni vorba, deși nu-mi place deloc să-ți mai cer încă ceva, dar știu că treci pe lângă casa lui, așa că te-ar deranja tare dacă l-ai ruga și pe avocat să vină până aici? Ar fi mai ușor pentru mine dacă aș rezolva două treburi deodată, pentru că sunt momente – mai bine zis e un anumit moment – când trebuie să facem și astfel de lucruri neplăcute, oricât de descurajant ar părea!

– Un avocat! Înseamnă că e grav de tot!, își spuse înfricoșat Șobolanul, ieșind grăbit din cameră, și bineînțeles, amintindu-și să încuie ușa dormitorului.

Afară, se opri un moment să se gândească. Ceilalți doi erau cine știe pe unde, și nu avea cu cine să se consulte. „E mai bine să mă asigur”, gândi el. „Broscoiul și-a mai făcut gânduri negre și altădată, fără nici un motiv; dar nu l-am auzit niciodată cerând un avocat! Dacă nu-i nimic grav, doctorul o să-i spună că-i un caraghios și-o să-i mai ridice moralul; și atunci n-am avea decât de câștigat. Așa că mai bine îi fac pe plac și merg; n-o să-mi ia mult.” Și o luă la picior spre sat, grăbit să-și îndeplinească misiunea.

Broscoiul, care sărise din pat de îndată ce auzi cheia răsucindu-se în broască, îl privi nerăbdător de la fereastră până dispăru în josul uliței. Apoi, râzând din toată inima, puse pe el cât putu de repede cel mai elegant costum pe care îl găsi, își umplu buzunarele cu bani, pe care îi luă dintr-un sertăraș al toaletei, și apoi, înnodând cearșafurile de pe pat în chip de frânghie, și legând un capăt de una din șipcile ferestrei în stil Tudor, care dădea un aer așa de sofisticat dormitorului său, ieși afară pe geam, își dădu drumul în jos pe frânghie, și, luând-o

în cealaltă direcție decât Șobolanul, porni la drum cu inima ușoară, fluierând o melodie săltăreță.

Pentru Șobolan însă, fu mai mult decât neplăcut, când, după ce Cârțiță și Bursuc se întoarseră acasă, trebui să le dea socoteală acestora, îndrugând o poveste jalnică și neconvingătoare. Vă puteți imagina ușor remarcile caustice, ca să nu spun brutale, ale Bursucului, așa că le trec cu vederea; dar ce era mai dureros, era că și Cârțiță, deși îi luă partea de câteva ori, nu se putu abține, și spuse:

- Te-a cam prostit Broscoiul de data asta, dragă Șobo! Tocmai Broscoiul, dintre toți!
- A făcut-o ca la carte, spuse mâhnit Șobolanul.
- Ți-a făcut-o ție ca la carte!, completă foarte tăios Bursucul. Oricum, vorbăria nu ne-ajută la nimic. Și în mod sigur, Broscoiul e departe acum; și ce-i mai rău, e că o să fie așa de mândru de isprava lui și de istețimea de care a dat dovadă, că poate face orice prostie. Partea bună e că acum suntem liberi și nu mai avem de ce să irosim timpul nostru prețios stând de pază. Totuși, cred că ar fi mai bine să mai rămânem o vreme la Conacul Broscoiului. Broscoiul s-ar putea să fie adus în orice moment întins pe o targă sau ținut de vreo doi polițiști.

Așa vorbi Bursucul, neștiind ce-i rezervă viitorul sau câtă apă va mai curge pe străvechiul râu, până ce Broscoiul avea să mai stea din nou, liniștit, în vestita lui casă.

În timpul ăsta, Broscoiul mergea agale pe șosea, bine dispus și lipsit de griji, și era acum la o depărtare de câțiva kilometri buni de locuința lui. La început o luase pe niște drumuri lateralnice, o tăiasă de-a dreptul peste câteva ogoare și schimbase de mai multe ori direcția,

de teamă că ar fi putut fi urmărit; dar acum, simțindu-se în siguranță, și văzând soarele cald și luminos zâmbindu-i de sus de pe cer, și toate din jur cântând la unison cu inima lui un imn de laudă pentru ceea ce făcuse, mergea relaxat, și aproape că-i venea să danseze în mijlocul drumului, atâta de bucuros și de plin de sine era.

„Am dat dovadă de o nemaivăzută măiestrie!”, își spuse el, chicotind. „Mintea împotriva forței pumnului – și mintea a învins – așa după cum se și cuvenea. Bietul Șobo! Vai, vai, vai! Ce-o să mai dea din colț în colț când o să vină Bursucul! Băiat bun Șobolanul ăsta, cu multe calități, nu zic nu, dar total lipsit de inteligență și absolut needucat. Tre’ să mă ocup eu de el la un moment dat, să văd dacă se poate face ceva.”

Și tot merse așa, țațoș și îngâmfat și cu nasul pe sus, până ajunse într-un orășel, unde, o tăbliță pe care scria „La Leul Roșu” și care se bălăbănea atârnată deasupra drumului, îi aminti că nu luase încă micul dejun și că era lihnit de foame după așa o plimbare lungă. Intră în han, comandă cel mai bun prânz ce-i putea fi adus pe loc și se așeză să mănânce.

Mâncase deja cam jumătate din bucate, când auzi un sunet foarte cunoscut lui apropiindu-se și care-l făcu să tresară și să tremure din tot corpul. Era acel pup-pup! atât de iubit; era o mașină, care venea tot mai aproape și care, în cele din urmă, intră în curtea hanului și se opri, iar Broscoiul trebui să se țină de piciorul mesei pentru a-și ascunde emoția copleșitoare ce puse stăpânire pe el. Imediat după aceea, niște inși intrară în sala de mese, cerură de mâncare și se așezară sporovăind veseli despre cum își petrecuseră dimineața și despre minunile

tehnicii, cu care, se vede treaba, mașina lor era dotată din belșug, și care făcuseră posibilă o călătorie așa de sigură. O vreme Broscoiul ascultă cu nesaț, fiind tot numai urechi; în cele din urmă însă, nu mai suportă. Se furișă afară din încăpere pe tăcute, achită consumația, și cum ajunse afară, merse tiptil-tiptil spre curtea hanului. „Nu fac nici un rău”, își spuse el, „dacă mă uit și eu un pic!”

Mașina stătea în mijlocul curții, nepăzită de nimeni, grăjdarii și ceilalți angajați fiind și ei la masă. Broscoiul o înconjură încet, inspectă fiecare lucru, analiză totul cu atenție și rămase pe gânduri. „Mă întreb dacă o astfel de mașină pornește ușor”, zise el în sinea lui. Și în următoarea secundă, fără să-și dea seama, se trezi cu volanul în mână, gata să demareze.

Și de cum auzi sunetul acela atât de cunoscut al motorului, Broscoiul fu cuprins de vechea lui pasiune, care puse imediat stăpânire pe el și îl lăsă fără scăpare. Și, ca în vis, se pomeni așezat pe scaunul șoferului, trăgând de schimbătorul de viteze și dând ocol curții hanului, pentru ca apoi să iasă pe sub portalul arcuit, în stradă; și tot ca în vis, binele și răul, sau frica de ce s-ar putea întâmpla, dispăruseră parcă în vânt.

Mări viteza, și pe măsură ce înainta nebunește, mai întâi pe uliță, apoi pe șoseaua cea lată ce i se deschidea liberă și promițătoare în față, se simți din nou Broscoiul de altădată, în deplinătatea forțelor sale, teroarea șoselelor și regele străzilor, zeul atotputernic al drumurilor neumbrate, dinaintea căruia toți trebuie să se dea la o parte și să dispară în neant și în întuneric. În timp ce se avânta

așa ca o săgeată nevăzută, cânta fericit, iar mașina îi răspundea cu un bâzâit asurzitor; mergea înghițind pământul, nu știa nici el încotro, urmându-și pur și simplu instinctul, bucurându-se de fiecare clipă, nepăsător la ce ar putea să i se întâmple.

– După părerea mea, spuse Președintele Curții de Apel cu bucurie, singura problemă a acestui caz, de altfel extrem de simplu, este cum am putea să îl pedepsim cât mai aspru pe acest derbedeu incorigibil și bandit ticălos pe care îl vedem acum în boxa acuzaților, tremurând de frică. Să recapitulăm: a fost găsit vinovat, în primul rând de furtul unei mașini scumpe, în al doilea rând de faptul că a condus cu viteză punând în pericol pietonii și pe ceilalți șoferi, și, în al treilea rând de sfidarea poliției rurale. Domnule judecător, ne puteți spune, vă rugăm, care este pedeapsa cea mai mare ce se poate da pentru fiecare din aceste infracțiuni? Și, bineînțeles, fără a-i acorda acuzatului circumstanțe atenuante, pentru că nici nu sunt.

Judecătorul își scărpină vârful nasului cu stiloul.

– Unii ar fi de părere, spuse el, că furtul mașinii este cea mai gravă infracțiune; și chiar așa este. Dar sfidarea poliției atrage după sine cea mai aspră pedeapsă; și așa se și cuvine. Să zicem că ar fi douăsprezece luni pentru furt, ceea ce e o pedeapsă blândă; și trei ani pentru că a condus cu viteză, ceea ce e din cale afară de puțin; și cincisprezece ani pentru sfidare și obraznicie, și ce obraznicie, dacă e să judecăm după ce am auzit din gura martorilor, chiar dacă ar fi să credem doar o zecime din ce am auzit, și nici nu cred mai mult de atât niciodată – dacă adunăm toate aceste cifre, ne dă un total de nouăsprezece ani –

– Excelent!, spuse Președintele.

– Și, ca să fim siguri, eu zic că ar fi mai bine să rotunjim la două zeci de ani, încheie judecătorul.

– O idee nemaipomenită!, încuviință încântat Președintele. Acuzat! Adună-te și încearcă să stai în picioare cum se cuvine. De data asta o să stai la răcoare douăzeci de ani. Și ține minte, dacă mai ești adus aici încă o dată, indiferent pentru ce motiv, atunci o să dai de necaz de-adevăratelea, nu ca acum!

Și cât ai clipi, temnicerii puseră mâna pe nefericitul Broscoi; îl legară cu lanțuri și îl scoaseră din sala de judecată printre țipete, rugăminți și proteste; și îl târâră așa prin piața publică, unde mulțimea înfierbântată, cea atât de necruțătoare în fața fărădelegii și dornică să-i înhațe pe aceia certați cu ordinea, îl luă cu asalt, aruncând în el deopotrivă cu morcovi și cu vorbe de ocară; îl târâră pe lângă grupul de școlari gălăgioși care îl întâmpinară cu huiduieli și cu fețele lor, inocente de altfel, aprinse acum de plăcerea de a vedea un domn la ananghie; îl duseră pe pasarela închisorii ce suna găunos sub picioare și apoi pe sub grilajul cu dinți ascuțiți de fier al porții închisorii, pe sub arcada încruntată a vechiului castel, ce-și înălța semeț străvechile turnuri de piatră; îl târâră pe lângă încăperi pline de soldați cu priviri răutăcioase, pe lângă santinele ce tușeau într-un fel sarcastic și înfricoșător, pentru că, între noi fie vorba, numai atât îndrăznește o santinelă să facă atunci când stă de pază, ca să-și arate disprețul în fața unei fărădelegi; îl duseră în sus, pe scara veche în spirală, pe lângă soldați înarmați, acoperiți cu coifuri și zale de oțel, care îl țintuiau cu privirile lor amenințătoare de sub armură; merșeră prin curți, pe unde bulldogi feroși trăgeau de lanțuri și loveau aerul cu labele ca să ajungă la el; trecură pe lângă străjeri ce stăteau cu halebardele rezemate de zid, moțâind în fața plăcintelor

și carafelor cu bere brună; și tot așa, merșeră pe lângă camera de tras pe roată și pe lângă cea de zdrobit degete, pe lângă coridorul ce ducea la eșafod, până ajunseră la ușa celei mai sumbre carcere, aflată în inima celei mai izolate temnițe din castel. Acolo se opriră și fură întâmpinați de un temnicer bătrân, care zăngănea între degete un mănunchi de chei uriașe.

– Sfinte Sisoe!, spuse sergentul de poliție, scoțându-și casca și ștergându-și fruntea cu dosul palmei. Ridică-te, căpcăun bătrân și pune mâna pe Broscoiul ăsta neisprăvit, un infractor de cea mai joasă speță și de o viclenie fără seamăn în lume. Păzește-l cum știi tu mai bine; și ia aminte, moșneagule, de se-ntâmplă ceva ce n-ar trebui să se-ntâmple, o să răspunzi cu capul – mânca-v-ar buba neagră pe amândoi!

Temnicerul încuviință încruntat și își puse mâna zbârcită pe umărul nefericitului Broscoi. Cheia ruginită scârțâi în broască și ușa cea mare zăngăni în spatele lor; și Broscoiul deveni pe dată un prizonier neputincios, în cea mai izolată carceră, din cea mai bine păzită temniță, a celui mai solid castel din toată Anglia.

F. Cântărețul la mai de la revărsatul zorilor

Pitulicea ciripea o melodie cu glăsciorul ei subțirel, ascunsă în frunzișul întunecat și des de pe marginea râului. Deși era trecut de ora zece seara, cerul se mai agăța încă de câteva fâșii de lumină rămase încă din ziua ce era pe ducă; iar canicula apăsătoare a amiezei se risipea și se topea parcă la mângâierea răcoroasă a nopții scurte de vară.

Cârțiță stătea întins pe mal, trăgându-și sufletul după oboseala unei zile pline de peripeții, o zi ce se arătase senină încă din zori, și își aștepta prietenul să se întoarcă. Fusese pe râu însoțit de câțiva amici, și îl lăsase pe Șobolan să se țină de o promisiune mai veche, și anume, aceea de a-și petrece ziua cu Vidră; venise și găsisese casa pustie și întunecată; Șobolanul nu sosise încă – pesemne avea de gând să stea până târziu cu vechiul lui camarad.

Era încă mult prea cald ca să se retragă în casă, așa că stătea culcat pe un covor de frunze ce-i țineau răcoare și medita la ziua ce tocmai trecuse, la ce făcuse și la cât de bine se simțiseră cu toții.

Pașii ușori ai Șobolanului se auziră apropiindu-se pe iarba pârjolită de soare.

– O, binecuvântată fie răcoarea asta a serii!, spuse el și se așeză, uitându-se fix la apa râului, tăcut și foarte preocupat.

– Ai stat și la cină din câte văd eu, zise Cârțiță.

– N-am avut încotro, răspunse Șobolanul. Nu m-au lăsat să plec cu nici un chip. Doar știi cât de drăguți sunt ei întotdeauna; și m-au făcut să mă simt nemaipomenit. Dar eu m-am simțit ca un ghimpe în coastă tot timpul, pentru că se vedea de la o poștă că erau din cale-afară de supărați, deși se străduiau să ascundă lucrul ăsta. Dragă Cârțiță, tare mi-e teamă că au probleme. Micul Portly lipsește din nou; și știi ce părere bună are taică-su despre el, deși n-o spune aproape niciodată.

– Ce ți-e și cu ștregarul ăla, murmură Cârțiță. Păi chiar dacă nu-i de găsit, de ce să ne facem o mie de griji? Întotdeauna se abate pe undeva și se rătăcește, și pe urmă apare când nici nu te gândești; e așa de năzdrăvan și de curajos! Și nu i se întâmplă nimic rău niciodată. Cu toții îl știm și tuturor ne e simpatic, ca și bătrânul Vidră de altfel, și poți să fii sigur că o să-l găsească vreun animal și o să-l aducă acasă viu și nevătămat. Chiar și noi l-am găsit odată, destul de departe de casă, și el era bine-mersi, voios și fără nici o grijă!

– Da, dar de data asta e mult mai grav, spuse serios Șobolanul. Lipsește deja de câteva zile, și Vidrele l-au căutat peste tot, prin toate văgăunile și tufișurile – da' pe unde nu l-au căutat – și nu i-au dat de urmă cu nici un chip. Și i-au întrebat pe toți, pe o rază de câțiva kilometri, și nimeni nu știe nimic despre el. Vidră e mult mai îngrijorat decât vrea să recunoască. Am aflat de la el că micul Portly n-a învățat încă bine să înoate, și știu că își face griji din cauza stăvilarului. Râul e încă destul de umflat acolo, dacă ne gândim în ce perioadă a anului suntem, și locul acela a fost întotdeauna o mare atracție pentru copil. Și mai sunt și – știi tu – capcane, și tot felul de lucruri. Vidră nu e genul care să se sperie din nimica toată când e vorba de copiii lui. Dar acum e foarte speriat. Când am plecat, m-a condus până afară – a spus că are nevoie de puțin aer și că vrea să se dezmoștească un pic. Dar mi-am dat seama că nu ăsta era motivul, așa că l-am discutat cât am putut de bine, și mi-a spus tot. Voia să meargă la vad și să stea toată noaptea acolo să se uite. Știi unde era vadul vechi, înainte să construiască podul?

– Da, știu, spuse Cârțiță. Dar de ce să vrea să meargă acolo?

– Păi se pare că acolo i-a dat lui Portly prima lecție de înot, continuă Șobolanul. Acolo, în locul acela puțin adânc și acoperit de prundiș de lângă mal. Și acolo l-a învățat să pescuiască, și Portly a prins primul lui pește, de care a fost atât de mândru. Copilul era înnebunit după locul ăla, și Vidră s-a gândit că dacă se întoarce de pe unde hoinărește el acum – dacă o fi hoinărind pe undeva, dacă o mai fi în viață, bietul mititel – o să se oprească pe la vadul acela, care-i e atât de drag; sau dacă îi iese în cale, o să se oprească acolo să se joace, poate. Așa că Vidră merge acolo noapte de noapte și se uită – și speră.

Cei doi tăcură pentru o vreme, gândindu-se amândoi la același lucru – la animalul singur și îndurerat, ghemuit lângă vad, privind și așteptând, cât e noaptea de lungă – și sperând la o minune.

- Ei, cred că ar trebui să cam mergem la culcare, spuse Șobolanul. Dar nu se clinti din loc.
- Șobolanule, zise Cârțiță, pur și simplu nu pot să merg să mă culc așa, și să nu fac nimic, deși nu pare că ar mai fi ceva de făcut. Să scoatem barca și să mergem în amonte. Luna o să iasă cam peste o oră, și atunci o să căutăm cât de bine putem. Oricum, e mai bine decât să mergem să ne culcăm și să nu facem nimic.
- La asta mă gândeam și eu, spuse Șobolanul. Și oricum, nu-i o noapte potrivită pentru dormit; zorile nu sunt departe, și apoi, mai știi, poate aflăm ceva vești despre el, de la cei care ne-or ieși în cale mâine dimineață.

Scoaseră barca, iar Șobolanul apucă vâslele și porni încetișor. Pe mijlocul râului era un fel de dungă îngustă și mai luminată, în care se oglindea cerul; dar de câte ori apăreau pe apă umbre de pe mal, de la copaci sau tufișuri, pentru că se confundau ușor cu pământul, Cârțiță trebuia să cârmească cu mare băgare de seamă. Chiar dacă era întuneric și pustiu pretutindeni, peste tot se auzeau zgomote, ciripituri și freamăt, dând de gol micile viețuitoare care nu dormeau, ci erau ocupate, trudind de zor toată noaptea, până ce soarele avea să vină și să le trimită la o binemeritată odihnă. Și zgomotele apei erau mult mai pronunțate decât ziua, gâlgâielile și clipocelile veneau parcă mai pe neașteptate și păreau mai aproape; și ai fi zis că se iscau la chemarea bruscă a unei voci reale și foarte deslușite.

Linia orizontului se vedea foarte clar pe întinderea cerului, și într-un loc anume apărea foarte întunecată pe fondul unei licăriri argintii ce devenea tot mai intensă. În cele din urmă, peste buza orizontului se ridică maiestuoasă și plină de grație luna și se înalță tot mai sus, până ce se desprinse de-a binelea de împreunarea cerului cu pământul și se legănă liberă în văzduh; și cei doi drumeți începură iar să deslușească fața lucrurilor – pajiști întinse, grădini liniștite și râul însuși prins între cele două maluri – toate erau luminate acum și dezvelite de haina întunecată și înfricoșătoare a beznei, toate străluceau ca ziua, și totuși strălucirea era diferită, ca o aură fantastică și uluitoare. Locurile atât de cunoscute lor îi salutară din nou, dar îmbrăcate în alte straie, de parcă se furișaseră pe nesimțite ca să se acopere cu veșmintele astea noi și se înapoiaseră cât ai clipi, zâmbind timid în timp ce așteptau curioase să vadă dacă vor fi recunoscute sub această nouă înfățișare.

După ce legară bine barca de o salcie, cei doi prieteni coborâră pe acest tărâm tăcut și argintiu și cercetară cu răbdare tufișurile, copacii scorburoși, galeriile și canalele, șanțurile și jgheburile secate. Se urcară iar în barcă și traversară pe celălalt mal să caute și continuară în felul acesta, mergând în amonte, în vreme ce luna, senină și solitară pe un cer fără nori, făcea și ea tot ce-i stătea în putere ca să-i ajute, cu toate că era atât de departe; dar în cele din urmă veni și timpul să se scufunde dincolo de orizont, și deși dispăru îndoită parcă, îi lăsă așa, singuri, și misterul învălui din nou câmpurile și râul.

Curând începu o nouă transformare. Orizontul se limpezi, pajiștile și copacii se făcură mai vizibili și parcă luară și o altă înfățișare; vălul de mister căzu de pe ei. O pasăre fluieră scurt și

apoi tăcu; un vânticel se iscă printre pâlcurile de trestie și papură și le făcu să foșnească. Șobolanul, care era la pupa bărcii, lăsându-l pe Cârțiță să vâslească, se ridică dintr-o dată și ascultă cu atenție mărită. Cârțiță, care vâslea încetișor, menținând barca într-o mișcare lină, ca să poată cerceta malurile în amănunt, se uită la el plin de curiozitate.

– S-a dus!, suspină Șobolanul, așezându-se iar. Și ce frumos, ce extraordinar, ce nemaiauzit! Dacă știam că o să se sfârșească așa de repede, nici nu voiam să-l mai aud. A trezit în mine un dor, frate cu durerea; aș da orice să mai aud sunetul acela încă o dată și să-l ascult așa, la nesfârșit. Ba nu! Se aude din nou!, strigă el, cu urechile ciulite. Și rămase tăcut o vreme, ca sub puterea unei vrăji.

– Acum se stinge iar, aproape că nu se mai aude, spuse el. Oh, Cârțiță! Ce frumos! Clinchetul vesel și dulce, limpede și suav al unui glas depărtat! Nici în vis nu am auzit așa o muzică și parcă are o putere mai mare decât însăși dulceața ei! Vâslește, Cârțiță, vâslește! Pentru că muzica aceasta pe noi ne cheamă.

Cârțiță, cu toate că era foarte mirat, se supuse.

– Eu nu aud nimic, zise el, în afară de vântul care se joacă prin stuf și prin frunzișul răchitei. Șobolanul nu răspunse; poate că nici nu auzise. Văjnit, transfigurat și tremurând tot, se afla acum sub această nouă putere divină care îi acaparase sufletul și mintea, și părea pe de-a-ntregul neputincios, dar extrem de fericit, ca un țănc în poala protectoare a mamei.

Cârțiță continuă să vâslească în tăcere și curând ajunseră la un loc unde râul se despărțea în două brațe, dintre care unul forma o răstoacă. Cu o mișcare ușoară a capului, Șobolanul, care de mult abandonase cârma, arătă în direcția răstoacei. Perdeaua firavă de lumină se făcea tot mai intensă, și acum se putea vedea culoarea florilor ce tiveau malul râului.

– E tot mai limpede și tot mai aproape, strigă extaziat Șobolanul. Acum sigur auzi – aha – în sfârșit – sunt sigur că auzi și tu!

Fermecat de-a dreptul și cu răsufierea tăiată, Cârțiță se opri din vâslit, când șuvoiul aceluia fluierat vioi năvăli peste el ca un val, îl prinse și îl absorbi cu totul. Văzu lacrimi pe obrajii camaradului său și lăsă ochii în jos, căci înțelese. Zăboviră o vreme acolo, mângâiați de drețele violete ce împodobeau malul; apoi, chemarea limpede și imperioasă a acelei melodii îmbătătoare îl învăluie pe Cârțiță, iar acesta se apucă pe dată de vâslit. Lumina creștea din ce în ce, dar nici o pasăre nu cânta după cum îi era obiceiul la revărsatul zorilor; și în afară de muzica aceea divină, nu se mai auzea nici un murmur; totul era cufundat în tăcere.

Și în timp ce pluteau mai departe, li se păru că iarba deasă de pe cele două maluri era în dimineața asta mai verde și mai proaspătă ca niciodată. Nicicând nu li se păruseră trandafirii mai viu colorați, răchițica mai bogată, iar crețușca așa de înmiresmată și de îmbelșugată. Apoi, murmurul tot mai apropiatului stăvilă începuseră să răzbată până la ei, iar ei avură sentimentul că se apropiau de sfârșitul expediției, chiar dacă nu știau încă în ce fel se va termina aceasta.

Cu un guler lat de spumă și de apă verzuie, scânteietoare, stăvilarul lega cele două maluri și tulbura suprafața liniștită a râului cu vârtejurile lui rotitoare și cu fâșii plutitoare de spumă și acoperea toate celelalte zgomote cu huruitul lui solemn și mângâietor. Chiar în mijlocul șuvoiului, cuprinsă în îmbrățișarea tremurătoare a stăvilarului, se afla o insuliță cu malurile tivite cu sălcii, mesteceni argintii și anini. Retrasă, timidă, dar impunătoare, își ascundea comorile de ochii lumii sub un vâl, și le ținea acolo până ce avea să sosească clipa, și, o dată cu ea, și cel ales să le descopere.

Încet, dar fără să ezite în vreun fel, și mânate de emoția gravă în care îi învăluia speranța, cele două animăluțe traversară șuvoiul tumultuos de apă și ancorară barca la marginea înflorită a insulei. Coborâră în tăcere, își făcură loc printre plantele parfumate și pline de flori și printre ierburile crescute pe sub copaci, până ce ajunseră pe o pajiște de un verde strălucitor, înconjurată de pomi din însăși livada Naturii – meri pădureți, cireși sălbatici și porumbari.

– Acesta e locul visurilor mele, locul inimii mele, șopti Șobolanul, ca vrăjit. Aici, în acest loc divin, aici și numai aici, sigur o să-l găsim.

Și în acel moment, Cârțiță simți cum îl cuprinde un sentiment de adâncă uimire și venerație, picioarele i se înmuiară, capul i se plecă, și îl lăsară puterile. Nu era senzația de teamă – de fapt se simțea calm și fericit – era sentimentul micimii lui în fața frumuseții, un sentiment care îl izbi și îl copleși, și știa că, deși nevăzută, o forță mai presus de el era incredibil de aproape. Cu mare greutate se întoarse către prietenul lui, și îl văzu stând lângă el, speriat, ca lovit de

trăznet, tremurând din toate încheieturile. Și era încă liniște deplină printre ramurile altfel pline de păsări; și lumina creștea tot mai mult.

Poate că n-ar fi îndrăznit niciodată să-și ridice privirea, dar, deși fluieratul acela nu se mai auzea, chemările păreau să-l țină încă în puterea lor. Nu s-ar fi dat înapoi nici dacă moartea însăși i-ar fi ieșit înainte gata să-l răpună pe dată, acuma că văzuse, cu ochii lui de ființă muritoare, minunile altădată ascunse de curiozitatea celor obișnuiți. Se supuse temător, și își ridică umil capul; și atunci, în limpezimea aceea a zorilor ce vau să vină, în timp ce natura însăși, scăldată într-o mare de culori fără seamăn, părea să încremenească în așteptarea mărețului eveniment, atunci întâlni privirea Lui – a Prietenului și Păzitorului lor; văzu încovoierea coarnelor curbate, lucind în lumina crescândă a dimineții; văzu nasul coroiat și sever între ochii blânzi care se uitau în jos la ei cu un aer amuzat, în timp ce gura răsărită din mijlocul bărbii zâmbea șăgalnic; văzu mușchii umflați pe brațul rezemat de pieptul lat, mâna lungă și subțire ținând încă naiul abia scos din gura întredeschisă; văzu curbura frumoasă a picioarelor mițoase ce se odihneau cu o maiestuoasă naturalețe pe pajiște; și mai văzu, în cele din urmă, cuibărit între copitele sale, dormind buștean un somn tihnit și plin de mulțumire, pe micul pui de vidră, rotund și durduluiu. Văzu toate astea, așa pe nerăsuflăte, într-o clipită, și totul fusese intens și adevărat în lumina dimineții; și cum se uita așa, știa și simțea că-i aieva, și deși simțea că-i aieva, nu contenea să se mire.

– Șobolanule!, găsi el puterea să șoptească, într-un tremur. Ți-e frică?

– Frică?, șopti Șobolanul, uitându-se cu ochii plini de iubire nerostită. Frică! De El? O, niciodată, niciodată! Și totuși – și totuși – Oh, Cârțiță, și totuși mă tem!

Și cele două animale, ghemuindu-se la pământ, își plecară capetele într-o adâncă venerație. Dintr-o dată, plin de măreție, discul de aur al soarelui se ivi deasupra orizontului, strălucindu-le în față; și primele raze, țâșnind peste lunca netedă și netulburată, le intrară în ochi și îi orbiră. Când se dezmeticiră și putură să vadă din nou, Viziunea dispăruse, iar văzduhul era plin de cântecul păsărilor ce salutau zorile.

Și cum se uitau așa în gol, amărăți că trecuse pe lângă ei așa o minune și o pierduseră, un vânticel neastâmpărat, care se ridică jucăuș de pe suprafața apei, trecu prin ramurile plopilor, scutură trandafirii înrourați, și le suflă ușor și mângâietor peste față, pogorând peste ei, cu o atingere delicată, uitarea. Pentru că acesta este darul cel mai de preț, pe care bunul semizeu i-l oferă, în mărinimia lui, aceluia căruia i s-a arătat ca să-l ajute: darul uitării. Ca nu cumva teribila amintire să-i stăruie în minte și să crească, umbrindu-i râsul și bucuria de viață, și, ca un gând ce nu îi dă pace, să-i tulbure plăcuta existență celui salvat de la ananghie; căci uitând, își poate duce traiul mai departe, voios și cu inima ușoară.

Cârțiță se frecă la ochi și se holbă la Șobolan, care privea la rândul lui perplex.

– Scuză-mă; ce spuneai, Șobolanule?, întrebă el.

– Cred că-ți ziceam doar, spuse încet Șobolanul, că ăsta e locul, și că numai aici am putea să-l găsim. Și uite! Iată-l aici, drăguțul de el! Și cu un țipăt de bucurie, alergă spre Portly, care dormea ghemuit în iarbă.

Dar Cârțiță rămase un moment pe loc, căzut pe gânduri, ca unul trezit deodată dintr-un vis minunat și care se chinuie să și-l reînvie în memorie, dar nu-și poate aminti nimic, în afară de senzația vagă a incredibilei lui frumuseți, a frumuseții însăși! Ca apoi să dispară și aceea, iar cel trezit din visare să accepte cu amărăciune cruda realitate; așa că după ce se luptă cu propria-i memorie o vreme, Cârțiță își scutură cu deznădejde capul și porni după Șobolan.

Portly se trezi cu un chițăit voios și sări în sus de bucurie la vederea prietenilor tatălui său, care deseori se jucaseră mai demult cu el. Imediat însă pări și se apucă să se învârtă în cerc și să adulmece, scheunând jalnic. Ca un copil care a adormit fericit în brațele doicii sale și se trezește singur într-un loc străin, și cercetează prin toate cotloanele și ungherele, și aleargă dintr-o cameră în alta în timp ce îl cuprinde tot mai mult deznădejdea, la fel și Portly cerceta și scotocea insula, stăruitor și neobosit, până ce, într-un final, îl cuprinse disperarea și atunci se așeză pe jos și plânse amarnic.

Cârțiță se repezi să-l mângâie și să-l îmbărbăteze pe micul animal; dar Șobolanul, zăbovind o clipă, se uită lung și căzut pe gânduri la niște urme de copite ce se vedeau în iarbă.

– Cred că pe-aici a trecut un animal mare, murmură el gânditor; și rămase așa, cu ochii în gol și cu mintea în altă parte.

– Haide odată, Șobolanule!, îl chemă Cârțiță. Gândește-te la bietul Vidră, care stă și așteaptă acolo la stăvilar!

Portly se liniști imediat, când i se făcu o promisiune, și anume o scurtă plimbare pe râu, cu barca d-lui Șobolan; așa că cei doi îl conduseră până la malul apei, îl așezară în barcă între ei și porniră pe răstoacă în jos. Soarele era deja sus pe cer și îi încălzea cu putere, păsările cântau de mama focului, iar florile le surâdeau galeș și le făceau semne de pe ambele maluri, dar parcă – cel puțin așa li se părea celor doi tovarăși – nu arătau atâta exuberanță și strălucire a culorilor, cum avuseseră altundeva, după cum își aminteau ei, deși nu mai știau unde.

Ajunseră din nou la râu și întoarseră barca pentru a merge în amonte, spre locul unde știau ei că prietenul lor veghea în singuratică-i așteptare. Când ajunseră lângă binecunoscutul stăvilar, Cârțiță trase barca la mal, îl ridică pe Portly și îl așeză pe poteca de la marginea apei, îl bătu prietenește pe umăr și îl invită să o ia la picior, și apoi o porni iar cu barca pe râu. Priviră cum micul animal mergea legănându-se mulțumit și plin de importanță; îl priviră până când îl văzură cum își ridică boticul în aer și rărește pasul și se poticnește, și apoi aleargă dând din coadă și scoțând scâncete ascuțite de recunoaștere.

Îl văzură și pe Vidră tresărind, încordat și atent, ridicându-se din locul unde stătuse ghemuit într-o așteptare mută, și-l auziră strigând de bucurie și uimire, în timp ce venea în salturi prin stufăriș, spre poteca pe care mergea Portly. Atunci Cârțiță trase cu putere de vâsle, întoarse barca și o lăsă în voia curentului, mulțumit că misiunea lor se terminase cu bine.

– Simt o oboseală ciudată, Șobolanule, spuse Cârțiță, rezemându-se epuizat de o vâslă, în timp ce barca plutea mai departe. O să zici, poate, că e din cauză că n-am închis ochii toată noaptea, dar eu nu cred. Facem așa câteva nopți pe săptămână în perioada asta a anului. Nu, mă simt ca și cum mi s-ar fi întâmplat ceva extraordinar, chiar din cale-afară de ciudat; și, de fapt, n-a fost nimic ieșit din comun.

– Sau poate că a fost ceva incredibil și foarte frumos, murmură Șobolanul, lăsându-se pe spate și închizând ochii. Și eu mă simt la fel, Cârțiță; sunt mort de oboseală, dar nu-i o oboseală fizică. Avem noroc că ne duce curentul în direcția bună, spre casă. Nu-i minunat să simți din nou soarele încălzindu-te, intrându-ți în fiecare părticică din corp? Și ascultă ce splendid cântă vântul printre trestii!

– E ca o muzică ce vine de departe, spuse Cârțiță, încuviințând somnoros.

– Da, așa e, murmură Șobolanul ca prin vis. Parcă e muzică de dans, din aceea vioaie și săltăreață care zici că nu se mai oprește, și care are și versuri – din când în când se aud versurile, apoi, din nou, doar muzica – mi se pare că le aud uneori – apoi iar e doar muzica aceea ritmată, și apoi nimic, doar foșnetul molcom al trestiilor.

– Tu auzi mai bine decât mine, spuse trist Cârțiță. Eu nu reușesc să înțeleg cuvintele.

– Stai să văd dacă pot să-ți spun ce se-aude, spuse încet Șobolanul, cu ochii încă închiși. Acum iar se transformă în cuvinte – sunetul e foarte îndepărtat, dar limpede – Ca să nu te-ntrebi surprins – De-i aieva ori de-i vis – Îți promit că te-oi lăsa – Să admiri puterea mea – Dar

de-ndată vei uita! Acum se aud doar trestii – vei uita, vei uita, suspină ele, și cântecul se stinge într-un foșnet și un șopotit. Vocea se întoarce –

Ca să nu fie-ocărât – Cel ce poate m-a văzut, – În cursa ce mi-a întins – Eu nicicând nu mă las prins – Și-l fac să uite dinadins! Vâslește mai aproape de trestii, Cârțiță! Se aude foarte slab, parcă din ce în ce mai slab.

Iar pe cei ce rătăcesc – De se-ntâmplă să-i găsesc – Prin păduri sau prin răzor – Le port de grijă tuturor – Și cu uitare îi pogor! Mai aproape, Cârțiță, mai aproape! Nu, nu e bine; cântecul s-a stins în murmurul trestiiilor.

– Dar ce vor să zică versurile astea?, întrebă mirat Cârțiță.

– Habar n-am, spuse scurt Șobolanul. Ți le-am spus așa cum le-am auzit. A, iar se întorc, și de data asta sunt foarte clare și foarte aproape! De data asta, în sfârșit, sunt aieva, limpezi, desăvârșite, pline de pasiune.

– Atunci să le ascultăm, spuse Cârțiță abia după câteva minute, moțâind sub căldura plăcută a soarelui.

Dar nu primi nici un răspuns. Se uită și înțelese. Cu un zâmbet larg și fericit pe față, și parcă ascultând încă acel cântec minunat, Șobolanul, epuizat, dormea adânc.

Aventurile broscuții

Când Broscoiul se trezi închis între patru pereți, în acea temniță rece, umedă și urât mirositoare, și când își dădu seama că toată acea întunecime înfiorătoare a fortăreței medievale stătea ca un zid între el și lumea de afară unde domneau soarele și străzile pavate pe care, până de curând, se distrase de mama focului și se simțise în al nouălea cer, de parcă el era proprietarul fiecărui drum și fiecărei străzi din Anglia, se aruncă pe podea cât era de lung și vărsă lacrimi amare, lăsându-se pradă disperării.

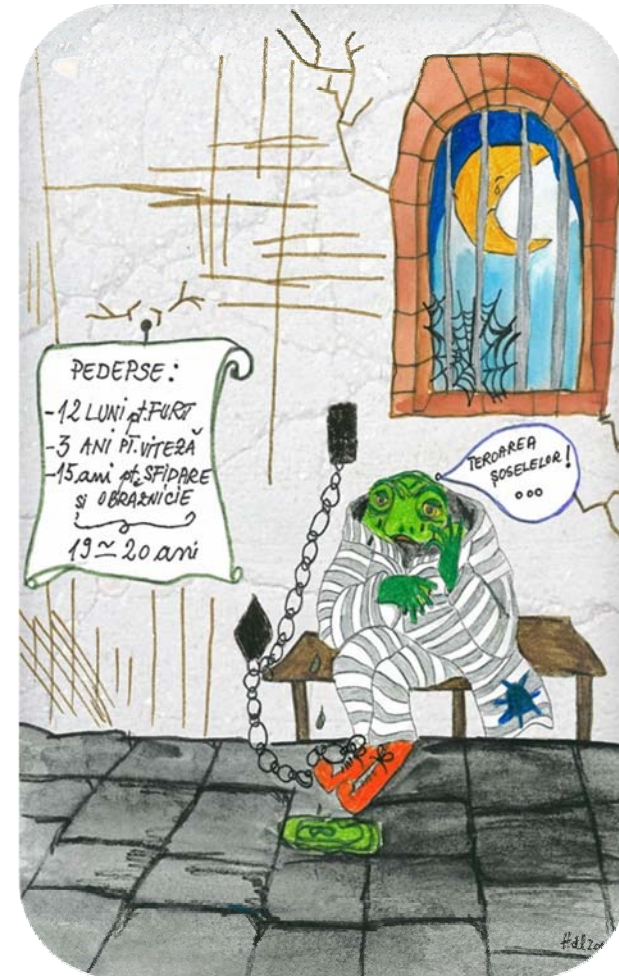
„Ăsta e sfârșitul” (spuse el), „sau cel puțin e sfârșitul aventurilor Broscoiului, ceea ce e cam același lucru; Broscoiul cel chipeș și simpatizat de toți, Broscoiul cel bogat și primitiv, Broscoiul atât de liber, de lipsit de griji și de bine-dispus!

Cum mai pot să sper oare că o să fiu eliberat vreodată” (spuse el), „eu care am fost închis pe drept pentru că am furat o mașină așa de frumoasă, într-un fel atât de josnic, și pentru că am fost de o insolență și o obrăznicie crasă față de un număr așa de mare de polițiști grași și roșii la față!” (Aici îl înecară suspinele.)

„Animal prost ce sunt” (spuse el), „uite, acum trebuie să mă chinui în temnița asta, până când toți cei care se mândreau cu faptul că mă cunoșteau o să uite și cum mă cheamă! Of, Bursucule înțelept!” (spuse el), „Șobolan isteț și inteligent, și dragul meu Cârtiță cel cu capul pe umeri!

Ce bine ați judecat voi, ce bine cunoașteți voi lumea și viața! Vai, ție, Broscoi nefericit și părăsit de toți!” Și văicărindu-se în acest fel, își petrecu Broscoiul zilele și nopțile timp de mai multe săptămâni, refuzând să mănânce și chiar să ia vreo gustare, deși bătrânul și severul temnicer, știind că buzunarele

Broscoiului erau dolda de bani, îi sugera deseori că o mulțime de lucruri deosebite și care să-i mai îndulcească suferința ar fi putut fi aduse de afară, contra cost, bineînțeles.

Temnicerul avea o fată, o fetișcană frumușică și bună la suflet, care îl ajuta pe tatăl ei la treburile mai ușoare pe care le avea de făcut. Îi plăceau mai ales animalele, și , în afară de canarul ei, a cărui colivie atârna ziua într-un cui, pe zidul masiv al închisorii, scoțându-i din sărite pe prizonieri, care voiau să tragă un pui de somn după-amiaza, și care stătea pe măsuta din hol, învelită cu un mileu, mai avea și câțiva șoricei și o veveriță care se mișca toată ziua ca un titirez.

Această fată bună la inimă, compătimentu-l pe sărmanul Broscoi, îi spuse într-o zi tatălui ei:

– Tată! Nu suport să văd cum se chinuie bietul animal, și cum slăbește pe zi ce trece! Lasă-mă pe mine să mă ocup de el. Știi doar cât îmi plac animalele. O să-l fac să-mi mănânce din palmă și n-o să iasă din cuvântul meu.

Tatăl îi răspunse că poate să facă ce vrea. El se săturase de Broscoi și de toanele și mofturile și răutatea lui. Așa că în ziua aceea merse ea și ciocăni la ușa celulei în care stătea Broscoiul.

– Sus inima, Broscoiule, spuse ea cu glasul miers când intră. Și acuma ridică-te, șterge-ți ochii și fii rezonabil. Ia încearcă să mănânci un pic. Uite, ți-am adus niște mâncare făcută de mine, abia scoasă din cuptor!

Era varză cu carne și cu cartofi, și sfârâia pe farfuria încinsă, iar aroma ademenitoare umplu strâmta celulă a Broscoiului. Și cum stătea el așa întins pe jos, vlăguit și deznădăjduit, mirosul înțepător de varză îi ajunse la nări, iar prin minte îi străfulgeră un gând, și anume, că viața nu era, poate, ceva atât de negru și de trist, după cum își imaginase. Dar continuă să se vaiete, să dea din picioare și să refuze orice încercare de mângâiere.

Prin urmare, fata cea isteță se retrase pentru moment, lăsând însă în urma ei un miros apetisant de varză, iar Broscoiul, printre suspine și sughițuri, adulmecând și reflectând la situația în care se găsea, începu încet-încet să aibă gânduri mai bune și mai promițătoare: se gândi la cavalerism, la poezie, și la viitor; la pajiști întinse, la vite păscând pe ele, mângâiate de soare și vânt; la grădini de zarzavat cu straturi drepte de verdeață, la flori de gura-leului împresurate de albine; la clinchetul reconfortant al vaselor așezate pe masa de la Conac, la zgomotul făcut de scaunele târșăite pe dușumea, atunci când fiecare se așează la masă. Atmosfera strâmtei celule căpătă dintr-odată o tentă trandafirie; Broscoiul începu să se gândească la prietenii lui și la ce ar putea să facă ei pentru el; la avocați și la cum s-ar da ei în vânt după cazul lui, și la cât de prostănac a putut să fie, că nu s-a gândit să apeleze la vreo câțiva; și în cele din urmă, se gândi la marea lui istețime, și la tot ce era în stare să facă dacă își punea mintea; și așa își reveni aproape complet.

După vreo câteva ore, fata se reîntoarse cu o tavă pe care era o cană aburindă, cu un ceai parfumat; mai era și o farfurie plină cu felii groase de pâine cu unt, bine prăjite pe ambele părți, cu untul picurând prin găurele în broboane aurii, ca mierea dintr-un fagure. Mirosul

acelor felii de pâine cu unt îl înnebunea pur și simplu pe Broscoi, îl scotea din minți și îi trezea amintiri încântătoare, cum ar fi o bucătărie caldă, un mic dejun într-o dimineață geroasă și senină, o pisică ce toarce mulțumită, un canar ce piuie somnoros, un salonaș tihnit în care arde focul într-o seară de iarnă, când se întoarce acasă după o plimbare lungă și își proptește picioarele încălțate cu papuci pe un scăunel. Broscoiul se ridică iar în capul oaselor, își șterse ochii, sorbi ceaiul și înfulecă pâinea, și curând începu să vorbească vrute și nevrute despre sine, despre casa lui, despre ce făcea el și cât de important era și cât de mult îl prețuiau prietenii lui.

Fata temnicerului văzu că lăudăroșenia asta îi făcea la fel de bine ca și ceaiul, așa că îl îndemnă să continue.

– Mai povestește-mi despre Conac, zise ea, pare fermecător.

– Conacul, spuse mândru Broscoiul, este o reședință croită pentru un gentilom înstărit și bine văzut, e o casă cum nu se mai găsește altundeva; în mare parte, datează din secolul al paisprezecelea, dar e plină ochi cu lucruri ultramoderne. Instalațiile sanitare sunt din cele mai noi. E la cinci minute de biserică, de poștă și de terenul de golf. E foarte potrivită pentru...

– Mai domol, mai domol, spuse fata râzând, că nu vreau s-o cumpăr. Spune-mi ceva concret despre ea. Dar mai întâi stai puțin să mai aduc niște pâine cu unt și niște ceai.

leși și se întoarse imediat cu tava plină; iar Broscoiul, înfruptându-se din pâine cu lăcomie, și foarte binedispus, cum nu mai fusese demult, îi povesti despre garajul cu bărci, despre iaz și

grădina de zarzavat, despre cocina de porci, grajduri, porumbar și cotețul găinilor, despre lăptărie și spălătorie, despre dulapurile cu porțelanuri și cele cu rufărie (astea îi plăcură în mod special) și despre sala de banchet și cum se mai distrau ei acolo, adunați cu toții în jurul mesei, cântând, sporovăind și simțindu-se bine. Apoi, fata vru să afle mai multe despre prietenii lui, despre cum trăiau și ce făceau în viața de zi cu zi. Desigur, nu menționează că îi plăcea să țină animale pe lângă casă; își dădu seama că asta l-ar fi jignit pe Broscoi. Iar când fata îi ură noapte bună, după ce îi umplu cana cu apă și îi aranjă paiele pe care dormea, Broscoiul redeveni cel de dinainte, adică vesel și mulțumit de sine. Cântă una sau două melodii, din cele pe care obișnuia să le cânte pe la petreceri, se ghemui în culcușul de paie și avu un somn odihnitor și plin de vise frumoase.

Cei doi mai avură și alte conversații interesante după aceea, umplând zilele plicticoase și mohorâte din închisoare, iar fetei începu să-i pară rău pentru Broscoi și i se părea că e o mare nedreptate ca un biet animal să fie întemnițat așa, doar pentru o infracțiune atât de neînsemnată, ca a lui. Broscoiul, vanitos cum era, crezu că fata era interesată de el, datorită afecțiunii crescânde pe care i-o purta; și mai că regretă prăpastia socială dintre ei, mai ales că ea era frumoșică, și, după cum se vedea cât se poate de limpede, îl admira nespus de mult.

Într-o dimineață fata se arată foarte îngândurată, și parcă era cu mintea în altă parte, iar Broscoiului i se păru că nu e deloc atentă la remarcile lui sclipitoare și pline de duh.

– Broscoiule, spuse ea, ascultă-mă te rog. Am o mătușă care e spălătoreasă.

– Ei, haide, haide, spuse împăciuitor și binevoitor Broscoiul, nu-i nimic; nu te mai gândi la asta. Și eu am câteva mătuși care chiar s-ar cuveni să se facă spălătorese.

– Taci un pic, Broscoiule, spuse fata. Vorbești prea mult, ăsta-i marele tău cusur, și mă doare capul de la atâta vorbărie. Vreau să mă gândesc puțin. Cum îți spuneam, am o mătușă care e spălătoreasă; spală hainele tuturor prizonierilor din fortăreața asta – știi, vrem să facem toate treburile astea în familie, ca să nu mai plătim și alte persoane. Ia rufele luni dimineața și le aduce înapoi vineri seara. Azi e joi. Uite la ce m-am gândit: tu ești foarte bogat – cel puțin așa mi-ai tot spus – și ea e foarte săracă. Câteva lire nu înseamnă nimic pentru tine, dar sunt grozav de mult pentru ea. Mă gândeam că dacă o iei cu frumosul – sau dacă o îmbrobodești, cum mi se pare că spuneți voi, animalele – poate că aranjați cumva și ea o să-ți dea boneta și rochia ei și restul de haine, iar tu o să poți evada pe post de spălătoreasă. Semeni foarte tare cu ea în multe privințe – mai ales la față.

– Ba nu, spuse Broscoiul furios. Eu am o figură foarte elegantă – potrivită cu ceea ce sunt.

– Păi și mătușa mea are, răspunse fata, potrivită cu ceea ce este. Dar fie cum spui tu. Animal rău, îngâmfat și nerecunoscător ce ești! Mie îmi pare rău pentru tine și încerc să te ajut, și tu?

– Ei, bine, bine; mulțumesc oricum foarte mult, spuse Broscoiul repede. Dar stai așa! Doar nu crezi că domnul Broscoi, cel de la Conac, o să cutreiere drumurile deghizat în spălătoreasă!

– Atunci n-ai decât să rămâi aici și să fii în continuare dl. Broscoi, răspunse cu istețime fata. Presupun că ai vrea să pleci într-o trăsură trasă de patru cai! Dar Broscoiul recunoștea întotdeauna când n-avea dreptate.

– Ești o fată deșteaptă și bună la suflet, spuse el, iar eu sunt într-adevăr un broscoi prost și îngâmfat. Fă-mi cunoștință cu distinsa ta mătușă, te rog, și sunt sigur că domnia-sa va aranja lucrurile în așa fel încât să fie bine pentru amândoi. În seara următoare, fata o aduse în celula Broscoiului pe mătușă ei, care veni cu rufăria acestuia împachetată într-un prosop.

Bătrâna fusese anunțată dinainte în legătură cu ce trebuia să se întâmple, iar cele câteva monede de aur pe care Broscoiul le lăsase înadins pe masă, la vedere, fură de ajuns pentru încheierea târgului fără prea multă vorbărie.

În schimbul banilor, Broscoiul primi o rochie de bumbac cu imprimeuri, un șorț, un șal și o bonetă neagră cam demodată; singura pretenție pe care o ridică bătrâna, fu să i se pună căluș, să fie legată și azvârlită într-un colț. Prin acest șiretlic, de altfel nu foarte convingător, și prin alte lucruri bine ticluite pe care avea să le spună chiar ea, spera să iasă basma curată din tărșenia asta, care se cam vedea că e cusută cu ață albă.

Broscoiul fu încântat de idee. În felul acesta putea să iasă din închisoare cu stil, păstrându-și nepătată faima lui de infractor grozav de periculos; și o ajută cu dragă inimă pe fiica temnicerului să potrivească lucrurile în așa fel, încât mătușa ei să pară victima unor împrejurări asupra cărora nu a avut nici o putere.

– Acum e rândul tău, Broscoiule, spuse fata. Și dă jos de pe tine haina și vesta; ești destul de gras și fără ele.

Și râzând de mama focului, se apucă să-i încheie rochia de stambă, să-i aranjeze șalul, răsucindu-l la mare artă, și să-i lege sub bărbie șnururile bonetei demodate.

– Să juri că ești mătușă-meă, nu altceva, chicoti fata, deși sunt sigură că niciodată în viața ta n-ai arătat nici măcar pe jumătate atât de respectabil. Și acum, la revedere, Broscoiule, și mult noroc. Ia-o drept înainte, pe drumul pe care ai venit; și dacă cineva se ia de tine, ceea ce probabil o să se și întâmple, că doar sunt numai bărbați pe-aici, răspunde și tu în doi peri, dar ține minte că ești văduvă, și ești singură pe lume, și nu-ți permiți să-ți pătezi reputația.

Cu inima cât un purice, dar cu pasul hotărât, Broscoiul porni în această nouă încercare, ce părea să fie nici mai mult, nici mai puțin decât o aventură prostească și la voia întâmplării; dar, destul de curând, află cu surprindere că toate mergeau șnur, chiar dacă în sinea lui se simțea oarecum umilit de faptul că, atât popularitatea de care se bucura, cât și farmecele care o provocau, nu erau ale lui, ci ale altei persoane.

Statura adunată a spălătoresei, în rochia ei de stambă cu desene, deschideau orice ușă ferecată și orice poartă zăbreliată; și chiar și atunci când era nesigur, și nu știa încotro s-o ia, se pomenea iute scos la liman de vreun gardian nerăbdător să ajungă acasă la cină, și care nu avea chef să stea acolo să aștepte toată noaptea. Adevăratul pericol, însă, erau glumele și tachinările pe care le auzea la tot pasul, și la care trebuia să răspundă cum se cuvine; și chiar dacă Broscoiul era un animal demn și mândru de sine, glumițele pe care le auzea erau stângace și, după părerea lui, n-aveau nici sare, nici piper. Așa că, deși îi venea destul de greu, își ținu cumpătul, și răspunse și el după cum îi cerea tovarășia acelor bărbați și presupusul statut pe care-l avea; și făcu tot ce-i stătea în puteri ca să nu depășească limitele bunului gust.

I se păru că se scurseră ore întregi până ce traversă și ultima dintre curți, unde se opuse iar invitațiilor insistente și brațelor întinse ale ultimilor gardieni, îngăduindu-le, cu o dorință prefăcută, doar o simplă îmbrățișare de rămas bun. Și în cele din urmă, auzi poarta mare a închisorii încuindu-se în urma lui, simți aerul proaspăt răcorindu-i tâmplele înfierbântate și știu că era liber!

Amețit de ușoara izbândă a faptei sale vitejești, Broscoiul merse iute spre luminile orașului, fără ca măcar să aibă cea mai vagă idee despre ce o să facă mai departe. De un lucru era sigur însă, și anume că trebuia să plece cât mai repede din locurile acestea, unde doamna pe care era nevoit să o întruchipeze era așa de cunoscută și de plină de succes.

Și cum mergea el așa, cufundat în gânduri, atenția îi fu atrasă de niște lumini roșii și verzi, ce se vedeau puțin mai încolo, într-o parte a orașului, iar păcănitul și pufăitul unor motoare și huruitul unor vagoane îi ajunseră la urechi. „Aha!”, își spuse el în gând, „Ce noroc pe capul meu! O gară e exact ce-mi trebuie acum; și nici măcar nu trebuie s-o iau prin oraș ca să ajung la ea, și n-o să mai fiu nevoit să inventez tot felul de replici pline de duh în apărarea umilului personaj în care sunt deghizat – nu că aceste riposte n-ar fi eficiente, dar nu se potrivesc cu buna mea creștere”.

Prin urmare, Broscoiul merse la gară, se uită pe un tabel cu mersul trenurilor și găsi un tren care se îndrepta oarecum spre locul unde se găsea casa lui, un tren ce avea să plece într-o jumătate de oră. „Ce noroc!”, își zise Broscoiul, simțindu-se tot mai plin de însuflețire, și porni spre casa de bilete.

Spuse numele stației care se afla cel mai aproape de satul în care domnea semeț Conacul său, și, într-un gest mecanic, duse mâna la piept, acolo unde ar fi trebuit să fie buzunarul vestei, ca să scoată niște bani. Fu însă împiedicat de rochia de stambă, cea care îl scosese atât de elegant din încurcătură până acum, dar de care uitase cu desăvârșire. Și, ca într-un vis urât, începu să tragă de acel lucru straniu și nefiresc ce părea să-i blocheze mâinile, să-i zădărnicească toate eforturile și să-și râdă întruna de el; între timp, alți călători făcuseră coadă în spatele lui și așteptau acum cu nerăbdare, dându-i tot felul de sugestii și comentând, fiecare după cum se pricepea. În cele din urmă – cumva, cumva – nici el nu știa prea bine cum – învinse obstacolul, ajunse acolo unde se găsesc buzunarele vestelor de când există veste pe pământ, dar, spre

surprinderea lui, nu numai că nu găsi bani, dar nu găsi nici măcar vreun buzunar, sau vreo urmă de vestă!

Și, îngrozit la culme, își aduse aminte că lăsase atât haina, cât și vesta în temniță, și împreună cu ele rămăseseră acolo și portmoneul, și banii, și cheile, și ceasul, și chibriturile, și stiloul – toate acele lucruri de preț care dau sens vieții și care deosebesc animalul cu multe buzunare, ființa superioară, de vietățile acelea inferioare cu un singur buzunar, sau mai rău, fără nici unul, care se vântură de colo-colo fără nici o noimă, fără să aibă dotările necesare luptei pentru existență.

Nenorocit cum era, mai făcu o ultimă încercare ca să iasă din încurcătură, și, recurgând la manierele sale elegante și la binecunoscutul lui stil, un amestec de boiernaș de țară și de nobil distins, spuse:

– la te uită! Se pare că mi-am uitat acasă portofelul. Dați-mi, fiți amabil, un bilet, și o să vă trimit banii mâine. Nu vă faceți griji, mă știe lumea bine prin părțile astea.

Funcționarul se uită la Broscoi și la boneta lui demodată și izbucni în râs:

– Nu mă-ndoiesc că vă știa lumea, spuse el, mai ales dacă ați mai făcut uz de astfel de șiretlicuri. Acum vă rog, doamnă, dați-vă la o parte de la ghișeu; îi faceți pe ceilalți călători să aștepte!

Un domn mai în vârstă, care îi tot dădea ghionturi ca să-l grăbească, îl împinse acum în lături, și, mai mult, i se adresă cu apelativul „duduie”, lucru ce îl scoase din sărite pe Broscoi din cale-afară.

Zăpăcit și disperat, începu să umble de colo-colo, orbește, pe peronul la care se afla garat trenul, în timp ce lacrimile îi șiroiau pe amândoi obraji. Era îngrozitor, se gândea el, să fii aproape de casă și aproape scăpat de primejdii, și să fii ținut pe loc de lipsa câtorva bănuți amărâți și de neîncrederea unor funcționari chițibușari. Nu peste mult timp, evadarea lui n-o să nu mai fie un mister, o să i se ia urma, o să fie prins, făcut cu ou și cu oțet, pus în lanțuri și dus înapoi în temniță, să doarmă pe paie și să se hrănească cu pâine și apă; paznicii și pedepsele se vor înmulți; și, vai, ce plină de sarcasm o să fie fata!

Ce să se facă acum? El nu-i un animal iute de picior, de felul lui; iar înfățișarea, din nefericire, îi e ușor de recunoscut. Oare n-ar putea să se strecoare sub o banchetă, într-un vagon? Văzuse că așa fac băieții de școală, atunci când banii de bilet primiți de la părinți sunt cheltuiți în alte scopuri, poate mai nobile. Și cum se gândea el așa, se trezi în fața locomotivei, care era unsă cu vaselină, ștersă și dezmiertată de iubitorul ei mecanic, un bărbat solid cu o cutie de vaselină într-o mână și cu o cârpă în cealaltă.

– Săru'mâna, mătușă!, spuse mecanicul, da' ce ți s-a-ntâmpat? Nu prea pari în apele tale.

– Vai, domnule!, zise Broscoiul, plângând din nou, sunt o biată spălătoareasă și mi-am pierdut toți banii, și nu pot plăti biletul de tren, și trebuie să ajung acasă în seara asta, și nu știu ce-o să mă fac. Of, Doamne, Doamne!

– Urâtă treabă, zău așa, spuse mecanicul căzut pe gânduri. Ai pierdut banii – n-ai cum s-ajungi acasă – și parcă văd că mai ai și copii, care te-așteaptă, sărmanii.

– Am și niscai copii, suspină Broscoiul. Și le e foame – și-o să se joace cu chibriturile – și-o să răstoarne lămpile, mititeii! Și-o să se ia la hartă, și câte și mai câte. Of, Doamne, Doamne!

– Păi îți spun eu cum facem, zise amabil mecanicul. Spui că ești spălătoareasă de meserie. Foarte bine. Eu, după cum bine vezi, sunt mecanic, și asta-i o meserie a naibii de murdară. Toată ziua murdăresc la cămăși, zău așa, că nevastă-meă e sătulă de atâta spălat. Dacă îmi speli câteva cămăși când ajungi acasă și mi le trimiți, te duc eu cu locomotiva. E împotriva regulamentului, da' noi nu suntem chiar așa de stricți pe-aici, prin părțile astea mai rupte de lume.

Deznădejdea Broscoiului se transformă în extaz de îndată ce se văzu cocoțat în locomotivă. E lesne de-nțeles că nu spălase niciodată vreo cămașă, și nici n-ar fi fost în stare, și dacă ar fi încercat; și oricum, nici n-avea de gând să încerce. Dar se gândi așa: „când ajung acasă la mine, la Conac, și o să am iarăși buzunare și o să le umplu cu bani, o să-i trimit mecanicului suficient ca să plătească pe cineva să-i spele cămășile, ceea ce ar fi cam același lucru, dacă nu mai bine.”

Șeful de tren flutură stegulețul, mecanicul fluieră în semn de răspuns, iar trenul se puse în mișcare. Pe măsură ce viteza creștea, iar Broscoiul putea să admire și în stânga și în dreapta câmpii și copaci, tufișuri, și vaci, și cai, și tot felul de lucruri trecând în goană pe lângă el, se gândea că fiecare minut și fiecare secundă care se scurgeau, îl duceau mai aproape de casă, de prietenii lui buni și iertători, de bani care să-i zornăie prin buzunare, de un pat moale și de mâncăruri bune, de stimă și admirație atunci când avea să-și depene isprăvile și să se laude cu istețimea lui ieșită din comun; și toate aceste plăcute gânduri îl făcură să țopăie și să strige și să cânte frânturi de cântece, spre surprinderea mecanicului, care mai întâlnise spălătorese, când și când, dar niciodată una ca cea de față.

Străbătură deja mulți kilometri, iar Broscoiul se gândea de pe acum ce o să mănânce la cină, dar deodată, observă că mecanicul, cu nelămurire pe chip, stătea aplecat peste ușița locomotivei, și asculta cu atenție. Apoi îl văzu suindu-se pe grămada de cărbuni și uitându-se în urmă, peste tren; apoi se întoarse și îi spuse Broscoiului:

– Foarte ciudat; ăsta e ultimul tren de astăzi care merge pe ruta asta, și totuși pot să jur că mai aud unul venind în urma noastră!

Broscoiul se opri brusc din râsetele și țopăiala de mai adineaori. Deveni serios și se posomorî, și o durere surdă, care pornea din șale și ajungea până în picioare, îl făcu să se așeze și să încerce să nu se gândească la ce-o fi mai rău.

Între timp, luna răsărise și strălucea acum cu putere, iar mecanicul, ținându-și echilibrul pe grămada de cărbuni, putea acum să vadă până departe, în urma trenului.

– Se vede bine acum!, strigă el. E o locomotivă, și vine repede în urma noastră! Parcă am fi urmăriți!

Plin de disperare și ghemuit în praful de cărbuni, Broscoiul încerca din răspuțeri să găsească o cale de scăpare, dar părea să fie în zadar.

– Ne ajung din urmă repede!, strigă iar mecanicul. Și locomotiva aia e ticsită cu tot felul de oameni! Parc-ar fi paznici din vechime, mânuind halebarde, polițiști cu cască, mânuind bâte; și niște oameni cu pălărie și cu haine sărăcăcioase, evident detectivi îmbrăcați simplu, fluturând revolvere și bastoane; toți flutură ceva și strigă același lucru – „Opriți, opriți, opriți!”

Broscoiul căzu atunci în genunchi, acolo printre cărbuni, și, ridicând brațele în sus, ca la rugăciune, strigă:

– Salvează-mă, te rog salvează-mă, domnule mecanic de locomotivă, și o să-ți spun totul! Eu nu sunt o simplă spălătoreasă, așa cum par a fi! N-am copii care mă așteaptă, cumiți, hămesiți sau mai știu eu cum! Sunt un broscoi – Dl. Broscoi cel renumit și cunoscut de toți, mare proprietar; tocmai am evadat, mulțumită curajului și istețimii mele, am evadat dintr-o temniță îngrozitoare în care mă aruncaseră dușmanii mei; și dacă indivizii ăia de pe locomotivă mă prind iar, o să ajung din nou în lanțuri, la pâine cu apă și paie și o viață de mizerie, bietul de mine, și sunt nevinovat!

Mecanicul se uită la el cu severitate și zise:

– Acum ia spune-mi adevărul. De ce ai fost băgat la închisoare?

– N-a fost cine știe ce, spuse amărât Broscoiul, înroșindu-se până în vârful urechilor. N-am făcut decât să împrumut o mașină când proprietarii ei erau la masă. În momentul ăla ei n-aveau nevoie de ea. N-am vrut s-o fur, pe cuvânt; dar oamenii, și mai ales oamenii legii, dezaprobă total fapte trăznite și haioase de felul ăsta.

Mecanicul îl privi foarte serios și spuse:

– Mă tem că ești cu adevărat un broscoi foarte rău, și s-ar cuveni să te dau pe mâna autorităților. Pe de altă parte, însă, văd că ești într-o mare încurcătură, așa că n-o să te las baltă. Mai întâi de toate, să știi că nu-mi plac mașinile; și mai apoi, mă enervează ca polițiștii să-mi dea ordine și să-mi spună ce să fac, atunci când sunt pe locomotiva mea. Iar vederea unui animal îndurerat mă înduioșează și mă răscolește întotdeauna. Așa că vino-ți în fire, Broscoiule! O să fac tot ce-mi stă în puteri și o să scăpăm de ei până la urmă.

Îndârjiți și plini de râvnă, au pus și mai mulți cărbuni pe foc; cuptorul dogorea, scânteile zburau în toate părțile, locomotiva se hurduca și se legăna din toate încheieturile, dar urmăritorii îi ajungeau încet din urmă. Oftând, mecanicul își șterse fruntea cu o cârpă și spuse:

– Mă tem că nu e nimic de făcut, Broscoiule. După cum vezi, nici măcar nu au cine știe ce viteză, dar au locomotiva mai bună. Mai avem o singură speranță, și asta e singura ta scăpare, așa că ascultă bine ce o să-ți spun. Puțin mai încolo e un tunel, și după tunel, linia trece printr-o pădure deasă. Când o să traversăm tunelul, o să cresc viteza cât pot eu de mult, și, după cum e de crezut, urmăritorii noștri o să încetinească, bineînțeles, ca să evite un posibil accident. După ce ieșim din tunel, eu o să opresc aburul, o frânez cât de tare pot, și atunci tu o să sari din locomotivă și o să te ascunzi în pădure, înainte ca ei să iasă din tunel și să te vadă.

Apoi eu o să pornesc mai departe cu viteză maximă, iar ei pot să se ia după mine dacă așa le place. Acum fii gata să sari când îți spun eu.

Mai băgară niște cărbuni în cuptor, iar trenul intră în tunel; locomotiva huruia și păcănea și gonea de mama focului, și într-un final ieși din tunel, la aer curat și sub lumina odihnitoare a lunii, întâmpinată de pădurea întunecoasă și ocrotitoare, ce se întindea și de o parte și de cealaltă a liniei. Mecanicul opri aburul și frână, Broscoiul coborî pe treapta locomotivei, iar când trenul încetini, îl auzi pe mecanic strigând:

– Acum sari!

Broscoiul sări, se dădu o dată de-a rostogolul, se ridică nevătămat, se afundă în pădure și se ascunse.

Uitându-se pe furiș în urma sa, văzu cum trenul ia viteză din nou și dispare cu repeziciune. Locomotiva cealaltă se ivi ca fulgerul din tunel, huruind și fluierând, cu echipajul ei pestriț fluturându-și armele și strigând „Opriți!, Opriți!, Opriți!”. După ce aceștia din urmă trecură, Broscoiul se puse pe un râs nebun, și râse cu poftă, pentru prima dată în lunga perioadă de când fusese aruncat în temniță.

Dar foarte curând se opri din hohotit, când își dădu seama că se făcuse târziu și se întunecase de-a binelea și era tot mai frig, iar el se afla într-o pădure necunoscută, fără bani, și fără cea mai mică șansă de a lua cina pe undeva, și departe de casă și de prietenii săi; și, după zgomotul și huruitul asurzitor al trenului, o tăcere de piatră se lăsă peste toate, înfricoșându-l.

Broscoiul nu îndrăzni să părăsească adăpostul oferit de copaci, așa că se afundă în pădure, intenționând să se îndepărteze de linia ferată cât mai mult posibil.

După atâta amar de săptămâni petrecute între patru pereți, pădurea i se păru ciudată și neprietenoasă, și parcă își râdea de el. Se auzeau trosnituri și foșnete de pretutindeni, iar Broscoiului i se părea că sunt paznici care îl caută și care se apropie tot mai mult. O bufniță, zburând în picaj către el, fără zgomot, îi atinse umărul cu aripa, făcându-l să sară cât acolo, îngrozit că ar putea să fie înșfăcat de o mână; dar bufnița zbură în treaba ei, scoțând un hohot lugubru, un bu-hu-hu, pe care Broscoiul îl socoti de un gust îndoielnic.

Apoi se întâlnește cu un vulpoi, care se opri, îl măsură din cap până-n picioare într-un fel zeflemitor, și-i spuse:

– Salutare, coană spălătoreasă! Săptămâna asta mi-ai pierdut o șosetă și o față de pernă! Vezi, altă dată să nu se mai întâmple! Și o zbughi în desiş, chicotind. Broscoiul căută o piatră să arunce după el, dar nu găsi, și asta i se păru mai jignitor decât tot ce i se întâmplase până acum. În cele din urmă, înghețat de frig, lihnit de foame și epuizat, se adăposti într-o scorbură, unde își încropi, cum putu el mai bine, un culcuș din crenguțe și frunze uscate, și dormi buștean până dimineață.

Șobolanul de apă simțea un fel de neliniște, și nu știa exact de ce.

După toate aparențele, vara era încă în toi, și, cu toate că pe ogoare auriul luase locul verdelui, cu toate că scorușele începeau să se coacă, devenind roșietice, iar pădurile scoteau la iveală, pe ici, pe colo, impetuoase pete maro-roșcate, lumina și căldura și culoarea erau încă prezente, în aceeași măsură, fără să aibă în ele prevestirea vreunui fior de vreme rece de toamnă.

Dar corul cel statornic al livezilor și tufișurilor se preschimbase încet-încet într-un fel de serenadă ocazională a unor interpreți neobosiți încă; măcăleandrul își arăta încă măiestria; și totuși, în aer plutea presimțirea unei schimbări și a plecării, poate. Cucul, desigur, tăcuse de mult; și mulți alți semeni de-ai lui înaripați, care de luni de zile erau parte integrantă a peisajului și a societății care îl popula, lipseau și ei, și părea că rândurile se subțiază pe zi ce trece. Șobolanul, un fin observator al înaripatelor, văzu că acestea, cu fiecare zi ce se scurgea,

se îndreptau tot mai mult către sud; și chiar și noaptea, atunci când stătea întins în pat, putea să distingă, trecând prin întunericul de deasupra sa, fâlfâitul unor aripi ce nu mai aveau astâmpăr și se grăbeau să răspundă acelei chemări poruncitoare.

Casa de vacanță a Mamei Natură are și ea sezonul ei ca orice hotel. Și când oaspeții încep să-și facă bagajele, să achite nota de plată și să plece unul câte unul, iar locurile în sala de mese se reduc simțitor, și parcă fiecare nouă masă e tot mai tristă, când camerele sunt închise, covoarele adunate și chelnerii trimiși pe la casele lor, atunci cei care rămân, cei care stau până în anul următor, la deschiderea unui nou sezon, nu pot asista indiferenți la toate aceste plecări și îmbrățișări de rămas-bun, la discuțiile despre planurile de călătorie, despre noi meleaguri și noi locuințe, la continua micșorare a cercului de prieteni.

Parcă devii agitat și nu-ți găsești locul, te deprimi și începi să fii irascibil. De ce să-și dorească cineva schimbarea cu tot dinadinsul? De ce să nu rămână aici, ca mulți alții, să ducă o viață tihnită în continuare și să se bucure de ea? Cei ce pleacă habar n-au cum e casa aceasta de vacanță în afara sezonului, și cum ne distrăm noi, cei care rămânem, și cum ne luăm rămas bun de la anul care se sfârșește. E perfect adevărat, ni se răspunde; vă invidiem și, poate că la un moment dat, într-un alt an, o să rămânem și noi, dar acum avem alte aranjamente – și autobuzul ne așteaptă – e timpul să o luăm din loc! Așa că pleacă, cu zâmbetul pe buze și salutându-ne din mers, și nouă ne e dor de ei, și murim de ciudă.

Șobolanul era un animal independent și stăpân pe sine, puternic legat de meleagurile natale, și indiferent cine pleca, el rămânea pe loc; totuși, acest dor de ducă ce plutea prin văzduh nu trecu neobservat nici chiar pe lângă el, ba mai mult, începu să-i pătrundă în oase.

Cu toate plecările astea succedându-se zi și noapte, parcă era și greu să te apuci serios de vreo treabă. Îndepărtându-se de malul râului, unde rogozul des stătea neclintit în apa tot mai puțin adâncă și tot mai măloasă cu fiecare zi, Șobolanul rătăci aiurea, străbătu vreo două ogoare cu otavă, deja uscată și plină de praf, apoi se avântă în marea de aur a lanului de grâu, care se unduia și foșnea și murmura ușor în adierea lină a verii.

De multe ori îi făcuse plăcere să hoinărească pe-aici, prin pădurea aceasta de spice semețe care se uneau într-un fel de cer auriu chiar deasupra lui, un cer aflat într-un neîncetat dans, într-un tremur ușor, murmurând liniștit și dulce; sau dacă era vânt, aplecându-se și clătinându-se cu putere în toate părțile, într-un chicot zglobiu. Aici în lan avea o sumedenie de prieteni mititei, o comunitate bine încheagată, cu o viață plină și ocupată, dar întotdeauna gata să găsească o clipă liberă ca să stea la bârfă sau la taclale cu oricine simțea plăcerea să le facă o vizită.

Totuși, astăzi, deși erau în general foarte primitivi, șoarecii de câmp păreau foarte prinși de treabă. Unii dintre ei săpau cu râvnă niște tuneluri; alții, adunați în grupuri mici, studiau niște schițe ale unor locuințe, plănuite să fie mici și îngrămădite și așezate strategic, lângă Cămări. Alții cărau cufere prăfuite și coșuri, iar alții erau ocupați până peste cap cu împachetatul

lucrurilor; în vremea asta, peste tot stăteau grămezi de grâu, ovăz, orz, jir și nuci, pregătite pentru transport.

– Hei, uite-l pe Șobo!, strigară ei de cum îl văzură. Hai, vino și dă-ne o mână de ajutor, Șobolanule, nu sta așa cu mâinile-n sân!

– Ce mai puneți la cale?, întrebă Șobolanul cam răstit. Doar nu vă gândiți deja la locuințele de iarnă; frigul e încă departe!

– Ei, da, știm că mai e mult până la iarnă, explică, un pic cam rușinat, un șoarece de câmp. Dar nu strică să te pregătești din vreme, nu-i așa? Nu de alta, da' trebuie să mutăm de-aici toată mobila, și bagajele și toate proviziile, până nu dau peste noi mașinile alea oribile care o să-nceapă să zdrăngăne pe câmp; și știi doar cât de repede trebuie să te miști ca să pui mâna pe o casă bună în ziua de azi, că dacă nu te grăbești, trebuie să te mulțumești cu ce s-o găsi; și pe lângă asta, mai e atâta de amenajat și de curățat înainte să te poți muta. Da, știi că ne-am apucat cam devreme de treabă; da' e doar începutul.

– O, mai dă-l încolo de început!, spuse Șobolanul. E o zi superbă. Mai bine hai să ne plimbăm cu barca sau să dăm o raită prin tufișuri, sau să mergem la un picnic în pădure sau să facem orice altceva.

– Păi cred că azi nu se poate, răspunse în grabă șoarecele de câmp, dar mulțumesc de invitație. Poate altădată, când o să avem ceva mai mult timp.

Fornăind cu dispreț, Șobolanul făcu stânga-mprejur, hotărât să plece, călcă peste o cutie de pălării și căzu, ceea ce îl făcu să mârâie niște remarci nu tocmai demne de statutul lui.

- Unii ar trebui să fie mai atenți, spuse, destul de înțepat, un șoarece de câmp, și să se uite pe unde calcă și-atunci n-o să-și mai piardă capul și nici n-o să-și julească genunchii. Fii atent la rucsacul ăla, Șobolanule! Mai bine te-ai așeza un pic. Poate că peste vreo două ore n-o să mai fim chiar așa de ocupați și o să stăm un pic și cu tine.
- Ba o să fiți tot așa de ocupați până la Crăciun, după cât îmi dau eu seama, răspuse morocănos Șobolanul, pregătindu-se să părăsească lanul de grâu. Și, destul de abătut, se întoarse la râul său credincios și statornic, la râul care nu-și făcea niciodată bagajele și nu dădea bir cu fugiții ca să-și caute locuință pentru iarnă.

Undeva între sălciile ce mărgineau malul, zări o rândunică. Imediat i se alătură o alta, și apoi încă una. Și toate trei, cuprinse de neastâmpăr, începură să vorbească la modul foarte serios:

- Cum adică? Așa repede?, întrebă Șobolanul, îndreptându-se către ele. Da' ce atâta grabă? Sunteți de-a dreptul ridicole!
- Păi încă nu plecăm, dacă asta credeai, răspuse prima rândunică. Doar facem planuri și punem la punct câteva detalii. Ne gândeam pe unde să mergem anul acesta, unde să facem popasuri, lucruri de genul ăsta. Și astea fac parte din distracție.
- Distracție?, întrebă Șobolanul. Nu știu cum să spun, da' eu nu prea-nțeleg. Adică plecați din locurile astea frumoase, lăsați în urmă prieteni cărora o să le fie dor de voi, vă părăsiți căsuțele confortabile în care abia v-ați acomodat, doar ca să înfrunțați, cu curaj, nu mă-ndoiesc, tot felul de primejdii, de lucruri noi și neprevăzute și toate neplăcerile călătoriei, doar așa, pentru că simțiți voi că a sosit momentul, și vreți ca eu să cred că nu vă doare sufletul? Nu pricep cum puteți vorbi, sau cum vă puteți gândi la asemenea lucruri, cu mult înainte să...

– Păi firește că nu pricepi, spuse a doua rândunică. În primul rând, trebuie să știi că ne cuprinde un fel de neliniște dulce, care ne dă ghes; și mai apoi ne năpădesc amintirile, una câte una, vin așa, ca porumbeii călători. Fâlfâie noaptea prin visele noastre și ne însoțesc ziua, când ne rotim în zbor prin văzduh. Și ardem de nerăbdare să ne întâlnim unele cu altele, să depănăm amintiri și să redeșteptăm în noi, pe rând, mirosuri, sunete și nume de locuri demult uitate, care parcă ne cheamă, de undeva de departe.

– Și n-ați putea să rămâneți, măcar un an?, încercă să le ademenească Șobolanul, pe un ton melancolic. O să facem tot ce ne stă în puteri ca să vă simțiți ca acasă. Nici nu vă trece prin cap cât de bine ne distrăm noi aici, în vreme ce voi sunteți așa de departe.

– Am încercat „să rămân” într-un an, spuse cea de-a treia rândunică. Începusem să îndrăgesc așa de tare aceste locuri, că atunci când a sosit ceasul plecării le-am lăsat pe celelalte să pornească fără mine. Timp de câteva săptămâni a fost bine, dar după aia, ce nopți lungi și plictisitoare! Ce zile friguroase și lipsite de soare! Și aerul era atât de rece și de umed, și nici urmă de insectă cât vedeai cu ochii! N-a fost bine deloc; mi-a pierit imediat curajul de-a mai continua, așa că într-o noapte vântoasă și rece mi-am luat zborul spre continent, purtată de rafalele ce veneau dinspre est. Când am ajuns la trecătorile dintre munți ninge îngrozitor, dar m-am luptat din răputeri și am răzbit; dar n-o să uit cât oi trăi sentimentul acela sublim pe care l-am avut atunci când am simțit iar soarele încălzindu-mi trupul în timp ce coboram cu iuțeală spre lacurile ce se întindeau albastre și liniștite dedesubt; n-o să uit nici gustul minunat al primei insecte grase pe care am întâlnit-o! Trecutul era ca un vis urât; viitorul se întrezărea ca o vacanță plină de fericire, tot mai apropiată, pe măsură ce înaintam către sud, ușor, lin,

lenevind ori de câte ori îmi permitea timpul, dar urmând chemarea. Nu, acum sunt pățită; de-atunci n-am mai încercat niciodată să mă opun legilor firii.

– A, da, chemarea sudului, a sudului!, ciripiră celelalte două, visătoare. Sudul plin de cântări, de culori și de strălucire! O, vă mai amintiți – și, uitând cu desăvârșire de Șobolan, rândunelele alunecară pe aripile amintirilor, în timp ce el asculta fascinat, cu sufletul mistuindu-se de un dor neștiut. Simțea, în sfârșit, că vibrează și în el acea coardă până acum adormită și nedescoperită. Simpla sporovăială a acestor păsărele iubitoare ale sudului, relatările lor dezlânate și vagi, avură destulă putere să trezească în el această nouă simțire năvalnică care-i dădea neconținut fiori; păi și-atunci, oare, ce efect ar avea asupra lui sudul adevărat – atingerea pătimașă a soarelui, și boarea înmiresmată a văzduhului de pe acele meleaguri? Cu ochii închiși, îndrăzni să se lase o clipă purtat de visare, iar când deschise ochii și privi în jur, râul i se păru încremenit și rece, iar câmpurile verzi deveniră gri și întunecate. Și deodată simți cum i se frânge inima de amar și de sentimentul că el, Șobolanul, e o ființă trădătoare și nerecunoscătoare.

– Și-atunci de ce vă mai întoarceți aici?, le întrebă el, înciudat, pe rândunele, Ce vă atrage în colțul ăsta prăfuit de lume?

– Păi crezi că nu simțim și o altă chemare, atunci când vine momentul întoarcerii?, spuse prima rândunică. Chemarea pajiștilor cu iarbă grasă, a livezilor răcoroase, a iazurilor calde pe deasupra cărora roiesc insectele, a vitelor care pasc, a fânului și a ogoarelor semănate ce înconjoară Casa cu Streșini Desăvârșite?

– Crezi, întrebă a doua, că tu ești singura viețuitoare ce tânjește să mai audă o dată glasul frumos al cucului?

– La timpul potrivit, spuse și cea de-a treia, ni se face iarăși dor de nuferii tăcuți ce se leagănă pe oglinda unei ape englezești. Dar acum, toate aceste lucruri ni se par neclare, palide și îndepărtate. Acum sufletele ne dănțuiesc pe o cu totul altă muzică.

Și, cu glasuri ademenitoare, începură iar să pălăvrăgească între ele, de data aceasta despre mări violete, nisipuri roșietice și ziduri brăzdate de șopârle.

Foarte neliniștit, Șobolanul își reluă hoinăreala, urcă panta ce se ridica ușor pe malul de nord al râului și rămase nemișcat să privească spre șirul de dealuri care-l împiedica să vadă mai departe, spre miazăzi, acel lanț care-i fusese până azi orizont de netrecut, o graniță dincolo de care nu era nimic ce ar fi putut să-i trezească interesul. Astăzi, uitându-se către sud, cu acest dor nou născându-i-se în suflet, i se păru că cerul senin ce se desfășura peste coama scundă a dealurilor, era încărcat de promisiuni; astăzi, necunoscutul i se părea singura certitudine, singurul lucru pentru care merita să trăiască. De partea aceasta a dealurilor, unde se afla el, era acum adevăratul gol, iar de cealaltă parte se întindea o priveliște plină de viață și de culoare, pe care ochiul său lăuntric o vedea limpede. Și ce mări erau acolo, verzi și brăzdate de valuri mari și înspumate! Ce țărături scăldate în soare, pline de vile albe strălucind pe fundalul livezilor de măslini! Ce porturi liniștite, înțesate de vapoare elegante gata de plecare spre acele insule bogate în vinuri și mirodenii, insule aflate în ape line și nezbuciumate!

Se ridică și coborî iar către râu; apoi se răzgândi și porni către drumeagul plin de praf. Acolo, stând pe jumătate îngropat în iarba deasă și rece de pe marginea lui, căzu pe gânduri și visă la drumul asfaltat și la toată lumea cea minunată spre care ducea el; și la toți călătorii care l-au străbătut, și la aventurile prin care-au trecut, și la cum au pornit ei în căutarea norocului, și cum l-au găsit, acolo, departe, departe!

Auzi pași, și figura unui drumeț cam obosit îi apără înaintea ochilor; și văzu că și acela era un Șobolan, și încă unul foarte plin de praf. Când ajunse în dreptul lui, drumețul salută într-un mod foarte curtenitor, un mod oarecum străin Șobolanului, stătu o clipă în cumpănă, apoi, cu un zâmbet fermecător pe chip, se abătu din drumul lui și se așeză lângă Șobolan, în iarba răcoroasă. Părea epuizat, și Șobolanul îl lăsă să-și tragă sufletul fără să-i pună vreo întrebare, înțelegând oarecum la ce se gândea; știa doar cât preț pun uneori animalele pe o companie tăcută, mai ales când le lasă puterile și nu mai pot nici măcar să gândească de oboseală.

Drumețul era uscățiv și cu fața osoasă și un pic adus de umeri; avea labele subțiri și lungi, foarte multe riduri la colțul ochilor, și purta niște cercei mici de aur în urechile frumoase și îngrijite. Jerseyul tricatat de pe el era de un albastru șters, iar pantalonii, peticiți și pătați, erau tot albaștri. Puținul pe care îl avea, era legat într-o bocceluță făcută dintr-o batistă albastră. După ce se odihni o vreme, străinul oftă, adulmecă aerul și privi în jur.

– Țsta-i trifoi – boarea asta călduță care se simte-n aer, observă el; și în spatele nostru se aud niște vaci păscând iarbă și fornăind ușor înainte să mai smulgă un smoc de verdeață. Se aude și sunetul depărtat al unor cosași și acolo se ridică un firisor albastrui de fum de la o colibă,

conturându-se clar pe fundalul verde al pădurii. Râul curge undeva pe-aproape, pentru că aud strigătul unei găinușe de baltă, și văd, după constituția ta, că ești marinar. Toate par adormite, și totuși pulsează de viață. Se vede treaba că duci o viață tare frumușică aici, prietene; o viață prima-ntâia – putere să ai s-o poți duce!

– Într-adevăr e o viață nemaipomenită, singura ce merită trăită, răspunse Șobolanul visător, și fără convingerea pe care o avea de obicei.

– Nu asta am vrut să spun, răspunse străinul cu prudență, dar fără-ndoială că e prima-ntâia. Am încercat-o și eu, așa că știu. Și tocmai pentru că am încercat-o – timp de șase luni – și pentru că știu că e fără cusur, iată-mă aici, frânt de oboseală și lihnit de foame, lăsând totul în urmă și mergând către sud, urmând binecunoscuta chemare spre viața care mă atrage și mă înrobește definitiv și la care nu o să renunț niciodată.

– Și tu ești unul din ăia?, se miră Șobolanul. Și de unde ziceai că vii?, întrebă el. Nici nu îndrăznește să întrebe încotro merge; de altfel știa prea bine care e răspunsul.

– De la o fermă mititică, răspunse scurt drumețul. E în partea aia – arată el cu capul către nord. Da' ce mai contează? Aveam de toate acolo, tot ce-mi poftea inima; și totuși, iată-mă! Nici nu știi ce mă bucur că am plecat! Cu cât mai departe de fermă, cu atât mai aproape de visul meu!

Ochii lui strălucitori se uitau țintă la orizont, iar el părea că ascultă un anume sunet care lipsea din peisajul acela rural, de altfel foarte plin de muzica veselă a vieții fremătătoare de pe ogoare și de la ferme.

– Tu nu ești unul de-al nostru, spuse Șobolanul. Nu ești nici fermier, și nici măcar, cred eu, din țara asta.

– Ai dreptate, răspuse străinul. Sunt navigator de fapt, iar portul din care mă trag este Constantinople, deși sunt străin și de locurile acelea, ca să zic așa. Ai auzit de Constantinople, nu-i așa? Un oraș mândru și străvechi și plin de glorie. Și poate că ai auzit și de Sigurd, regele Norvegiei, și cum s-a dus el pân-acolo cu șaizeci de corăbii, și cum el și oamenii lui au mers călare pe străzile acoperite cu aur și purpură în onoarea lor; și cum Împăratul și Împărăteasa au venit la bordul corabiei sale să benchetuiască. Când Sigurd s-a-ntors acasă, mare parte din oamenii lui au rămas la Constantinople și au intrat în garda de corp a Împăratului; și un strămoș de-al meu, norvegian la origine, a rămas și el, odată cu navele pe care Sigurd i le-a dăruit Împăratului. Noi am fost navigatori din tată-n fiu, și nici nu-i de mirare; cât despre mine, orașul în care m-am născut nu mi-e casă mai mult decât orice alt port aflat între Constantinople și Tamisa. Le știu pe toate, și ele mă știu pe mine. Lasă-mă pe cheiul sau țărmul oricăruia dintre ele, și o să mă simt acasă.

– Presupun că faci călătorii foarte lungi, spuse Șobolanul plin de interes. Luni la rând fără să vezi vreun petic de pământ, cu proviziile pe terminate și bând apă cu porția, dar trăind la unison cu oceanul cel atotputernic, nu-i așa?

– Nici vorbă, răspuse Navigatorul. O astfel de viață nu mi s-ar potrivi deloc. Eu mă ocup cu negoțul prin porturi, așa că rareori sunt departe de uscat. Mie îmi place viața pe țărm la fel de mult ca cea pe mare. O, când mă gândesc la porturile din sud! La mirosul lor, la luminile de pe vase, la toată strălucirea!

– Atunci poate că ai apucat-o pe drumul cel bun, spuse Șobolanul, nu fără o oarecare îndoială în glas. Povestește-mi ceva despre viața pe care o duci în porturi, dacă nu te deranjează, și despre ce minunății poate să aducă de-acolo un animal cu scaun la cap, ca să-i încălzească mai apoi zilele petrecute la gura sobei, când nu-i mai rămâne decât mirajul amintirilor; pentru că, îți spun sincer, mi se pare că viața mea e în momentul de față cam limitată și lipsită de perspectivă.

– Ultima călătorie în care-am fost, începuse Navigatorul, și care m-a adus până pe meleagurile acestea, unde am venit plin de speranțe să-mi clădesc o frumoasă viață la fermă, oglindește fidel traiul meu din cale-afară de pitoresc.

Totul a pornit, ca de obicei, de la probleme de familie. Furtuna conjugală era în toi, așa că m-am îmbarcat pe o corabie mică ce transporta mărfuri și care pleca din Constantinopole, urmând să străbată binecunoscutele mări încărcate de istorie pururea vie, spre insulele grecești și spre Levant. Ce zile de aur și ce nopți de basm am trăit eu atunci! Mă opream prin porturi, întâlneam prieteni vechi, ziua mă ascundeam de arșiță ca să trag un pui de somn în vreun templu răcoros sau vreun bazin în paragină, petreceam și cântam după lăsarea serii sub cerul înstelat întins deasupra noastră ca un baldachin de catifea! De-acolo ne-am întors și am ancorat pe țărmurile Adriaticii celei scăldate în ambră, acvamarin și trandafiri înmiresmați; poposeam în porturi largi și ferite de furia valurilor, hoinăream prin orașe străvechi mustind de noblețe, până când, într-o dimineață, după ce soarele s-a ridicat regește deasupra noastră, pe o fâșie aurie de apă scăldată în raze, am intrat în Veneția. O, Veneția e un oraș fără seamăn, unde orice șobolan poate hoinări în voie și se poate distra pe cinste. Și atunci când se satură de

plimbare, poate petrece noaptea pe marginea Marelui Canal, benchetuind cu prietenii, căci văzduhul e plin de muzică și cerul plin de stele, iar luminile pâlpâie și strălucesc la prora oțelită a gondolelor legănate de ape și așa de înghesuie că ai putea să traversezi canalul trecând de pe una pe alta, fără să cobori! Și mâncarea – îți plac scoicile? Da' mai bine să trecem la alt subiect.

Drumețul tăcu o vreme; Șobolanul, tăcut și el și vrăjit de-a binelea, plutea pe canale de vis și asculta cântecul unei năluci ce răsuna sus, între niște ziduri cenușii și vapoase, bătute de valuri.

– Apoi am pornit iar spre sud, continuă Navigatorul, plutind în josul coastei italiene, până am ajuns la Palermo, unde m-am oprit pentru a petrece o lungă vacanță de vis. Nu stau niciodată prea mult pe un vas; simt că mi se încețoșează mintea și mă umplu de prejudecăți. Și, în afară de asta, Sicilia e unul din locurile mele preferate pentru vânătoare. Îi cunosc pe toți cei de-acolo și ne potrivim de minune. Am petrecut săptămâni întregi pe insulă, și am stat în orașe fără ieșire la mare, simțindu-mă grozav de bine cu amicii mei de acolo. Când mi-am dat seama că nu-mi mai găsesc locul pe uscat, am profitat de o navă care transporta mărfuri în Sardinia și Corsica; și-am respirat iar cu nesaț briza proaspătă și umedă a mării.

– Da' nu te înăbuși acolo jos în – cum îi spune – în cală?, întrebă Șobolanul.
Navigatorul se uită la el cu neîncredere.

– Eu sunt o persoană cu experiență, spuse el scurt. Stau în cabina căpitanului.

- Oricum, pare să fie o viață grea, murmură Șobolanul, căzut pe gânduri.
- E grea pentru echipaj, răspuse foarte serios navigatorul, trăgându-i ușor cu ochiul. Din Corsica, spuse el mai departe, am luat o corabie care ducea vin pe continent. Seara am ajuns la Alassio, am oprit corabia, am trecut toate butoaiile cu vin peste bord și le-am legat unul de altul în șir. Apoi echipajul s-a urcat în bărci și a început să vâslească spre țărm cântând și trăgând după sine tot șiragul acela plutitor de butoaie ce semăna cu un banc de delfini. Pe plajă așteptau caii; și într-un huruit și un zdrăngănit teribil, aceștia au tras butoaiile la deal, pe străzile abrupte ale aceluia orașel de provincie. Când și ultimul butoi a fost dus unde trebuia, am mers să ne tragem sufletul și să ne refacem forțele, așa că am stat până noaptea târziu și am băut ca-ntr-un prieten; iar dimineață, m-am dus la livezile de măslini să-mi clătesc ochii și să lenevesc o vreme. Mă săturasem deja de atâtea insule, de porturi și de corăbii; un timp am dus o viață de trântor printre țărani, stând lungit toată ziua și uitându-mă la ei cum munceau sau privind de pe deal Mediterana albastră ce se întindea în depărtare. Și încet, încet, când pe uscat, când pe corabie, am ajuns la Marsilia, unde am întâlnit vechi camarazi, am dat câte-o raită pe la bordul marilor corăbii cu destinații spre cealaltă parte a oceanului și am petrecut iar în cântec și-n voie bună. Că tot vorbeam de scoici! Câteodată, când îmi aduc aminte de scoicile de Marsilia, mai că-mi vine să plâng de poftă!
- Că veni vorba de mâncare, spuse amabil Șobolanul, parcă mai devreme spuneai că ți-e foame și s-ar fi cuvenit să te întreb dacă nu vrei să guști ceva. Sunt sigur că n-o să mă refuzi și o să vii pe la mine să prânzim împreună. Casa mea e pe-aproape; e trecut deja de ora prânzului, așa că ești binevenit la mine la masă.

– Ești cât se poate de amabil, spuse Navigatorul. Mi-era foame într-adevăr când m-am așezat aici și de câte ori s-a întâmplat să aduc vorba de scoici, stomacul mi-a chiorăit teribil. Dar n-ai putea să aduci ceva de-ale gurii aici? Nu prea îmi face plăcere să stau între patru pereți dacă nu-i neapărat nevoie; și în timp ce mâncăm, o să-ți mai povestesc una, alta despre călătoriile pe care le-am făcut și despre viața nemaipomenită pe care am dus-o – mie, cel puțin, îmi face plăcere să istorisesc toate astea, și, după câte văd eu, cred că și ție îți place; da' dacă mergem în casă, sută-n mie că adorm buștean.

– E o idee extraordinară, spuse Șobolanul, și o zbughi către casă. Acolo, scoase din dulap coșul de picnic și puse în el o gustare ușoară, în care, aducându-și aminte de originea și preferințele străinului, avu grijă să includă o baghetă franțuzească, un cârnăcior cu o amețitoare aromă de usturoi, o bucată de brânză, la care numai dacă te uital îți lăsa gura apă, și o sticlă cu gâtul lung și acoperit cu rafie, în care era adunat însuși soarele sudului în licoarea parfumată dinăuntru. Încărcat cu aceste bunătăți, Șobolanul se întoarse în goana mare și roși de plăcere la cuvintele elogioase ale navigatorului, vis-a-vis de gusturile lui fine, atunci când deschiseră coșul și așezară bucatele pe iarbă, la marginea drumului.

De îndată ce își mai potoli foamea, Navigatorul continuă să depene povestea ultimei lui călătorii, purtându-l pe Șobolan din port în port până în Spania, debarcându-l apoi la Lisabona, la Porto și la Bordeaux, arătându-i apoi frumoasele porturi din Cornwall și Devon, și în cele din urmă trecându-l peste Canalul Mânecii și lăsându-l pe țărmul pe care, după vânturi potrivnice, furtuni și valuri uriașe, Navigatorul simțise chemările magice ale unei altfel de primăveri,și,

înflăcărat de o nouă dorință, se grăbise să le întâmpine, departe de nemărginirea apei, la o fermă liniștită din inima țării.

Fascinat și încântat la culme, Șobolanul îl urmă pe Navigator pas cu pas în periplul lui, prin golfuri bătute de furtuni, pe corăbii înțesate de călători și de marfă, peste bancuri mari de nisip aduse de marea puternică și înspumate, pe râuri șerpuitoare, ce te surprind cu câte un orașel ascuns după fiecare cot; îl lăsa mai apoi cu un oftat, la ferma lui amărâtă, despre care nu voia să audă nimic.

Odată cu prânzul fu gata și istorisirea aventurilor pe mare, iar Navigatorul, însuflețit de forțe proaspete și având în ochi o lucire ce părea adusă de undeva de la vreun far depărtat, își umplu paharul cu vinul roșu și limpede al sudului, și, aplecându-se spre Șobolan și privindu-l fix în ochi, îi vorbi cu un glas mai puternic decât înainte. Ochii lui aveau acea culoare schimbătoare, gri-verzuie, a mărilor agitate din nord; în pahar însă, lucea o licoare rubinie ce părea că este însăși inima sudului, bătând pentru cel ce avea curaj să răspundă pulsațiilor ei. Cele două lumini gemene – griul schimbător și roșul aprins, puseră stăpânire pe Șobolan și îl ținură sub vraja lor, vlăguit și într-o stare de absolută uimire. Lumea tăcută de dincolo de puterea razelor roșii și gri părea să dispară cu totul. Și povestea aceea, povestea aceea minunată se revărsa neconținut, fie că era o simplă relatare, fie că, în răstimpuri, se transforma în cântec; să fi fost un cântec pe care-l cântă marinarii atunci când ridică din valuri uriașa ancoră, un zumzet sonor al pânzelor și al sarturilor ridicate în vânt, o baladă a pescarilor ce-și ridică năvoadele pline, atunci când soarele apune pe un cer de culoarea piersicii sau acorduri de chitară și mandolină

venind dintr-o gondolă sau o luntre turcească? Sau poate era adierea vântului, la început tânguioasă, apoi mai ascuțită pe măsură ce se întetea, transformându-se într-un șuierat strident, și mai apoi stingându-se într-un fluierat subțire strecurat printre pânzele umflate? Șobolanul părea că aude toate aceste sunete ca în transă, și, odată cu ele, îi mai răsunau în urechi și țipătul pescărușilor și albatroșilor înfometateți, și tunetul surd al valurilor spărgându-se de țârm, și plesnetul sonor al pietrelor șlefuite de ape.

Navigatorul începu să vorbească din nou, iar Șobolanul, cu sufletul la gură, îl urma în fiecare port, îl însoțea în încăierări și escapade, în ieșirile cu vechii lui camarazi, în aventurile galante; îi era alături când căuta comori pe insule depărtate, când pescuia în lagune liniștite și moțâia cât era ziua de lungă pe nisipuri albe și calde. Îl auzi vorbind despre cum pescuia în largul mării și despre cum scotea din apă năvodul uriaș încărcat cu pești argintii; despre primejdii ivite la tot pasul, despre tâlhari ce dădeau târcoale în nopți fără lună sau despre prora înaltă a pachebotului conturându-se de sub pătura groasă de ceață; despre bucuria întoarcerii acasă, când se zărea pământul de la distanță și se vedeau în depărtare luminile portului; despre oameni plimbându-se pe faleză, despre salutul lor vesel de bun-venit și despre plescăitul parâmei lăsate în apă; despre urcușul pe o străduță abruptă ce duce către licărirea liniștitoare a unor ferestre cu draperii roșii.

Și, în starea de visare în care era, i se păru că Aventurierul s-a ridicat în picioare, vorbind încă și țintuindu-l cu ochii aceia de culoarea mării.

– Și-acum, spuse încet Navigatorul, o pornesc iar la drum și o s-o țin o bună bucată de vreme tot spre sud-vest; asta până o să ajung la orașelul acela maritim pe care îl cunosc ca-n palmă și care se află pe un povârniș ce are la poale portul. De-acolo de sus te poți uita în jos, din pasaje întunecoase, la treptele de piatră deasupra cărora atârnă smocuri mari și roz de valeriană și la capătul cărora se întind petice de apă albastră și cristalină. Bărcile ce stau prionite de coloanele vechiului dig sunt vopsite în culori vii, ca acelea în care obișnuiam să mă plimb când eram copil; în timpul fluxului somonii sar dintre valuri, iar bancurile de scrumbii tâșnesc ca niște fulgere lucitoare pe lângă faleză; de la ferestre vezi cum plutesc corăbiile, zi și noapte, spre dana portului sau spre nemărginirea de ape.

În portul acela sosesc vase din toată lumea; și tot acolo, o să ridice ancora la timpul potrivit și vasul pe care o să mă îmbarc eu. N-o să mă grăbesc, o să aștept cât o fi nevoie până o să apară și corabia potrivită, gata de plecare, cu încărcătură puțină și cu bompresul îndreptat spre port. O să mă strecor la bord cu barca sau cățărându-mă pe parâmă; și apoi, într-o bună zi, o să mă trezesc în cântecul și tropotul marinarilor, în zăngănitul cabestanului și în clinchetul vesel al lanțului ce va ridica ancora din valuri. O să întindem trinca în vânt, căsuțele albe din port vor trece încet pe lângă noi pe măsură ce corabia va prinde viteză și aventura va începe! Și în drumul ei spre largul mării, corabia se va îmbrăca toată în pânze; și vom auzi iar plesnetul apei verzui, însoțindu-ne către sud! Și o să vii și tu, prietene; pentru că timpul trece și nu se mai întoarce niciodată, iar sudul te așteaptă încă. Ascultă chemarea Marii Aventuri și pornește în întâmpinarea ei, acum, până nu trece momentul prielnic! Închide ușa în urma ta și intră voios și fără nici o grijă în această nouă viață! Și pe urmă, într-o bună zi, cine știe când, poate când o

să te sature de umblat prin lume, întoarce-te acasă dacă vrei, așează-te aici lângă râul tău cu desaga doldora de amintiri frumoase. O să m-ajungi ușor, pentru că ești tânăr, iar eu îmbătrânesc și merg încet. Eu o să mă mai opresc din când în când să mă uit în urmă; și la un moment dat o să te văd venind, dornic și plin de însuflețire, gata să cucerești tot sudul!

Vocea i se stinse încet, așa cum se stinge în depărtări zumzăitul unei insecte, pentru ca apoi să se lase liniștea; iar Șobolanul, încremenit și cu privirea fixă, văzu în cele din urmă o pată mică depărtându-se pe suprafața alburie a drumului.

Se ridică fără să-și dea seama și începu să-și strângă lucrurile și să le bage înapoi în coșul de picnic, domol și fără grabă. Tot fără să-și dea seama se duse acasă, luă câteva lucruri strict necesare și câteva obiecte dragi lui și le puse într-un rucsăcel; făcu toate astea cu mișcări încete, ca un somnambul, și pândind fiecă zgomot cu urechile ciulite. Aruncă rucsăcelul pe umăr, alege un toiag solid să-i fie sprijin la drum lung, și, fără să se grăbească, dar și fără să șovăie, păși peste prag exact în momentul în care Cârțiță apărui la ușă.

– Unde ai pornit-o așa, Șobo?, întrebă Cârțiță cu surprindere, prinzându-l de braț.

– Merg în sud, cu toți ceilalți, murmură Șobolanul visător, fără ca măcar să se uite la el. Merg mai întâi spre mare, apoi mă imbarc pe o corabie și ea mă va duce spre țărnicurile care mă cheamă!

Înaintă cu hotărâre, fără să se grăbească, dar cu îndârjirea citindu-i-se pe față. Cârțiță însă, de-a dreptul îngrijorat, se așeză în calea lui, și, privindu-l drept în ochi, văzu că aceștia erau

sticloși, ficși și colorați într-un fel de gri cu striții – și nu erau ochii aceia pe care-i știa, ci ochii unui alt animal. Luptându-se cu el din răspuțeri îl trase înăuntru, îl culcă la pământ și îl ținu așa un timp.

Șobolanul se zbatu cu disperare câteva clipe, apoi, brusc, forțele părură să-l lase și rămase nemișcat și epuizat, cu ochii închiși și tremurând din toate încheieturile. Cârțiță îl ajută să se ridice și îl așază pe un scaun, unde Șobolanul rămase așa, fără vlagă, și cu mintea în altă parte, tremurând puternic și fiind apoi cuprins de un acces de plâns fără lacrimi. Cârțiță încuie ușa, băgă rucsăcelul într-un sertar și îl ferecă acolo, apoi se așază tăcut lângă prietenul său, așteptând ca acestuia să-i treacă ciudata criză ce îl apucase. Treptat, Șobolanul fu cuprins de un somn agitat, întrerupt de tresăriri și șoapte confuze despre lucruri bizare și total străine pentru neștiutorul Cârțiță; apoi însă, se liniști și adormi adânc.

Foarte neliniștit, Cârțiță îl lăsă pe Șobolan pentru moment și se apucă să facă una, alta prin casă; când se întoarse în salonaș, începuse deja să se-ntunece, dar îl găsi pe Șobolan acolo unde îl lăsase, treaz, e drept, însă apatic, tăcut și foarte abătut. Aruncă o privire fugară la ochii lui; și erau, spre marea lui mulțumire, limpezi și întunecați și cafenii, așa cum îi știa el; și atunci se așază și încercă să-l înveselească și-l rugă să-i spună ce i se întâmplase.

Bietul Șobolan se strădui cât putu să explice toată tărășenia prin care trecuse; dar cum era să redea prin cuvinte ceea ce fusese, în mare parte, simțire? Cum să-i înfățișeze vocile părelnice ale mării, pe care le auzise cântându-i în urechi cu numai câteva ore în urmă, cum să descrie

sutele de aventuri pline de magie ale Navigatorului? Chiar și pentru el vraja dispăruse și strălucirea se estompase și îi era greu să povestească ceea ce, cu câteva ore în urmă, i se păruse singurul adevăr și unicul lucru posibil în viața lui. Nu-i de mirare că nu reuși cu nici un chip să-l facă pe Cârțiță să înțeleagă, măcar în parte, prin ce trecuse el în ziua aceea.

Pentru Cârțiță un lucru era clar: atacul acela, sau criza, sau ce-o fi fost, trecuse, iar Șobolanul își venise în fire, deși era vădit afectat și deprimat din pricina celor întâmplare. Și părea că, cel puțin pentru moment, își pierduse total interesul pentru lucrurile din viața de zi cu zi sau pentru toate acele activități plăcute ce aveau să vină odată cu noul anotimp.

Pe nesimțite, și cu o aparentă nepăsare, Cârțiță schimbă subiectul și se apucă să vorbească despre recoltă, despre carele semețe cu provizii și despre vitele înhămate la ele, care trăgeau din rășputeri încărcătura, despre căpițele de fân ce se înălțau pretutindeni, și despre luna rotundă și mare ce se ridica peste câmpurile goale și presărate pe ici, pe colo cu snopi de paie. Vorbi despre merele coapte și roșii, despre nucile maronii, despre dulceturi și distilarea băuturilor; și așa, cu pași mărunți, ajunse la miezul iernii, la toate bucuriile pe care acest anotimp avea să le aducă, la viața retrasă și tihnită de lângă vatră, și atunci deveni, pur și simplu, liric.

Încet, încet, Șobolanul începu să-și vină în fire și chiar să participe la discuție. Ochii lui mohorâți începură să strălucească, iar aerul apatic începu să-i dispară de pe chip.

Cârțiță dispăru un moment și apoi reveni de îndată, înarmat cu un creion și câteva jumătăți de coală de hârtie, pe care le puse pe masă lângă prietenul său.

– De mult n-ai mai compus vreo poezie, spuse el. Ce-ar fi să încerci să scrii una chiar în astă seară; mai bine decât să stai așa pe gânduri fără rost. Mă prind că o să te simți cu mult mai bine după ce o să pui ceva pe hârtie, fie chiar și câteva încercări de rime.

Șobolanul împinse hârtia la o parte plictisit, dar Cârțiță avu grijă să iasă din cameră cu discreție, și, când se uită pe furiș înăuntru, ceva mai târziu, văzu că Șobolanul era rupt de lumea asta și se afla în plin elan creator: făcea din când în când câte o însemnare, apoi se oprea și se mai gândea, ronțâind capătul creionului. E drept că mai mult ronțâia decât scria, dar era o adevărată fericire pentru Cârțiță să știe că prietenul său începuse deja să se vindece.

10 Alte aventuri ale Broscuțului

Leșirea din scorbură era orientată spre est, așa că Broscuțul fu trezit foarte devreme; în parte de lumina strălucitoare a soarelui care se revărsa pe trupul lui, în parte de faptul că îi înghețaseră grozav degetele de la picioare, ceea ce îl făcu să viseze că era acasă în pat, în dormitorul lui elegant cu ferestre în stil Tudor, și era o noapte rece de iarnă, iar așternutul de sub el se trezise, bodogănind și mormăind că nu mai poate de frig, și alergase jos în bucătărie să se încălzească lângă sobă; și atunci coborî și el, cu picioarele goale, și merse așa kilometri buni prin pasaje pavate cu piatră rece ca gheața, luându-se la harță cu ele și implorându-le să se poarte mai rezonabil. Probabil că s-ar fi trezit chiar și mai devreme, dacă n-ar fi dormit așa de multe săptămâni pe paie așezate pe dale de piatră, ce l-au făcut să uite, aproape, senzația plăcută pe care o dau păturile groase trase până la bărbie.

Ridicându-se, își frecă mai întâi ochii și apoi degetele amorțite, se întrebă o clipă unde se află și chiar se uită în jur după zidul de piatră și gratiile atât de familiare; apoi avu un fel de

tresărire, și își aduse aminte de toate pățaniile prin care trecuse – evadarea, fuga, urmărirea; dar mai întâi de toate își aduse aminte de cel mai frumos lucru din lume, și anume că era liber! Liber! Cuvântul în sine și gândul că era cu adevărat liber făceau mai mult decât cincizeci de pături. Amintirea lumii din afara închisorii îl încălzi pe dată, și știa că această lume îl așteaptă să-și facă intrarea triumfală, că e gata să-i cadă la picioare și să-i cânte în strună, că arde de nerăbdare să-i vină în ajutor și să-i țină tovărășie, așa cum o făcuse mai demult, înainte ca nenorocirea să se abată asupra lui. Se scutură și își dădu jos din păr frunzele uscate; după ce își termină toaleta, ieși în soarele plăcut al dimineții, cam înghețat de frig, dar încrezător, lihnit de foame, dar plin de speranțe, simțind că toată spaima de ieri se risipește, alungată fiind de un somn bun și de lumina clară și reconfortantă a soarelui.

În dimineața aceasta de vară avea senzația că toată lumea e a lui. Iarba înrourată pe care călca era neatinsă și mută; câmpurile verzi de după copaci erau acum ale lui și numai ale lui; chiar și drumul, atunci când ajunsese la el, părea, în singurătatea care se întindea pretutindeni, că vrea companie, asemeni unui câine de pripas. Broscoiul căuta însă pe cineva cu care putea vorbi, și care să-i spună clar pe unde s-o apuce. E foarte simplu s-o iei pe unde-ți vine, când ai inima ușoară, și conștiința curată, și bani în buzunar, și nu răscolește nimeni țara în lung și-n lat ca să te prindă și să te bage iar la răcoare, dar în situația de față nu se putea. Broscoiul, care era o persoană practică și cu capul pe umeri, nu putea să meargă la voia întâmplării, mai ales că fiecare minut era de o importanță covârșitoare pentru el.

Drumul cel tăcut pe care mergea era însoțit de un fârtat al lui, de un fel de canal, care înainta și el agale, foarte încrezător în însoțitorul său, dar la fel de necomunicativ și de rezervat față de străini. „Mai dă-i încolo!”, își spuse Broscoiul. „Dar, oricum, un lucru e clar. Aștia doi vin de undeva și merg undeva. Nu se poate altfel!” Așa că merse mai departe, răbdător, pe marginea apei.

De undeva de după un cot al canalului veni un cal singuratic, târșâindu-și copitele și încovoindu-se ca și cum ar fi fost împovărat de gânduri. De unul din hățurile pe care le avea prinse în jurul grumazului era atârnată o funie, bine întinsă, dar care se bălăbănea în timpul mersului, și de pe care se prelingeau picături sidefii. Broscoiul lăsă calul să treacă și rămase în mijlocul drumului, așteptând să vadă ce s-o mai întâmpla.

Creând un vârtej înspumat cu prora ei greoaie în oglinda liniștită a apei, și venind în urma calului care o trăgea din răspuțeri, o șalupă trecu pe lângă el, având copastia cea viu colorată scufundată la același nivel cu funia de care era remorcată, iar ca unic pasager, o femeie solidă care purta o bonetă de pânză pe cap, și care, cu un braț vânjos, ținea cu putere cârma.

– Ziua bună, cumătră!, i se adresă ea Broscoiului când ajunse în dreptul lui.
– Bună să fie și pentru dumneata!, răspunse politico Broscoiul, mergând de-a lungul parâmei, în rând cu femeia. Și ar fi și mai bună dacă n-ar fi atâtea neazuri pe capul meu. De pildă fiică-meă, care s-a măritat cu ceva vreme în urmă, îmi scrie mai deunăzi să merg grabnic la ea; așa că plec, fără să știu măcar de ce mă cheamă, dar cu inima cât un purice și gândindu-mă la

ce-i mai rău; înțelegi dumneata ce-i în sufletul meu dacă ești și dumneata mamă. Și mi-am lăsat treburile de izbeliște - vezi dumneata, eu mă ocup cu spălatul rufelor - și mi-am lăsat și copilașii singuri acasă, și dac-ai ști ce obraznici sunt și câtă bătaie de cap am cu ei; și mi-am pierdut și toți banii, și m-am rătăcit, și cine mai știe ce s-a întâmplat și cu fiică-mea!

- Da' pe unde locuiește fiica dumitale?, întrebă femeia de pe șalupă.

- Lângă râu, răspuse Broscoiul. Aproape de o casă mare, căreia i se mai zice și Conacul Broscoiului și care e și ea prin partea locului. Poate că ai auzit de ea.

- Conacul Broscoiului? Păi și eu tot într-acolo merg, spuse femeia. Canalul ăsta se varsă în râu ceva mai încolo, un pic mai sus de Conacul Broscoiului. Poți să mergi de-acolo pe jos. Hai, urcă-n șalupă și te duc eu.

Femeia aduse șalupa la mal, iar Broscoiul, după ce mulțumi de mai multe ori și afișă pe chip un aer de umilă recunoștință, urcă în ambarcațiune și se așază plin de satisfacție. „Norocul meu!”, își zise el în gând. „Întotdeauna mă descurc cum nu se poate mai bine!”

- Va să zică ești spălătoreasă, spuse politicoasă femeia, în timp ce șalupa plutea liniștită pe apă. Cred că-i o meserie bună, nu?

- Cea mai bună din câte există, zise Broscoiul dintr-o suflare. Toată lumea bună vine la mine - nu s-ar duce la alta pentru nimic în lume, că doar pe mine mă știu că-s femeie serioasă. Vezi dumneata, eu îmi fac treaba ca la carte, nu așa, de mântuială. Spăl, calc, apretez, pregătesc cămășile domnilor pentru ocazii speciale - le fac pe toate cum nu se poate mai bine.

- Doar nu faci toată treaba asta de una singură, întrebă cu amabilitate femeia.
- O, dar am fete, răspuse fără să stea pe gânduri Broscoiul. Vreo douăzeci, sau cam așa ceva, și muncitoare de ți-e mai mare dragul. Da' știi dumneata cum sunt fetele! Se poartă ca niște țate,
- Mie-mi spui, zise femeia cu însuflețire. Da' nu mă-ndoiesc că dumneata știi cum să le strunești pe ale dumitale! Și îți place mult să speli rufe?
- La nebunie, spuse Broscoiul. Cea mai mare fericire pentru mine e să mă aflu cu mâinile în albie. Și mai e și o treabă pe care o fac cu plăcere. Și nu-i greu deloc, ba aș zice că e floare la ureche.
- Ce noroc pe capul meu că te-am întâlnit, spuse femeia cu precauție în glas. Mare noroc pentru amândouă, aș zice.
- Cum adică?, întrebă temător Broscoiul.
- Păi, fii atentă aici, răspuse femeia. Și mie îmi place să spăl rufe, așa cum îți place și ție; dar, problema e că eu trebuie să mă descurc singură cu toate, și să mai fac și drumurile astea cu șalupa de colo-colo; iar bărbat-miu se cam dă înapoi de la muncă și mă lasă cu toate pe cap, iar eu nu mai am vreme să-mi văd de ale mele. La drept vorbind, el ar trebui să fie aici în clipa asta; ar trebui să fie ori la cârmă, ori să vadă de cal, deși, din fericire, calul are destulă minte să-și poarte el singur de grijă. În loc să-și vadă de treburi, bărbat-miu a plecat cu câinele la vânătoare să prindă un iepure pentru cină. Zice că mă prinde din urmă la cotul următor. Oricum, n-am încredere-n el; odată ce pleacă cu câinele, pe care nu poți să pui bază chiar deloc, s-a zis, nu te mai poți aștepta să-ți dea vreo mână de ajutor. Și în cazul ăsta, eu ce mă fac cu atâtea rufe de spălat?

– O, nu-ți mai bate capul, spuse Broscoiul, încercând să schimbe vorba. Mai bine gândește-te la iepure. Parcă văd că o să aducă ditamai iepurele fraged și gras. Dacă ai avea și niscai vin prin cămară... ce mai sos ar ieși!

– Nu pot să mă gândesc la nimic altceva, în afară de rufele alea, spuse femeia, și mă mir că îți stă mîntea la iepuri când știi ce plăcere ți-ar face să mă ajuți la spălat. Dacă te duci în cabină, o să găsești într-un colț o grămadă de haine de-ale mele. Și dacă ești atât de amabilă – mai ales că te dai în vînt după o astfel de treabă – te rog să alegi din grămada aia ce crezi dumneata că e mai de trebuință – n-o să mă apuc să-ți înșir acum cu de-amănuntul, că doar și dumneata știi la ce mă refer – și pune-le-n albie, și, în timp ce eu te duc cu șalupa, dumneata spală, ca să-mi mai ușurezi și mie munca și să petreci dimineața într-un chip cât mai plăcut. O să găsești acolo și o albie, și săpun, și un cazan pe sobă, și o găleată cu care să scoți apă din râu. În felul ăsta o să fiu și eu împăcată că te simți cât se poate de bine aici și că nu stai cu mâinile-n sân, doar zgâindu-ți ochii la câmpii și păduri și murind de plictiseală.

– Hei, lasă-mă pe mine să duc șalupa!, spuse Broscoiul îngrozit de-a dreptul. Așa o să poți dumneata să speli hainele alea în felul dumitale. Eu s-ar putea să nu mă descurc și să nu spăl așa cum îți place. Eu sunt obișnuită mai mult cu haine bărbățești. De fapt în asta sunt eu expertă.

– Să te las să duci șalupa?, zise rîzînd femeia. Dar e nevoie de experiență ca să conduci o ambarcațiune așa cum trebuie. Și, de altfel, e o treabă tare plicticoasă, iar eu vreau ca dumneata să te simți cât se poate de bine. Nu, mai bine mergi să speli, că tot îți place la

nebunie, iar eu o să stau aici la cârmă. Nu încerca să mă împiedici să te tratez așa cum se cuvine.

Broscoiul se simțea încolțit. Încercă să găsească o scăpare într-un fel sau altul, văzu că se afla prea departe de mal ca să sară de pe șalupă, și se resemnă bosumflat, acceptându-și soarta. „Dacă-i vorba pe-așa”, își spuse el în gând, „mă gândesc că tot prostul poate să spăla niște haine.”

Luă albia, săpunul și alte lucruri trebuincioase din cabină, apucă niște haine la întâmplare, încercă să-și aducă aminte ce văzuse pe la spălătorii în cele câteva ocazii când se nimerise pe acolo, și se puse pe treabă.

Trecu o jumătate de oră, dar Broscoiul devenea tot mai nervos cu fiecare minut. Parcă nimic din ce făcea nu era de vreun folos rufelor. Încercă să le ia cu frumosul, să le ia la palme, să le ia, în cele din urmă, la pumni; dar ele îi zâmbeau din albie fără să se lase convinse, fericite, așa, în starea aceea în care se găseau. O dată sau de două ori se uită peste umăr la femeia de la cârmă, dar părea că ea era absorbită de ceea ce vedea în față și de șalupa ei. Spatele îl dureau îngrozitor și remarcă plin de disperare că pielea de pe degete începuse să se încrețească. Trebuie să vă spun că Broscoiul era foarte mândru de etichetele sale. Așa că mormăi niște cuvinte care n-ar trebui să iasă din gura unei spălătorese, și nici măcar din gura unui Broscoi; și pierdu și săpunul pentru a cincisprezecea oară.

Un hohot de râs îl făcu să-și îndrepte șalele și să privească în jur. Femeia se lăsase pe spate, cuprinsă de un râs nestăpânit, care o făcuse să lăcrimeze.

– M-am uitat la tine tot timpul, zise ea printre hohote. M-am gândit eu că trebuie să fii vreun șarlatan, după felul îngâmfat în care ai vorbit. Ce mai spălătoreasă, n-am ce zice. Pun rămășag că n-ai spălat nici măcar o cârpă de vase în toată viața ta!

Broscoiul, care de ceva vreme fierbea în sinea lui, simți acum că dă pe-afară de-a binelea și își pierdu controlul cu totul.

– Să nu îndrăznești să-mi vorbești mie așa, mie, care sunt mai presus de tine, grăsană josnică de doi bani ce ești, strigă el. Chiar sunt spălătoreasă! Și să știi că sunt o Broască foarte cunoscută, respectată și cu un caracter remarcabil! Și chiar dacă sunt într-o situație mai delicată în momentul de față, n-o să-ți permit dumitale, o simplă șalupăreasă, să râzi de mine! Femeia se apropie mai mult de el și se uită cu luare aminte sub boneta lui.

– Măi să fie!, țipă ea. Păi tu chiar ești broască. N-aș fi crezut nici în ruptul capului! Da' chiar ești o broască urâtă, scârboasă și afurisită! Și pe deasupra te mai afli și la mine în barcă! Pe asta chiar că n-o să o înghit!

Lăsa cârma pentru un moment și întinse o mână pistruiată ca să-l înșface pe Broscoi de unul din brațe, în vreme ce cu cealaltă mână îl apucă de unul din picioare. În clipa aceea, lumea se întoarse deodată cu susul în jos, șalupa păru că se ridică ușor către cer, vântul începu să-i șuiere în urechi, iar Broscoiul se trezi zburând prin văzduh, rotindu-se cu rapiditate.

Apa, atunci când într-un final căzu în ea cu un pleoscăit, se dovedi a fi destul de rece pentru gustul său, deși răceala ei nu fu suficientă ca să-i înăbușe mândria, sau ca să-i astâmpere spiritul încins și furia. Se ridică la suprafață împrășcând enervat, și, după ce își șterse de pe ochi lintița, primul lucru pe care îl văzu, fu șalupăreasa, care se uita la el peste pupa navei, râzând în hohote; și atunci, printre icnete și accese de tuse, se jură să se răzbune.

Înotă către țărm, deși cu mare greutate, căci rochia de stambă îl stânjenea din cale-afară, și, când în sfârșit ajunse la mal, îi fu destul de greu să iasă din apă fără să se țină de ceva. Trebui să stea pe loc vreo două minute ca să-și tragă sufletul; apoi, ridicându-și fusta udă learcă, începu să alerge de mama focului după șalupă, înfuriat la culme și copleșit de sete de răzbunare.

Șalupăreasa râdea încă atunci când Broscoiul ajunse din urmă ambarcațiunea:

– Bagă-te în uscătorul de rufe, spălătoreaso, strigă ea, și apoi calcă-ți fața și împătorește-o frumos, și-o să devii precis o broască prezentabilă!

Broscoiul nu se sinchisi să răspundă. Voia o răzbunare adevărată, nu vreo victorie ieftină și care să zboare ca vorba-n vânt, deși îi veniă ceva replici în minte, pe care tare ar fi dorit să i le spună. Deodată văzu în fața lui exact ce-i trebuia. Alergând cât îl țineau picioarele, ajunse la cal, îi desfăcu funia cu care trăgea de șalupă, îi sări în spate și porni la galop lovind animalul cu picioarele. Părăsi malul apei și o luă pe un drumeag prăfuit.

Când se uită în urmă, văzu că șalupa se înțepenise în malul celălalt al canalului, iar femeia gesticula și striga din toți rărunchii „Oprește-te! Oprește-te! Oprește-te!”

– Vezi să nu!, răspunse Broscoiul printre hohote de râs, în timp ce continua să dea pinteni calului, care fugea ca mânat de streche.

Curând însă, animalul fu cuprins de oboseală, nefiind în stare de cine știe ce performanță, așa că galopul se transformă în trap, iar trapul în mers la pas; dar Broscoiul era foarte mulțumit chiar și așa, fiind conștient că măcar era în mișcare, în timp ce șalupa stătea pe loc. Și furia i se mai domolise acum, că făcuse ceva atât de inteligent; se simțea bine așa, mergând liniștit sub căldura plăcută a soarelui și profitând de toate drumeagurile lateralnice pe care le întâlnea. Toate acestea îl făceau să mai uite că nu mai mâncase bine de destul de multă vreme, dar fu mulțumit să vadă că râulețul pe care plutise cu șalupa rămăsese demult în urmă.

Merse așa, călare, kilometri buni, iar soarele fierbinte îl moleși de tot. La un moment dat calul se opri, își aplecă grumazul și începu să pască ușor; iar Broscoiul, tresărind, reuși ca prin urechile acului să nu cadă de pe spatele animalului. Se uită în jur și văzu că se afla pe un islaz întins, presărat cu petice de grozamă și cu ruguri de mure. În apropiere se zărea o căruță țigănească destul de prăfuită, iar lângă ea un bărbat ședea pe o găleată întoarsă cu fundul în sus, fumând de zor și zgâindu-se în gol. Lângă el ardea un foc de surcele, iar deasupra focului atârna un ceaun; din ceaun se auzeau bolboroselile unei fierturi și ieșea un firișor subțirel de abur. Și ce mirosuri se simțeau! Calde, bogate și de toate felurile – mirosuri ce se împleteau și

se contopeau într-o mireasmă unică și completă și ademenitoare, ca însăși sufletul diafan al Naturii, care prinde trup și se înfățișează fiilor săi, ca o adevărată zeiță, o mamă aducătoare de alinare și mângâiere.

Broscoiul își dădu pe dată seama că foamea lui era uriașă, și că ce simțise mai devreme nu fusese decât o vagă senzație, o gădilătură, o presimțire. Ceea ce simțea acum era foamea adevărată, foamea cea mare ce îl subjugase definitiv; și știa că trebuie astâmpărată cu repeziciune, altfel nu mai răspundea de faptele sale. Se uită cu atenție la țigan, întrebându-se dacă era mai nimerit să îl înfrunte sau să se dea bine pe lângă el. Așa că rămase acolo, adulmecând încontinuu și uitându-se fix la țigan; iar țiganul ședea și fuma, holbându-se la Broscoi.

După un timp, țiganul își scoase pipa din gură și spuse așa, într-o doară:

– Nu vrei să vinzi calul ăla?

Broscoiul fu luat prin surprindere. El nu știa că țiganii se dădeau în vânt după negoțul cu cai, și profitau de orice ocazie în acest sens, și nici nu-i trecu prin cap că o căruță trebuie să se miște de colo-colo, și, în consecință, era nevoie de un cal care să o tragă. Nu-i trecuse prin minte nici că ar putea să vândă calul pe bani, dar sugestia țiganului părea să netezească drumul spre ce îi era Broscoiului mai de trebuință în momentul ăsta – bani peșin și o masă copioasă.

– Cum?, spuse el. Adică să vând eu așa o frumusețe de cal? Nici vorbă; exclus să fac așa ceva. Dacă-l vând, cine o să care rufele clienților săptămână de săptămână? Și în plus, țin mult prea mult la el, iar el e nebun după mine.

– Păi ia-ți mai bine un măgar, sugeră țiganul. Unii se atașează foarte bine și de măgari.

– Cred că nu înțelegi, continuă Broscoiul, că acest cal minunat e mai presus de tine. E un cal pursânge, pe jumătate; nu jumătatea pe care o vezi, bineînțeles, ci o alta. Și a câștigat și premii la viața lui – e drept, cu ceva vreme în urmă – dar dacă te uiți bine la el înțelegi ce vreau să spun. Poți imediat să-ți dai seama că e un cal ales, dacă te pricepi cât de cât la cai. Nu, nici nu mă gândesc să-l vând. Și totuși, cam cât ai fi dispus să-mi oferi pentru calul ăsta tânăr și frumos?

Țiganul se uită la cal, apoi se uită la Broscoi cu aceeași băgare de seamă, apoi iar la cal. Un șiling de picior, spuse el scurt, după care se întoarse și continuă să tragă din pipă și să se holbeze în gol.

– Un șiling de picior?, țipă Broscoiul. Dacă nu-i cu supărare, lasă-mă să mă gândesc un pic, să văd ce înseamnă.

Se dădu jos de pe cal și îl lăsă să pască, apoi se așeză lângă țigan și începu să adune pe degete, iar în cele din urmă spuse:

– Un șiling de picior? Păi asta face exact patru șilingi, nici mai mult, nici mai puțin. A, nu! Nici nu mă gândesc să vând frumusețea asta de cal pe patru șilingi.

– Păi uite cum facem, spuse țiganul. Îți dau cinci șilingi, adică un șiling mai mult decât valorează animalul. Și ăsta e ultimul meu cuvânt.

Broscoiul se gândi intens ce să facă. Îi era foame și era lefter, și se afla destul de departe – nu știa exact cât – de căsuța lui, iar dușmanii puteau să fie încă pe urmele lui.

Pentru oricine aflat în această situație, cinci șilingi pot părea o sumă relativ mare. Pe de altă parte, calul sigur făcea mai mulți bani. Dar nici nu-l costase nimic; așa că, oricât de puțin ar fi obținut pe el, tot ieșea în câștig. În cele din urmă spuse hotărât:

– Ia ascultă, țigane! Uite cum facem; și de data asta, eu am ultimul cuvânt. O să-mi dai șase șilingi și șase bănuți, și în plus, o să-mi dai câtă mâncare o să pot mânca, la o masă bineînțeleș, din ceaunul ăla de-acolo, din care ies niște arome așa de apetisante și de îmbătătoare. Eu o să-ți dau în schimb calul meu tânăr și foarte iute, împreună cu tot harnașamentul de pe el, inclus în preț. Și dacă nu ți se pare destul de avantajos, atunci eu îmi iau tălpășița. Știu pe cineva pe- aici care de ani de zile mă roagă să-i vând calul ăsta.

Țiganul mormăi printre dinți și spuse că dacă ar mai face câteva afaceri de felul ăsta, ar rămâne fără bani. Dar în cele din urmă scoase un săculeț murdar de pânză din buzunarul pantalonilor și îi numără Broscoiului în palmă șase șilingi și șase bănuți.

Apoi dispăru pentru o clipă sub coviltirul căruței și se întoarse de acolo cu o farfurie mare de tablă, un cuțit, o furculiță și o lingură. Ridică puțin capacul ceaunului și lăsă să curgă în farfurie un șuvoi încântător de tocană fierbinte și foarte consistentă. Și era, într-adevăr, cea mai grozavă tocană din câte s-au făcut vreodată pe pământ: avea în ea carne de potârniche, de fazan, de pui, de iepure, de păun, de bibilică și de încă unul sau două animale pe care Broscoiul nu putu să le identifice.

Broscoiul își puse farfuria în poală aproape plângând de bucurie, și începu să înfulece și să se îndese cu mâncare, și apoi să mai ceară o porție, și încă o porție, iar țiganul nu se împotrivi deloc. Parcă niciodată în viața lui nu avusese parte de un mic dejun așa de gustos.

După ce broscoiul se îndopă cu tocană până simți că pocnește, se ridică, își luă rămas bun de la țigan și se despărți de cal într-un mod cât se poate de afectuos; iar țiganul, care cunoștea ținutul ca-n palmă, îi spuse pe unde s-o apuce, iar Broscoiul își luă tălpășița cuprins de bună dispoziție. Și, într-adevăr, se simțea acum de o mie de ori mai bine decât se simțise cu o oră în urmă. Soarele strălucea cu putere, hainele i se uscaseră aproape de tot, avea iar bani în buzunar, se afla aproape de casă, de prieteni și de un trai tihnit și sigur, și, ce era și mai

important, mâncase pe săturate din tocana aceea caldă și consistentă, iar acum se simțea plin de energie, încrezător în sine și , în plus, n-avea nici o grijă.

Și pe când mergea așa cu inima tresăltându-i de bucurie, îi trecură prin minte toate aventurile și întâmplările pe muchie de cuțit prin care trecuse, și cum reușise el să iasă din încurcătură ori de câte ori se aflase la ananghie și situația părea fără ieșire; atunci parcă nu-și mai încăpea în piele de mândru ce era.

„Grozavă treabă!” își spuse el, pășind țanțoș și cu pieptul înainte. „Ce Broscoi isteț sunt eu! În mod sigur nu mai există nici un animal așa de deștept ca mine pe fața pământului! Am fost băgat la închisoare, înconjurat de paznici, supravegheat zi și noapte de gardieni; am trecut de toți numai datorită istețimii și curajului meu. M-a urmărit cu locomotiva o ceată întregă de polițiști înarmați cu pistoale; și eu, râzându-le-n nas, am dispărut cât ai zice pește, și nici că m-au mai prins. Apoi, spre ghinionul meu, am fost aruncat în apă de o femeie grasă și hapsână. Și ce? Am mers înot până la mal, i-am furat calul, am încălecat pe el și am pornit triumfător la galop; apoi am vândut calul pe o sumă frumușică de bani și am și mâncat cum nu se poate mai bine! Grozavă treabă! Doar sunt Broscoiul cel atât de bine cunoscut de toți, Broscoiul cel chipeș și mereu încununat de succes!” Și se înfoie așa de tare în sinea lui, și se simți așa de mândru, încât născoci un cântec de laudă, pe care se apucă să îl cânte în gura mare, deși nu era nici țipenie pe drum să-l audă. Și se prea poate ca acest cântec să fi fost cel mai plin de lăudăroșenie din câte au compus vreodată animalele pe fața pământului.

Muți eroi au fost pe lume
Cum prin cronici am citit
Dar nimeni cu-așa renume
Ca Broscoiul cel iubit.

Savanții de pe la Oxford
Sunt deștepți nevoie-mare
Dar Broscoiul cel isteț
Îi întrece,-așa se pare.

Și pe a lui Noe Arcă
Lacrimile-au curs șuvoi
Și cine a dat de veste, că pământu-aproape este?
Desigur, Domnul Broscoi.

Când soldații defilează
Și țin mâna la chipiu
Pe cine salută oare?
Pe Broscoi, cu toții știu.

Chiar regina cu-ale sale mândre doamne de onoare
Când țesea goblenuri scumpe la fereastră în castel
A strigat: „la uite-acolo! Cine-i domnu-acela chipeș?”
„Domn' Broscoi” i se răspunse, „E Broscoiul, e chiar el.”

Și mai cântă câteva cântece de felul acesta, dar mult prea pline de lăudăroșenie ca să poată fi așternute pe hârtie. Trebuie să vă spun că cele scrise mai sus sunt nimica toată pe lângă ce versuri pline de infatuare a mai născocit Broscoiul.

Și cânta, și mergea, și se umfla tot mai tare în pene. Dar soarta avea să-i dea o palmă zdravănă cât de curând, o palmă care să-i mai taie din mândria asta din cale afară de mare.

După ce străbătu un număr parcă nesfârșit de ulițe de țară, ajunse într-un final la șosea. Și, privind în zare, văzu cum venea spre el un fel de punct, care se transformă mai apoi într-o pată, ca să devină în cele din urmă o imagine foarte familiară lui; și îi ajunse la urechi sunetul atât de bine cunoscut al unui claxon de mașină.

– Iată adevărata aventură!, spuse Broscoiul debordând de entuziasm. Iată viața adevărată, iată lumea din care am lipsit eu și care mi-a dus atât de tare dorul! Vă salut, maeștri ai volanului și confrăți ai mei întru această pasiune; veniți să ascultați o poveste plină de fapte eroice! O să-i rog, desigur, să mă ia cu ei în mașină, și poate, cine știe, o să-mi fac intrarea triumfală la conac într-o mașină, dacă și călătorii aceia se îndreaptă într-acolo. Asta o să-l lase cu gura căscată pe Bursuc, sunt sigur!

Și Broscoiul se așeză încrezător în mijlocul drumului, bucuros să întâmpine mașina care venea agale, încetinind pe măsură ce se apropia de uliță; deodată simți că i se înmoaie picioarele, că îi tremură genunchii și că se învârte pământul cu el, și în cele din urmă se chirci și căzu pe caldarâm străfulgerat de o durere cruntă pe care o simțea în toate mădularele; și nici nu e de

mirare că fu cuprins de o astfel de sfârșeală, pentru că mașina ce se apropia era chiar aceea pe care o furase el din curtea hanului „La leul roșu”, în acea zi fatidică în care au început toate necazurile lui. Și călătorii din mașină nu erau alții decât cei pe care îi privise luându-și prânzul în sala de mese a hanului.

Se ghemui deznădăjduit în mijlocul drumului, murmurând plin de disperare: „S-a zis cu mine de data asta! S-a terminat! Mă așteaptă iar lanțurile și polițiștii! Și închisoarea! Pâinea uscată și apa! Ce prost am putut să fiu! La ce m-am apucat eu să mă înfoi ca un cocoș și să cânt în gura mare și să mă laud, și să mă așez în mijlocul drumului să fac cu mâna ziua în amiaza mare, în loc să mă ascund până la căderea nopții și să mă furișez apoi spre casă pe drumuri lăturalnice? Nenorocitul de mine! Ce soartă crudă mi-a fost dat să trăiesc!”

Înspăimântătoarea mașină se apropia din ce în ce mai mult, până ce o auzi oprindu-se lângă el. Din ea coborâră doi domni care se apucară să se învârtă în jurul bietului broscoi făcut ghemotoc în mijlocul drumului și tremurând ca varga. Unul din domni spuse:

– O, Doamne! Ce nenorocire! Ce ființă bătută de soartă – pare-se că-i o spălătoreasă – și uite că a leșinat pe șosea! Poate că a doborât-o căldura, biata de ea; sau poate că n-a pus bucătică în gură, sărmana! Hai să o luăm în mașină și să o ducem până în satul vecin, unde nu mă-ndoiesc că are pe cineva apropiat.

Cei doi îl ridicară cu grijă pe Broscoi și îl duseră în mașină, unde îl puseră între perne moi și se pregătiră de plecare.

Când Broscoiul îi auzi vorbind cu atâta blândețe și își dădu seama că nu fusese recunoscut, prinse iar curaj, și mai întâi deschise încet un ochi, apoi pe celălalt.

– Ia uite!, spuse unul dintre domni, a și început să-și revină. Aerul ăsta proaspăt face minuni. Cum vă mai simțiți, doamnă?

– Mii de mulțumiri, domnule, răspuse Broscoiul cu o voce stinsă, mă simt cu mult mai bine!

– Excelent! Acum stați liniștită, și, mai ales nu vorbiți.

– N-o să vorbesc, zise Broscoiul. Mă gândeam doar dacă n-aș putea să stau pe locul din față, acolo lângă șofer, ca să respir din plin aerul ăsta proaspăt și rece pe care-l simt venind din goana mașinii. Cred că așa o să-mi revin și mai repede.

– Ce idee grozavă!, spuse unul din domni. Cum de nu m-am gândit! Așa că îl duseră cu grijă pe Broscoi pe locul din față, lângă șofer, și merseră mai departe.

Broscoiul își recăpătase forțele aproape în totalitate. Se ridică în capul oaselor, privi în jur și se luptă să-și stăpânească impulsul și dorința chinuitoare de a se repezi la volan, căci se simți iar năpădit de o poftă mai veche, renăscută.

– E mâna destinului!, își zise el în gând. De ce să mă chinui? De ce să mă lupt? Și se întoarse deodată către șofer.

– Vă rog mult, spuse el, fiți amabil și lăsați-mă să încerc și eu să conduc mașina un pic. M-am uitat la dumneavoastră și pare să fie tare interesant și destul de ușor și mi-ar plăcea teribil să le pot spune prietenilor că odată am condus și eu o mașină!

Șoferul râse când auzi această propunere, și râse cu așa o poftă, că domnii din mașină fură curioși să știe care era pricina. Când auziră, spre marea încântare a Broscoiului, îi răspunseră:

– Felicitări, doamnă! Sunteți o femeie pe cinste! Ia las-o să încerce și ai grijă să nu pățească ceva. La urma urmei, ce rău poate să facă?

Cu mare nerăbdare, Broscoiul se așeză în locul șoferului, apucă volanul, ascultă cu prefăcută luare-aminte instrucțiunile ce i se dădură și puse mașina în mișcare; porni domol, pentru că era hotărât să conducă prudent și prevăzător de această dată.

Cei doi domni de pe bancheta din spate aplaudară entuziasmați și Broscoiul îi auzi exclamând „Ce bine conduce! N-am mai întâlnit vreodată o spălătoareasă care să fie și o șoferiță așa de pricepută! Și dacă te gândești că e prima dată în viață când face așa ceva!”

Broscoiul mări puțin viteza; apoi merse din ce în ce mai repede.

Îi auzi pe cei doi domni avertizându-l „Fii atentă, spălătoareaso!”, și lucrul ăsta îl înfurie în așa măsură, că începu să se zăpăcească.

Șoferul încercă să intervină, dar Broscoiul îl înghionti cu cotul și mări și mai tare viteza. Aerul rece ce-l izbea în față, bâzâitul motorului și zgâlțâiala aceea plăcută a mașinii, toate îi învăluiră creierul într-un fel de beție.

– Care spălătoareasă?, strigă el plin de cutezanță. Ha, ha ,ha! Nu sunt altul decât Broscoiul, hoțul de mașini, evadatul, Broscoiul care scapă mereu cu fața curată din toate belelele! Fiți cu

luare-aminte și o să vedeți ce înseamnă să conduci cu adevărat; lăsați-vă în voia faimosului Broscoi, cel priceput și fără frică!

Țipând îngroziți, cei trei bărbați se ridicară și se aruncară asupra lui.

– Puneți mâna pe el!, strigară ei. Puneți mâna pe ticălosul care ne-a furat mașina! Legați-l, puneți-l în lanțuri, băgați-l după gratii! Dați-i nenorocitului pedeapsa pe care o merită pentru mârșăviile lui!

Dar vai! Ar fi trebuit să se gândească un pic înainte să se arunce pe el, ar fi trebuit să facă ceva și să oprească mașina. Căci Broscoiul răsuci volanul cu putere și intră cu o izbitură drept în tufișurile de pe marginea drumului. Urmară apoi un salt și o hurducătură puternică, și mașina ajunse cu roțile în mълul gros al unui iaz pentru adăpat caii.

Broscoiul se trezi zburând prin aer, și, spre uimirea lui, se pomeni ridicându-se în văzduh într-un iureș nebun, și mai apoi îndreptându-se în picaj spre pământ, cu răsucirea delicată a unei rândunici. Începu să-i placă tare mult această mișcare și chiar începuse să se întrebe dacă nu cumva avea să o țină tot așa până ce o să-i crească aripi și o să se preschimbe într-un Broscoi zburător, când, deodată ateriză pe spate cu o bufnitură, direct în iarba grasă și moale de pe pășune. Se ridică în șezut și văzu mașina, aproape în întregime scufundată în iaz; cei doi domni împreună cu șoferul, încercau din răspuțeri să se mențină la suprafața apei, împiedicați fiind de pardesiele lor lungi.

Broscoiul se ridică iute și o luă la sănătoasa de-i sfârâiau călcâiele, nemaivăzând pe unde calcă, izbindu-se și agățându-se de tufișuri, sărind peste șanțuri și gropi, călcând peste arături, până simți că-și dă duhul de oboseală și fu nevoit să se oprească și s-o pornească în pas mai domol. După ce-și trase sufletul un pic și fu în stare să gândească cu mintea limpede, începu să chicotească, și mai apoi să râdă în hohote, și râse, și râse, până ce se prăbuși într-un tufiș, stors de puteri. „Ha, ha, ha!”, hohotea el extaziat și foarte mândru de sine.

„Te pui cu Broscoiul? Broscoiul o scoate întotdeauna la capăt! Cine i-a dus de nas pe ăia doi, de l-au luat cu mașina? Cine i-a făcut să-l lase pe scaunul din față ca să respire aer curat? Cine i-a convins să-l lase să conducă? Cine i-a băgat de-a dreptul în iaz? Cine a scăpat cu bine din această pățanie, zburând vioi prin văzduh, și i-a lăsat pe prostănacii ăia roși de invidie în noroi, acolo unde, nu mă-ndoiesc, s-ar și cuveni să stea? Păi cine, dacă nu Broscoiul; Broscoiul cel isteț, Broscoiul cel iscusit, Broscoiul cel grozav!”

Și se puse iar pe cântat, din toți rărunchii:

Brr-um, brr-um, mergea mașina
Pe șosea în goana mare.
Cine-a dus-o într-un iaz?
Domn' Broscoi, că-i cel mai tare!

„Ah, ce deștept sunt! Ce deștept, ce deștept, cât de extraordinar de deș...”

Un zgomot ușor, iscat ceva mai departe în spatele lui, îl făcu să se întoarcă și să se uite. Sfinți atotputernici din ceruri! Soartă nemiloasă și tristă!

La o oarecare distanță, se zăreau un șofer cu pantaloni de piele și două matahale de polițiști, ce veneau spre el în goana mare.

Bietul Broscoi sări în picioare și o luă la sănătoasa, cu inima bătându-i mai să-i spargă pieptul. „Vai de mine și de mine!”, se vaită el gâfâind în timp ce fugea, „cât de prost pot să fiu! Cât de prost și de plin de aere! Auzi, să strig eu și să cânt iar în gura mare! Să fac așa pe grozavul și să trăncănesc vrute și nevrute fără pă sare! Vai mie! Vai mie! Vai mie!”

Se uită în urma lui, și, spre marea lui dezamăgire, văzu că cei trei câștigau teren. În timp ce alerga cuprins de disperare și privea într-una în spate, urmăritorii lui se apropiau vertiginos. Broscoiul gonea cât putea el de repede, dar fiind un animal grăsun cu picioare scurte, nu putea face față celor ce veneau după el. iar ei mai că-i suflau în ceafă. Și fără să-i pese încotro se îndreaptă, porni nebunește și orbește înainte, uitându-se peste umăr la triumfătorii lui dușmani, când, deodată, simți că se afundă în pământ; se sforță să se țină la suprafață dând disperat din mâini, dar, bândâbâc, se pomeni scufundat într-o apă adâncă, o apă ce curgea repede la vale luându-l și pe el într-un iureș căruia nu i se putea împotrivi; și deși îl copleșise panica, știa cu certitudine că nimerise drept în râu!

Se ridică la suprafața apei și încercă să se prindă de trestiiile și de stuful ce creșteau de-a lungul malului, dar curentul era așa de puternic, încât i le smulse din mâini. „Vai, vai, vai!”, icni bietul Broscoi, „în viața mea n-am să mai fur vreo mașină! În viața mea n-o să mă mai fălesc așa în gura mare” – și se duse iar la fund, apoi scoase iar capul, abia mai suflând și împrôșcând de mama focului. În clipa următoare văzu cum se apropia de o gaură mare și neagră, aflată în mal, undeva deasupra capului; din goana curentului, se prinse cu un braț de marginea ei și se ținu bine. Și încet-încet, luptându-se din răspuțeri, se târî afară din apă, până reuși să se sprijine pe coate la marginea acelei găuri. Rămase acolo câteva minute gâfâind, căci era de-a dreptul stors de puteri.

Și cum se uita el așa în bezna aceea dinaintea lui, suspinând și trăgându-și sufletul, zări undeva în adâncuri ceva mic și strălucitor, ceva ce licărea și se îndrepta spre el. Și treptat-treptat, Broscoiul zări și o fețișoară conturându-se în jurul aceluia licăr, și spre marea lui bucurie, era o față cunoscută! Micuță, maronie și cu mustăți. Rotundă și serioasă, cu niște urechi ascuțite și acoperită de blană mătăsoasă. Era Șobolanul!

Și lacrimile îi surgeau dintr-o dată

Șobolanul scoase la iveală o lăbuță maronie foarte delicată, îl înșfăcă bine pe Broscoi de ceafă apoi îl săltă și-l trase cu putere înăuntru; iar Broscoiul ud learcă se vârî încet dar sigur în vizuină, ajunse în vestibul teafăr și nevătămat, sau, mai bine zis, înnămolit și plin de alge și buruieni și cu apa șiroindu-i pe trup, dar fericit și bine dispus ca în vremurile bune, știind că se află în casa unui prieten, că poate da uitării șmecheriile și tertipurile de tot soiul și că se poate dezbăra de costumația aceea nedemnă de el, pentru a-și relua viața conformă cu așteptările sale.

- Vai, Șobo!, strigă el. Am îndurat atâtea de când ne-am despărțit, că nici nu-ți poți închipui! Ce suferințe, ce chinuri, și pe toate le-am înfruntat cu demnitate! Și cum am scăpat de primejdii, cum m-am deghizat, cum m-am furișat și am ticluit fiecă plan! Am fost și la închisoare - dar am evadat, bineînțeles! Am fost aruncat într-un râu - și-am înotat până la mal! Am furat un cal - apoi l-am vândut pentru o grămadă de bani! l-am dus pe toți de nas și toți au dansat după cum le-am cântat eu! Fără doar și poate că sunt un Broscoi din cale-afară de isteț! Și ghici care a fost ultima mea ispravă? Stai să vezi...

– Broscoiule, spuse Șobolanul cu un aer grav, du-te imediat sus și scoate de pe tine cârpa aia veche și urâtă, care arată ca și cum ar fi a unei spălătorese, spală-te bine, îmbracă-te cu niște haine de-ale mele și fă în așa fel încât să arăți cum se cuvine; în viața mea n-am mai văzut o vietate mai zdrențăroasă, mai jalnică și mai respingătoare decât ești tu acum! Așa că nu te mai umfla-n pene și nu mai trăncăni, și du-te să faci ce ți-am spus! Mai târziu vreau să stăm de vorbă!

Broscoiul fu mai întâi tentat să-i întoarcă vorba Șobolanului. Se săturase să i se dea ordine când fusese în temniță, și acum, după toate aparențele, se vedea silit să o ia de la capăt; și cine se trezea să-l ia pe el de sus – un Șobolan!

Dar își zări chipul în oglinda de deasupra stativului cu pălării, văzu boneta neagră și ponosită pusă șmecherește pe-o sprânceană, și-și dădu seama că era mai cuminte să-l asculte pe Șobolan, așa că urcă umil în garderoba acestuia. Acolo se spală temeinic și se perie, își schimbă hainele, apoi se privi îndelung în oglindă, mândru și mulțumit, și mirându-se cât de proști fuseseră toți că l-au luat drept spălătoreasă.

Când coborî, prânzul era pe masă, ceea ce îl bucură din cale-afară pe Broscoi, pentru că, de când primise de la țișigan acel mic dejun îmbelșugat, fusese nevoit să treacă prin mai multe încercări grele, care-l sleiseră de puteri. În timpul mesei, Broscoiul îi povesti Șobolanului toate câte i se întâmplaseră, insistând în primul rând pe istețimea sa, pe prezența de spirit de care dăduse dovadă în momentele grele, pe iscusința lui atunci când fusese la strâmtoare; mai

sublinie că toate aceste pățanii fuseseră un prilej de veselie, și o mare plăcere pentru el. Dar cu cât vorbea și se lăuda mai mult Broscoiul, cu atât mai serios devenea Șobolanul.

Când în sfârșit Broscoiul își termină de depănat pățaniile, timp de câteva clipe se așternu liniștea, apoi Șobolanul spuse:

– Uite ce e, Broscoiule, nu vreau să te întristez, după tot ce-ai pățimit; dar hai s-o spunem pe-a dreaptă, nu crezi că te-ai făcut de răs și că te-ai purtat ca un prost? Ți s-au pus cătușe, ai fost dus la răcoare, înfometat, urmărit, băgat în sperieți, insultat, batjocorit, și, spre rușinea ta, azvârlit în apă – și de către cine, de o femeie! Ce ți se pare așa se amuzant în toate astea? Unde e, de fapt, distracția de care vorbești atâta? Și toate pentru că ți s-a năzărit să furi o mașină. Doar știi că n-ai avut decât neazuri de pe urma mașinilor, din momentul în care ai pus ochii pe un asemenea obiect. Păi dacă dai de bucluc, așa cum se întâmplă de obicei, nici cinci minute după ce pui mâna pe o mașină, atunci de ce să mai furi? Schilodește-te, dacă așa crezi tu că e mai interesant; rămâi lefter, dacă așa ții cu tot dinadinsul; dar de ce vrei neapărat să încalci legea? Când o să-ți vină mintea la cap și o să te gândești și la prietenii tăi, când o să le arăți că se pot baza pe tine? Crezi că mie-mi place, de exemplu, să aud alte animale spunând pe la colțuri că m-am înhăitat cu un pușcăriaș?

Norocul Broscoiului că era un animal ce treabă care nu se supăra atunci când îi făceau morală cei mai buni prieteni. Și chiar și atunci când era luat cu asalt, vedea întotdeauna partea bună a lucrurilor. Așa că, deși Șobolanul era foarte grav, Broscoiul repeta cu încăpățănare: „Și totuși m-am distrat! M-am distrat de minune!”. Și tot pufnea și icnea și țâțâia înăbușit, de parcă ar fi

destupat niște sticle cu sifon; totuși, când Șobolanul termină ce avea de spus, Broscoiul scoase un suspin adânc, și spuse, foarte supus:

– Așa e, Șobolanule, ai dreptate! Ca întotdeauna, de altfel! Da, am fost un mare prost, dar de-acum o să mă cumințesc, și n-o să mai fac din astea niciodată. Cât despre mașini, parcă nu m-am mai dat în vânt după ele de când am căzut în râu. Drept să spun, în timp ce mă agățasem de marginea vizuinii tale ca să-mi trag sufletul, mi-a trecut brusc prin cap o idee nemaipomenită, despre bărci cu motor. Hai, nu te bosumfla așa, prietene, și nu încerca să te împotrivești deja; era doar o idee, și promit că nici n-o să mai vorbim despre ea. O să ne bem cafeaua, o să fumăm și o să sporovăim aici vrute și nevrute, și apoi o să o pornesc agale spre Conac, o să mă îmbrac cu niște haine de-ale mele, și lucrurile o să intre pe făgașul lor bine cunoscut. Mi-au ajuns aventurile până peste cap. O să duc o viață liniștită, decentă și pașnică, o să-mi fac de lucru pe la mine pe-acasă, o să mă ocup de amenajări, de grădinărit, o să cultiv plante ornamentale; o să ofer întotdeauna o gustărică prietenilor mei atunci când o să vină la mine în vizită; și o să-mi iau o trăsurică trasă de ponei ca să mă plimb prin sat ca în vremurile bune, înainte să mă prostesc de cap și să mă apuc de tot felul de aiureli.

– Să mergi agale la conac?, țipă Șobolanul ca scos din minți. Vrei să spui că n-ai auzit?

– Ce să aud?, spuse Broscoiul devenind dintr-o dată alb la față. Spune, Șobolanule! Spune repede! Nu-mi ascunde nimic! Ce trebuia să aud?

– Nu-mi spune că nu știi, strigă Șobolanul bătând cu pumnii lui mici în masă, nu-mi spune că nu știi ce-au făcut hermelinele și nevăstuicile!

– Ce? Sălbăticiunile alea?, țipă Broscoiul tremurând. Nu, nu știu nimic! Ce-au făcut?

– Nu știi că au pus gheara pe Conac?, spuse mai departe Șobolanul.

Broscoiul își așează coatele pe masă și își sprijini bărbia în palme; două lacrimi mari îi apărură în colțul ochilor, se prelinseră pe față și apoi căzură cu zgomot pe masă.

– Spune Șobolanule, murmură el, spune-mi tot. Ce-i mai rău, mi-ai spus deja. Doar sunt animal, pot să suport.

– Când ai intrat în ... ăăă ... în buclucul acela, zise Șobolanul încet și profund impresionat, vreau să spun ... ăăă ... când ai dispărut temporar din societate, din cauza unei neînțelegeri asupra unei ... ăăă ... asupra unei mașini – înțelegi tu –

Broscoiul încuviință ușor.

– Ei bine, atunci s-a vorbit mult pe tema asta, firește, și nu numai pe râu, dar chiar și în Pădurea Sălbatică. Unii au fost de partea ta, alții însă nu, ca de obicei. Cei de pe râu au ținut cu tine, spunând că ai fost tratat într-un mod scandalos și că nu se mai face dreptate așa cum se cuvine în țara asta. Dar animalele din Pădure au rostit lucruri grele, au spus că așa-ți trebuie și că era și timpul să te pună cineva la punct. Și s-au bătut cu pumnul-n piept zicând că de data asta ți-ai găsit nașul. Că n-o să te mai întorci niciodată și că până aici ți-a fost!

Broscoiul încuviință din nou, în tăcere.

– Așa sunt ei, meschini și cârtitori, continuă Șobolanul. Dar Cârțiță și Bursuc au susținut sus și tare că o să vii înapoi, într-un fel sau altul. Nu știau să spună cum, dar ziceau că o să vii.

Broscoiul se îndreptă de spate și zâmbi din colțul gurii.

– Au adus argumente din istorie și drept, continuă Șobolanul. Au spus că nici o lege nu a triumfat vreodată în fața neobrăzării și puterii tale de convingere, mai ales că ești și gros la

pungă. Așa că s-au gândit să-și ducă lucrurile la Conac și să doarmă acolo, să aerisească și să păstreze totul în ordine până aveai să te întorci tu. Nici prin cap nu le-a trecut ce avea să se întâmple, deși aveau îndoielile lor cu privire la animalele din Pădure. Și-acum ajung la cea mai dureroasă și mai îngrozitoare parte a relatării mele.

Într-o noapte neagră - era foarte întuneric afară și sufla tare vântul și ploua cu găleata - o ceată de nevăstuici, înarmate până în dinți, s-au furișat prin spatele casei până la intrarea principală. În același timp, un grup de dihori întărâtați la culme, au intrat prin grădinița de legume și au pus stăpânire pe curtea din spate și pe dependințe; în vremea asta, o clică de hermeline nebune de furie și care nu țineau seama de nimic, au luat cu asalt sera și sala de biliard și au blocat ușa care dă spre peluză.

Cârțiță și Bursuc stăteau la gura sobei în salonaș, sporovăind și netrecându-le prin cap așa o grozăvie, pentru că vremea era așa de rea că nu-ți venea să dai nici un câine afară; dintr-odată, bestiile alea însetate de sânge au doborât ușile și s-au năpustit asupra lor din toate părțile. Săracii s-au opus atât cât le-a stat în puteri, dar ce puteau să facă? Nu aveau arme, au fost luați prin surprindere, și cum să lupte doi contra unei mulțimi așa de mari? După ce i-au bătut cu bețele, i-au aruncat afară în frig și pe deasupra i-au mai și ocărât și i-au făcut în toate felurile, sărmanii!

De data asta, nesimțitorul Broscoi se apucă să râdă pe înfundate, dar imediat adoptă o mină solemnă și cât se poate de serioasă.

– Și de-atunci Sălbăticiunile alea stau în Conac și nici că au de gând să plece de-acolo!, spuse în continuare Șobolanul. Trândăvesc în pat până la prânz, iau masa când se nimereste și am auzit că au făcut așa o harababură și o dezordine pe-acolo că ți-e și frică să te uiți. Au halit și au băut tot ce s-a putut găsi prin cămară sau pivniță și fac întruna glume proaste despre tine, cântă melodii vulgare despre – cum să-ți spun – despre închisori, judecători și polițiști; niște cântece oribile, total lipsite de umor. Și spun neguțătorilor și tuturor celor care trec pe-acolo că au de gând să rămână în casa ta pentru totdeauna.

– Nu zău!, spuse Broscoiul sărind de pe scaun și înșfăcând un băț. Mai vedem noi dacă e chiar așa!

– N-are rost, Broscoiule!, strigă Șobolanul. Mai bine vino înapoi și stai jos aici dacă nu vrei s-o pățești.

Dar Broscoiul o și tulise și nu era chip să-l prinzi. O luă la picior pe stradă, cu bățul pe umăr, bombănind și fierbând de mânie, și ajunse la poarta din față a Conacului; dintr-o dată, de după grilaj, se iți un dihor lungan și gălbejit, înarmat cu o pușcă.

– Cine-i acolo?, întrebă cu asprime dihorul.

– Ciocu' mic!, strigă Broscoiul înfuriat la culme. Cum îți permiți să-mi vorbești în felul ăsta? Leși imediat afară sau o să...

Dihorul nu mai spuse nimic, ci își puse pușca în poziție de tragere. Broscoiul se aruncă la pământ și poc!, un glonț îi şuieră pe deasupra capului.

Mort de frică, Broscoiul sări în picioare și o luă la sănătoasa de-i sfârâiau călcâiele; în spatele lui dihorul râdea, acompaniat de alte voci subțiri și nesuferite.

Broscoiul se întoarse foarte abătut în vizuină și îi povesti totul Șobolanului.

– Ce ți-am spus eu?, zise Șobolanul. N-are nici un rost. Au santinele și sunt înarmați până-n dinți. Trebuie să ai răbdare.

Totuși, Broscoiului nu-i venea să cedeze chiar așa de ușor. Așa că scoase barca și porni pe râu în sus spre locul unde grădina Conacului cobora înspre malul apei.

Când ajunse în dreptul casei sale, se sprijini de vâsle ca să-și tragă un pic sufletul și cercetă împrejurimile cu atenție. Totul părea să fie cufundat în liniște și pace. De acolo de unde era putea să vadă întreaga fațadă a Conacului strălucind în lumina soarelui ce se pregătea să apună și porumbeii așezați câte doi sau câte trei de-a lungul acoperișului; vedea și grădina ca o mare de flori; și golfulețul ce ducea spre ponton, și podețul de lemn ce se arcuia peste el; toate erau tăcute, părăsite parcă, așteptându-l să se întoarcă acasă. O să încerce mai întâi hangarul cu bărci, se gândi Broscoiul. Foarte precaut, vâsli până la golfuleț și vru să o ia pe sub pod; deodată însă ... trosc! Un pietroi venind de deasupra trecu fix prin fundul bărcii. Barca se umplu cu apă și se scufundă, iar Broscoiul se trezi dând din mâini și din picioare în râul adânc. Când se uită în sus, văzu două hermeline aplecându-se peste balustrada podețului și privindu-l amuzate la culme.

– Data viitoare o să-ți cadă în cap, Broscuiule!, strigară ele. Înciudat, Broscuiul înotă către mal, iar hermelinele rămaseră acolo să râdă de el, și râdeau de se țineau cu mâinile de burtă – fiecare de burta ei, se înțelege.

Broscuiul porni anevoie la drum, de data asta pe jos, și îi povesti iar Șobolanului tristele întâmplări prin care trecuse.

– Păi ce ți-am spus eu?, zise Șobolanul supărat. Dă-o-ncolo de treabă! Uite ce-ai făcut! Mi-ai pierdut barca la care țineam atâta! Și ai distrus și costumul ăla frumos pe care ți l-am împrumutat! Pe cuvântul meu, Broscuiule, nu știi cum de te mai înghit prietenii; ăia pe care-i mai ai! Zău că nu știi!

Broscuiul înțelese că se purtase prosteste și că fusese extrem de nechibzuit. Își recunoscuse greșelile, admise că era un încurcă-lume și își ceru scuze că prăpădise barca și că făcuse praf costumul. În final spuse, cu acea aură de vinovăție care-i dezarma întotdeauna pe prietenii săi și-i făcea să fie de partea lui:

– Dragă Șobo! Știi că am fost căpos și îndărătnic! Dar de-acum încolo, crede-mă, o să fiu ascultător, n-o să mai fac nimic fără să-ți cer ție sfatul și până n-o să fii tu de acord!

– Dacă așa stă treaba, spuse cu blândețe Șobolanul, cuprins deja de dorința de împăcare, atunci te sfătuiesc, având în vedere ora târzie, să te așezi la masă și să iei cina, pe care o s-o aduc într-o clipă, și mai ales să ai răbdare. Pentru că am convingerea că nu vom putea face

nimic până nu vom fi discutat și cu Bursucul sau Cârțiță. Ei ne vor spune ultimele noutăți, vom face o întrunire și vom asculta și sfatul lor în aceste împrejurări dificile.

– Ah, da, bineînțeles, Bursucul și Cârțiță, spuse Broscoiul ceva mai vesel. Ce mai fac, dragii de ei? Aproape că uitasem complet de ei.

– Bine că ți-ai adus aminte!, zise Șobolanul plin de reproș. În vreme ce tu te lăfăiai în mașini de lux sau călăreai țațoș cai pur-sânge și te înfruptai din prea plinul pământului, sărmanii tăi prieteni stăteau sub cerul liber, indiferent de vreme, trăind pe sponci și dormind pe apucate, ca să-ți păzească prețiosul Conac, să facă rondul în jurul lui și să fie cu ochii pe nevăstuici și pe hermeline, gândindu-se și muncindu-și mintea cum și ce să facă să pună mâna iar pe casa ta. Nu meriți să ai așa niște prieteni devotați și credincioși, Broscoiule, zău că nu meriți. Într-o zi, când o să fie poate prea târziu, o să-ți pară rău că nu i-ai apreciat mai mult atunci când îi aveai alături!

– Sunt un animal nerecunoscător, știi bine, suspină Broscoiul, vărsând lacrimi amare. O să merg afară în frig și beznă să-i caut și să le fiu alături, și o să vadă toți că – hei!, dar parcă se aude clinchet de vase! E gata cina! Ura! Haide, Șobo!

Șobolanul își aminti că bietul Broscoi stătuse la închisoare destul de multă vreme, așa că trebuia să-i treacă cu vederea anumite ciudățenii. Îl urmă deci la masă, și îl invită cu multă amabilitate să ia din toate și să dea uitării privațiunile la care fusese supus.

Abia terminară de mâncat și își reluară locurile în fotolii, când auziră un ciocănit puternic în ușă.

Broscoiul deveni agitat, dar Șobolanul, uitându-se conspirativ la el, se îndreaptă spre ușă și o deschise, lăsându-l să intre pe Dl. Bursuc.

Acesta avea aerul unuia care n-a mai dat de câteva nopți pe-acasă, și căruia i-au lipsit confortul și intimitatea propriului cămin. Ghetele îi erau acoperite cu noroi, iar el arăta extrem de ciufulit și de nearanjat; bine, nici nu era Bursucul o persoană elegantă, nici măcar atunci când i-o cereau împrejurările. Veni înspre Broscoi cu o mină gravă, dădu laba cu el și spuse:

– Bine-ai venit acasă, Broscoiule! Vai! Dar ce spun! Bietul de tine, că nu se poate spune că ai venit acasă!

Apoi Bursucul se întoarse cu spatele, se așeză la masă și luă o felie mare de plăcintă rece.

Broscoiul se arătă îngrijorat de felul acesta serios și neobișnuit în care îl salutase Bursucul; dar Șobolanul îi spuse în șoaptă:

– Nu-i nimic. Fă-te că nu observi; și nu spune încă nimic; așa e el, deprimat și prost dispus atunci când îi e dor de vizuină. Stai liniștit, peste o jumătate de oră o să fie cu totul altul.

Așteptară așadar în tăcere și curând auziră un alt ciocănit în ușă, dar de data asta ceva mai ușor. Șobolanul, aruncându-i iar priviri pline de semnificație Broscoiului, merse la ușă și îl pofti înăuntru pe Cârțiță, care era foarte ponosit și nespălat, cu fire de paie și de fân atârdate de blană.

– Ura! Iată-l pe Broscoi!, țipă Cârțiță cu fața radiindu-i de bucurie. Ce bine că te-ai întors! Și începu să danseze în jurul lui. Nu ne-a trecut prin cap că o să revii așa de curând! Se vede treaba că ai evadat, isteț și descurcăreț cum te știi!

Alarmat, Șobolanul îi dădu un ghiont; dar prea târziu; Broscoiul și începuse să se umfle în pene și să facă pe grozavul.

– Isteț? Ah, nu!, spuse el. Nu sunt deloc isteț, dacă ar fi să mă iau după ce spun prietenii. N-am făcut altceva, decât să evadez din cea mai bine ferecată închisoare din Anglia, nimic mai mult! După care am sărit într-un tren și am șters putina, atât și nimic mai mult! Și m-am deghizat și am umblat prin tot ținutul trăgându-i pe sfoară pe toți, atât și nimic mai mult! Ah, nu! Sunt un pămpălău, asta sunt! Stai să-ți spun ce-am făcut și prin ce-am trecut, dragul meu Cârțiță, și o să judeci tu însuși!

– Bine, bine, spuse Cârțiță îndreptându-se către masă, povestește-mi în timp ce iau o gustare. N-am pus nimic în gură de azi dimineață. Simt că leșin de foame! Așadar Cârțiță se așeză și se servi, după pofta inimii, cu friptură rece și murături. Broscoiul se tolăni pe covorașul din fața sobei, își vârî o labă în buzunarul pantalonilor și scoase o mână de monede.

– la uite aici!, strigă el arătând banii. Nu-i deloc rău, dacă stai să te gândești că i-am câștigat în doar câteva minute, nu? Și cum crezi că am făcut rost de ei, Cârțiță? Am vândut un cal! Așa i-am câștigat!

– Zi-i înainte, Broscoiule, spuse Cârțiță plin de interes.

– Te rog să taci, Broscoiule, spuse Șobolanul. Și tu nu-i mai da apă la moară, mai ales că știi bine cu cine ai de-a face. Mai bine zi-ne cum stau lucrurile, și ce-i de făcut, având în vedere că Broscoiul s-a întors în sfârșit.

– Lucrurile stau cât se poate de prost, răspunse Cârțiță supărat; și să mă bată Dumnezeu dacă știu ce-i de făcut! Bursucul și cu mine am dat târcoale casei zi și noapte; dar e mereu la fel. Peste tot santinele, puști îndreptate spre noi, și când ne văd aruncă cu pietre; tot timpul e cineva de pază, iar când dau cu ochii de noi, vai Doamne, ce mai râs îi apucă! Asta mă enervează cel mai mult!

- Într-adevăr, e o situație foarte delicată, spuse Șobolanul, adâncit în gânduri. Dar cred că acum știu ce ar trebui să facă Broscoiul. Stai să-ți spun. Ar trebui...
- Ba nu, n-ar trebui!, strigă Cârțiță cu gura plină. În nici un caz! Se vede treaba că nu pricepi nimic! Eu cred că Broscoiul ar trebui...
- Ba n-ar trebui nimic!, țipă Broscoiul, surescitat. N-o să-mi dați voi ordine! E casa mea și știu eu mai bine ce să fac. Fiți atenți aici! O să...

Și se apucară să vorbească toți o dată, strigând din toate puterile, făcând o hărmălaie de nedescris, până ce o voce stinsă și subțirică grăi:

- Tăceți toți, imediat! Și în acel moment nu se mai auzi nici musca.

Era Bursucul, care, terminându-și plăcinta, se întorsese cu fața spre ei și îi privea cu severitate. Când văzu că toți erau cu ochii ațintiți spre el și că așteptau încremeniți să le spună ceva, se întoarse iar cu fața spre masă și întinse mâna după niște brânză. Și așa de respectat și de impunător era venerabilul Bursuc, încât nimeni nu mai rosti nici măcar un cuvânt până ce acesta nu termină de mâncat și de scuturat firimiturile de pe genunchi. Broscoiul se foi destul de mult, dar Șobolanul îl ținu din scurt. După ce termină, Bursucul se ridică de pe scaun și se postă în fața sobei, căzut pe gânduri. În cele din urmă vorbi:

- Broscoiule, zise el cu severitate. Animal rău și obraznic ce ești! Nu ți-e rușine de ce-ai făcut? Ce crezi că ar spune tatăl tău, vechiul meu prieten, dacă ar fi aici cu noi și ar ști de câte prostii ai fost în stare?

Broscoiul, care acum ședea pe canapea, cu picioarele ridicate, se prăbuși cu fața în perne, scuturat de suspine și cuprins de remușcare.

– Gata, gata!, spuse Bursucul ceva mai blând. Lasă, nu mai plânge! Ce-a fost, a trecut. Hai să vedem ce-i de făcut acum. Cârțiță are perfectă dreptate. Hermelinele sunt cu ochii în patru și nu le poți păcăli cu nici un chip. Nici nu poate fi vorba să le atacăm. Sunt prea multe și prea puternice pentru noi.

– Atunci nu ne rămâne nimic de făcut, se miorlăi Broscoiul, cu nasul în pernele canapelei. O să mă duc să mă înrolez în armată și n-o să-mi mai văd niciodată Conacul meu iubit!

– Hai, vino-ți în fire, Broscoiule!, zise Bursucul. Sunt mai multe moduri prin care putem pune mâna pe conac, nu trebuie neapărat să-l luăm cu asalt. Încă n-am terminat tot ce-am avut de spus. Acum ascultați aici. O să vă împărtășesc un mare secret.

Broscoiul se ridică încet și se șterse la ochi. Secretele de orice fel îl atrăgeau teribil, mai ales pentru că nu era niciodată în stare să păstreze vreunul, și îi plăcea nespuse de mult senzația aceea de lucru nepermis pe care o avea atunci când dezvăluia vreo taină, după ce promisese solemn că n-o să o facă.

– Există un pasaj subteran, spuse conspirativ Bursucul, un pasaj care pornește de la malul râului, de undeva din apropiere, și merge exact până sub Conacul Broscoiului.

– Aiurea!, spuse Broscoiul nepăsător. Ai ascultat poveștile și bazaconiile care se spun prin cârciumile de prin partea locului. Cunosc Conacul ăla ca pe propriul meu buzunar și nu există așa ceva, te asigur!

– Dragul meu prieten, zise Bursucul extrem de serios, tatăl tău, care era un animal venerabil – cu mult mai venerabil decât alți cunoscuți de-ai mei – îmi era prieten apropiat, și mi-a împărtășit multe lucruri pe care nici prin gând nu i-a trecut să ți le spună și ție. El însuși a descoperit acel pasaj – deși nu el l-a făcut, se-nțelege; a fost construit cu sute de ani înainte ca el să se stabilească aici, iar el l-a reparat și l-a curățat, gândindu-se că va fi de folos într-o bună zi, în caz de pericol; și mi l-a arătat mie. „Nu-i zice fiului meu despre el”, m-a rugat tatăl tău. „E băiat bun, dar cam ușuratic și nu-și poate ține gura. Dar dacă se va afla vreodată la ananghie și crezi că pasajul acesta îi va fi de folos, atunci poți să-i spui; dar nu mai devreme. Șobolanul și Cârțiță erau cu ochii ațintiți la Broscoi, curioși cât de bine o să-i cadă vestea. La început, Broscoiul se bosumflă; dar fața i se luminează imediat.

– Mda, se prea poate să fiu ceva mai vorbăreț decât alții. Mai ales că am și foarte mare priză la orișicine îmi iese în cale – prietenii trec pe la mine, sporovăim, trăncănim vrute și nevrute, spunem glume – și nu știu cum fac, că mi se dezleagă limba. Am darul conversației. Mi s-a spus că ar trebui să țin un salon, deși habar n-am ce-nseamnă asta. Oricum, nu contează. Zi mai departe, Bursucule. Cum crezi că o să ne fie de folos galeria asta subterană de care pomeneai?

– Am făcut niscai descoperiri în ultima vreme, continuă Bursucul. L-am pus pe Vidră să se deghizeze în coșar și să meargă la Conac, echipat cu niște perii, să ceară de lucru. Măine seară o să fie o mare petrecere la tine acasă. E ziua cuiva – a șefului nevăstuicilor, am impresia – și vor veni toate nevăstuicile în sufragerie ca să bea, să mănânce și să se desfete, fără ca măcar să

bănuiască ce ne trece nouă prin cap. Și n-o să aibă nici puști, nici săbii, nici ciomege, nici un fel de arme.

- Da, dar santinelele vor fi pe poziții, ca de obicei, zise Șobolanul.
- Exact, răspuse Bursucul; tocmai aici voiam să ajung. Nevăstuicile se vor baza numai și numai pe agilele lor santinele. Tocmai de-aia e așa de grozav pasajul subteran, pentru că duce exact sub cămăruța valetului, adică taman lângă sufragerie!
- Aha, acum înțeleg eu de ce e o scândură care scârțâie în dușumeaua din camera valetului, spuse Broscoiul.

- O să ne furișăm ușurel în casă..., spuse entuziasmat Cârțiță.
- ... înarmați cu pistoale, săbii și ciomege..., strigă Șobolanul.
- ... și o să năvălim peste ei..., adăugă Bursucul.
- ... și o să-i batem, de o să le sară capacele și o să le sune apa-n cap!, strigă Broscoiul în culmea fericirii, alergând de colo-colo prin cameră și sărind peste scaune.
- Atunci ne-am înțeles, spuse foarte serios Bursucul, pe tonul lui obișnuit. Totul e stabilit și deci nu mai aveți de ce să vă certați și să vă luați la harță. Și pentru că acum e deja foarte târziu, mergeți imediat la culcare. Vom face alte pregătiri mâine dimineață.

Broscoiul merse și el la culcare ca toți ceilalți, știind că trebuie să se arate ascultător, deși nu avea deloc chef să doarmă. Dar avusese o zi grea, plină de felurite pățanii, iar cearșafurile și pătura erau nespuse de ademenitoare și de plăcute în comparație cu paiele aspre aruncate cu zgârcenie pe dalele de piatră ale temniței friguroase; și abia puse capul pe pernă, că se și

apucă de sforăit. Bineînțeles că avu o sumedenie de vise; despre drumuri care îi fugeau de sub picioare atunci când voia să o apuce pe ele, despre râuri care-l urmăreau și în cele din urmă îl prindeau, despre o șalupă ce plutea prin sufrageria Conacului, încărcată cu rufe nespălate și întrerupând o petrecere dată chiar de el; mai visă că se afla singur în galeria aceea secretă și că voia să meargă prin ea, dar aceasta se tot răsucea, se contorsiona și se cutremura și se așeza cu susul în jos; cumva-cumva, ajunse în cele din urmă iar la Conac, teafăr și nevătămat, înconjurat de prieteni, care-i spuseră că, fără îndoială, era un Broscoi din cale-afară de deștept.

Dormi până târziu, și, pe când își făcu și el apariția, își dădu seama că ceilalți terminaseră deja micul dejun de ceva vreme. Cârțiță plecase undeva singur, fără să le spună celorlalți unde anume. Bursucul era cufundat în fotoliu și citea gazeta, fără să-i pese nici cât negru sub unghie de ce avea să se întâmple în acea seară. Șobolanul însă alerga de colo până colo prin cameră, ocupat până peste cap, cu brațele pline de arme de tot felul, pe care le sorta și le împărțea în patru grămezi diferite, murmurând entuziasmat: „O sabie pentru Șobo, o sabie pentru Cârțiță, o sabie pentru Broscoi! Un pistol pentru Șobo, un pistol pentru Cârțiță, un pistol pentru Broscoi!” Și tot alergând încoace și încolo în ritmul ăsta săltăreț, făcea grămăjoarele acelea să crească pe negândite.

- Nu mă-nțelege greșit, Șobolanule, spuse Bursucul uitându-se peste ziar la neobositul său prieten. Îți admir osteneala, dar după ce o să trecem de hermelinele alea nesuferite și de puștile lor, o să vezi că n-o să avem nevoie nici de săbii, nici de pistoale. Odată ajunși în

sufragerie, o să ne fie suficiente doar niște ciomege, ca să-i dăm pe toți afară cât ai bate din palme. Am mai făcut odată treaba asta singur, dar nu vreau să vă lipsesc pe voi de o astfel de distracție!

– Paza bună trece primejdia rea, spuse Șobolanul gânditor, lustruind țeava unui pistol cu mâneca și uitându-se lung la ea.

Broscoiul, după ce termină de mâncat, înșfăcă un ciomag viguros și începu să-l agite cu putere în toate părțile, ca și cum ar fi lovit niște animale imaginare.

– O să-i învăț io minte să mai pună gheara pe casa mea!, strigă el. O să-i învăț io minte! O să-i învăț io minte!

– Nu mai spune „io”, Broscoiule, interveni indignat Șobolanul. Nu așa se vorbește corect.

– Ce te tot iei de Broscoi?, întrebă destul de iritat Bursucul. De ce zici că nu vorbește corect? Păi tot așa vorbesc și io, și nu-nțeleg de ce faci atâta caz pentru un cuvânt.

– Scuză-mă, spuse spăsit Șobolanul. Dar cred că ar trebui să se spună „îi învăț eu minte”, nu „îi învăț io minte”.

– Ba îi învăț io minte, răspunse apăsător Bursucul. Îi învăț io minte! Și, dacă vrei să știi, chiar o să-i învăț!

– Bine, bine, zi cum vrei, răspunse Șobolanul, care se zăpăcise rău de tot și se băgă într-un colț, unde se apucă să mormăie înfundat „eu, io, eu, io!”, până ce Bursucul îi spuse cu asprime s-o lase baltă.

În clipa următoare, Cârtiță se năpusti val-vârtej în cameră, arătând foarte mulțumit de sine.

- Ce m-am mai distrat!, spuse el. Le-am tras pe sfoară pe hermelinele alea nesuferite!
- Sper că n-ai făcut vreo boacăna, zise Șobolanul impacientat.
- N-ai nici o grijă, răspuse Cârțiță foarte sigur pe sine. Ideea mi-a venit când m-am dus la bucătărie să-i încălzesc mâncarea Broscoiului. Am dat peste rochia aia veche de spălătoreasă cu care a venit el îmbrăcat ieri. Era atârnată pe un stativ în fața sobei. M-am îmbrăcat cu ea, mi-am pus și boneta și șalul și m-am dus la Conac. Santinelele erau, bineînțeles, la datorie, cu puștile pregătite. Au întrebat, ca de obicei, „cine-i acolo?” și au mai spus încă niște aiureli de-ale lor. „Bună dimineața, domniile voastre!”, am spus eu cu politețe. „Azi ce mai aveți de spălat?” S-au uitat la mine de sus, cu o mutră foarte înțepată, și mi-au zis „Hai pleacă, spălătoreaso! Nu spălăm nimic în timpul serviciului.” „Atunci, poate, altă dată?”, zic eu. Ha-ha-ha! Ce zici, Broscoiule, nu-i așa că le-am dat peste nas?
- Mare scofală, zise Broscoiul cu aroganță. Dar de fapt era extrem de invidios pe prietenul lui. Și lui i-ar fi plăcut să se distreze așa copios, și acum îi părea rău că nu avusese el primul idea asta grozavă și că dormise toată dimineața.
- Câteva hermeline, din albe ce erau, s-au făcut de-a dreptul roșii de enervare, zise Cârțiță mai departe, iar sergentul aflat în post mi-a spus iute: „Hai, duduie, du-te! Nu ne mai ține la taclale; acum suntem ocupate.” „Să plec?”, zic eu, „nu peste mult timp, nu eu o să fiu aia care-o să plece!”
- Vai, Cârțiță, cum ai putut să faci una ca asta?, spuse Șobolanul, dezamăgit. Bursucul lăsă ziarul din mână.

–Le-am văzut cum își ciuleau urechile și se uitau una la alta, continuă Cârțiță; și sergentul a mai zis: „N-o luați în seamă; vorbește gura fără ea.”

– Zău?, zic eu. Fiți atente aici: fiică-mea spală pentru Dl. Bursuc și de la ea știu unele lucruri; și o să știți și voi, cât de curând! O sută de bursuci cătrăniți, înarmați cu puști, o să vină în noaptea asta și o să atace Conacul. Șase bărci pline cu șobolani înarmați cu pistoale și hangere o să vină pe râu până în dreptul grădinii; și o trupă întreagă de broscoi, cunoscuți sub numele de Nemuritorii, sau Broscii Glorioși Până La Moarte, vor lua cu asalt livada, vor răsturna totul în cale și se vor răzbuna. Așa că nu va mai rămâne mare lucru de spălat pe aici, cel puțin în ce vă privește; mai bine spălați voi putina cât încă mai puteți! Pe urmă am șters-o, și după ce m-am îndepărtat destul, m-am ascuns; m-am furișat apoi pe lângă șanț și am mai tras din când în când cu ochiul la Conac, din tufișuri. Se vede treaba că intraseră toți în panică pe-acolo, că alergau în toate părțile și se ciocneau unii de alții, strigau, dădeau ordine, dar nimeni nu asculta pe nimeni; iar sergentul tot trimitea grupuri-grupuri de hermeline peste tot prin curte și pe urmă îi puneă pe alții să le-aducă înapoi; și tot spuneau „Păi da, tipic pentru nevăstuici; ele o să stea comod în salon, o să bea și o să mănânce, o să petreacă de mama focului, iar noi o să trebuiască să stăm de pază în frig și în întuneric, ca să ne prindă bursucii și să ne facă harcea-parcea!”

– Vai, vai, că nătărău mai ești!, strigă Broscoiul. Ai fost acolo și ai stricat totul!

– Dragă Cârțiță, începuse Bursucul, pe un ton domol și reținut, cred că ai mai multă minte în degetul mic, decât au alții în tot corpul lor gras și butucănos. Te-ai descurcat grozav de bine, și cred că de-acum mă pot baza pe agerimea și pe istețimea ta. Bine! Bine lucrat!

Broscoiul se simțea ros de gelozie până-n măduva oaselor, mai ales pentru că nu-și dădea seama cu nici un chip ce anume făcuse Cârțiță ca să fie așa de lăudat pentru istețimea lui; dar, din fericire pentru el, înainte să-și iasă din fire și să fie ținta ironiilor Bursucului, se auzi clopoțelul care anunța prânzul.

Prânzul se dovedi a fi o masă simplă, dar consistentă – costiță cu fasole și budincă de tăiței. După ce terminară de mâncat, Bursucul se așeză pe un fotoliu și spuse:

– După cât se pare, ne-așteaptă o treabă grea în seara asta, și nu cred că o s-o terminăm chiar așa de repede; așa că eu o să trag un pui de somn.

Și își așeză o batistă pe față, iar nu peste multă vreme se puse pe sforăit.

Șobolanul însă, cuprins de zel și de nerăbdare, reluă pregătirile pentru marea aventură, și se apucă iar să alerge între cele patru grămezi de arme, murmurând: „O centură pentru Șobo, o centură pentru Cârțiță, o centură pentru Broscoi, o centură pentru Bursuc!” Și continuă așa, tot scoțând la iveală câte o nouă armă, și părând că n-o să termine niciodată.

Prin urmare, Cârțiță îl luă pe Broscoi de braț, îl conduse afară, îl invită să se așeze pe un fotoliu de răchită și îl puse să povestească, de-a fir-a-păr, toate peripețiile prin care trecuse; iar

Broscoiul nu se lăsă mult rugat, căci abia aștepta să-și istorisească pățaniile. Cârțiță se dovedi a fi un public de nota zece, iar Broscoiul, neavând pe nimeni alături care să-i conteste sau să-i critice relatările, dădu frâu liber imaginației. Și într-adevăr, cea mai mare parte din cele povestite erau mai degrabă ceea ce ar fi putut să se întâmple dacă i-ar fi picat fisa la timp și nu la zece minute după ce faptul a fost consumat. Dar ce frumos sunau aventurile astea! Și, la urma urmelor, de ce n-am considera că ăsta-i adevărul adevărat, și nu ceea ce s-a întâmplat în realitate?

12 Reîntoarcerea lui Ulise

Când începu să se întunece, Șobolanul, însuflețit de entuziasm și de sentimentul că stăpânește un mare mister, îi chemă pe toți în salonaș, îi puse să stea fiecare în dreptul unei grămezi de arme, și se apucă să-i echipeze așa cum se cuvine pentru marea expediție la care aveau să ia parte. Pentru că trata această îndeletnicire cu cea mai mare seriozitate, dură destul de mult până duse totul la bun sfârșit. Mai întâi trebui să-l încingă pe fiecare cu câte o centură, apoi să înfigă o sabie de o parte, și un hanger, pentru echilibru, de cealaltă.

Pe urmă dădu fiecăruia câte două pistoale, un baston de polițist, vreo câteva cătușe, niște bandaje și niște plasturi, un bidon cu apă și o caserolă cu sandvișuri. Bursucul se puse pe râs și zise:

– Cum vrei tu, Șobo! Dacă ție așa-ți face plăcere, nu văd care-ar fi problema. Da' eu o să mă descurc doar cu ciomagul ăsta.

– Te rog, Bursucule, spuse Șobolanul, nu te opune! Știi că nu-mi place să dai vina pe mine după aceea și să-mi reproșezi că cine știe ce am uitat.

Când totul fu aproape gata, Bursucul luă un felinar într-o lăbuță, cu cealaltă înșfăcă ciomagul lui mare, și apoi spuse:

– Acum luați-vă după mine! Mai întâi să vină Cârțiță, pentru că sunt foarte mulțumit de el; după el Șobolanul; Broscoiul să rămână la urmă. Și ascultă-mă bine, Broscoiule! Dacă te-apuci de trăncănit așa cum faci tu de obicei, o să te trimit înapoi! Vorbesc foarte serios!

Broscoiului îi era așa de frică să nu fie lăsat pe dinafară, că se mulțumi chiar și cu faptul că avea să rămână la coadă și nu mai suflă o vorbă. Și cei trei porniră la drum. Bursucul îi duse o vreme pe lângă râu, apoi, pe neașteptate, coborî într-o gaură aflată în mal, imediat deasupra apei. Cârțiță și Șobolan îl urmară tăcuți și intrară și ei în gaura aceea, așa cum făcuse Bursucul; Broscoiul însă încurcă lucrurile ca întotdeauna, alunecă, făcu bândâbâc în apă și orăcăi îngrozit. Fu scos afară de prietenii săi, masat pe spate și pe piept în mare grabă, îmbărbătat și pus pe picioare; Bursucul, pe care incidentul acesta îl supăraseră destul de tare, îi spuse că dacă mai avea să-și dea în petic o singură dată, o să-l trimită acasă.

În cele din urmă ajunseră în galeria secretă, gata de marea aventură!

Era frig, întuneric și umed, iar pasajul era strâmt și cu tavanul jos, așa că bietul Broscoi începu să tremure, pe de o parte de spaimă, pe de altă parte pentru că era ud learcă. Felinarul era tocmai în față, la Bursuc, așa că Broscoiul rămânea tot timpul în urmă, în întuneric și nu prea

vedea pe unde calcă. Deodată îl auzi pe Șobolan strigând la el amenințător: „Hai odată, Broscoiule!”, și atunci îl cuprinse groaza că o să-l lase acolo, singur în bezna aceea cumplită. De frică, iuți pasul așa de tare, încât căzu grămadă peste Șobolan, care se răsturnă și el peste Cârțiță, iar acesta din urmă peste Bursuc; timp de o clipă fură toți cuprinși de zăpăceală și nu știură ce să mai facă. Bursucul crezu că erau atacați din spate și, neavând destul spațiu ca să mânuiască hangerul sau ciomagul, scoase repede pistolul și era cât pe-acum să tragă un glonț în Broscoi. Când pricepu ce se întâmplase de fapt, se supără peste măsură și zise:

– Cred că asta pune capac la toate. Ar fi mult mai bine să-l lăsăm aici pe Broscoi! E de-a dreptul exasperant!

Dar Broscoiul începu să se smiorcăie, iar ceilalți doi promiseră că o să aibă ei grijă ca Broscoiul să se poarte cum se cuvine, așa că Bursucul se lăsă în cele din urmă înduplecat și procesiunea se puse iarăși în mișcare; numai că de data asta trecu Șobolanul la urmă și-l apucă zdravăn de umăr pe Broscoi.

Așadar continuară să bâjbâie prin tunelul întunecos, cu urechile ciulite și cu labele pe pistoale, până când, în sfârșit, Bursucul spuse:

– Cred că de-acum ar trebui să fim destul de aproape de Conac.

Și dintr-odată auziră, undeva în depărtare, deși părea că zgomotul vine de deasupra lor, un fel de murmur confuz, ca și cum mai multe persoane țipau, chiuiuau, băteau cu pumnii în mese și

tropăiau pe podele. Broscoiul fu din nou cuprins de panică, dar Bursucul spuse pe un ton sec: „Ia auziți-le, astea-s nevăstuicile!”

Deodată galeria începu să urce; cei patru mai bâjbâiră un pic prin întuneric, până când zgomotul izbucni din nou, de data asta foarte limpede, și chiar deasupra lor. „Ura-ura-ura-uraaa!”, se auziră de sus strigăte, tropăit de lăbuțe și zornăit de vase. „Da’ știu că se distrează!”, spuse Bursucul. „Haideți!”.

Și o luară în sus prin galerie, până aceasta se înfundă și cei patru se treziră stând sub o trapă ce dădea în odaia valetului. Și așa o hărmălaie era în sufragerie, că era puțin probabil să-i audă cineva că intră în casă. Bursucul zise: „Acuma, băieți, hai toți deodată!” și cei patru se împinseră cu umerii în trapă și o ridicară. Se strecurară în odaie și își dădură seama că doar o ușă îi mai despărțea de salonul unde dușmanii lor chefuiau fără să aibă habar de ce-i așteaptă. Gălăgia era de-a dreptul asurzitoare. În cele din urmă, chiuiturile și tropăiturile se stinseră, și se făcu auzită o voce:

- Nu vreau să vă răpesc prea mult din prețiosul timp - aplauze - dar înainte să mă așez - urale
- aș dori să spun două vorbe în onoarea prea amabilei noastre gazde, Dl. Broscoi. Și îl cunoașteți cu toții pe Dl. Broscoi! - hohote de râs - pe Broscoiul cel bun, cel modest și foarte cinstit! - chiote de veselie.
- Stați că-i arăt eu lui, acuș-acuș!, pufni Broscoiul scrâșnind din dinți.
- Ai un pic de răbdare!, spuse Bursucul, ținându-l cu greu să nu dea buzna în salon. Fiți toți gata de atac!

– Dați-mi voie să vă cânt un cântecel, continuă vocea, un cântecel pe care l-am compus în cinstea Broscoiului – aplauze prelungite.

Și Șeful Nevăstuicilor – pentru că el era cel care vorbea – începu să cânte cu o voce subțire și pițigăiată:

Mergea Broscoiu-n pas vioi
Pe drum la plimbărică –

Bursucul scoase pieptul înainte, apucă ciomagul cu putere cu amândouă labele, se uită la camarazii lui și strigă:

– A sosit clipa cea mare! Urmați-mă!

Și dădu ușa de perete. Dar vai! Ce chițaituri și chiote și zbierete îi auziră urechile! Și degeaba se băgară nevăstuicile moarte de frică pe sub mese și săriră ca din pușcă pe fereastră! Degeaba se năpustiră dihorii spre șemineu și se îmbulziră pe horn în sus!

Degeaba răsturnară mesele și scaunele, în zadar sparseră paharele și farfuriile, panicați de furia celor patru eroi ce năvăliseră în cameră: Bursucul – vânjos, cu mustățile zburlite și cu bâta vâjâindu-i prin aer; Cârtiță – înverșunată și negru de supărare, rotindu-și ciomagul și dând glas unui cutremurător strigăt de luptă, „La ataaac! La ataaac!”; Șobolanul – crunt și îndârjit, cu centura înțesată de arme de toate felurile și din toate timpurile; Broscoiul – cuprins de frenezie și cu mândria rănită, de două ori mai umflat decât de obicei, săltând de colo colo și scoțând

niște orăcăieli de-ți îngheța sângele-n vine! „Mergea Broscoiu-n pas vioi?”, striga el „Vă arăt eu pas vioi!” Și merse drept către Șeful Nevăstuicilor.

Erau doar patru, dar nevăstuicilor înnebunite de groază li se părea că sufrageria era plină de animale monstruoase, gri, negre, galbene și maro, răcnind și rotind prin aer ciomege uriașe; așa că, schelălăind înspăimântate, se făcură nevăzute într-o clipă, care pe unde nimeri – pe fereastră, pe horn în sus, pe unde nu puteau să le-ajungă ciomegele acelea îngrozitoare.

Harababura se sfârși repede.

Cei patru Prieteni se apucară să patruleze de colo-colo prin cameră, și cum vedeau vreun cap ițindu-se din cine știe ce cotlon, cum îl păleau cu ciomegele; în cinci minute în cameră nu se mai găsi nici urmă de nevăstuică. Doar prin ferestrele sparte se mai auzea slab câte un țipăt răzleț al vreunui animal ce fugea îngrozit pe peluză; pe podea mai zăceau încă vreo zece nevăstuici încremenite de spaimă, cărora Cârțiță le punea conștiincios cătușe. Bursucul își trăgea sufletul rezemat în ciomag, și-și ștergea fruntea asudată.

– Cârțiță, spuse el, fii bun cum ești tu de obicei! Ia du-te afară și vezi dacă mai sunt acolo hermelinele alea care stăteau de pază și vino să-mi spui ce fac. Mi-ai dat o idee și, dacă o punem în practică, n-aș crede că o să avem prea multă bătaie de cap cu ele.

Cârțiță dispăru numaidecât pe fereastră; iar Bursucul îi rugă pe ceilalți doi să pună una din mese la locul ei, să ridice de pe jos, dintre dărâmături, cuțitele și furculițele, farfuriile și paharele, și să vadă dacă s-o găsi ceva ca să încropească o gustare.

– Simt nevoia să înfulec ceva, spuse el sec, așa cum vorbea de obicei. Dă-i bătaie Broscoiule, ce stai cu mâinile-n sân? Adică noi ți-am recuperat casa și tu nu ne oferi nici măcar un sandviș?

Broscoiul se simți lezat că Bursucul nu-i făcuse și lui măcar un compliment, așa cum îi făcuse lui Cârțiță; nu-i spusese nici măcar că se luptase bine și că era o persoană pe care te puteai baza; mai ales că el se simțea foarte mulțumit de treaba pe care-o făcuse, de felul în care îl înhățase pe Șeful Nevăstuicilor și-l pălise cu bâta, așa de tare, că zburase de-a dreptul peste masă. Dar se puse pe treabă împreună cu Șobolanul, și imediat găsiră niște gem de guave într-un vas de sticlă, niște pui rece, o limbă cu sos care aproape că nu fusese atinsă, niște tort și destul de multă salată de homar; în cămară dădură peste un coș plin cu baghete, ceva brânză, unt și țelină. Erau pe punctul de a se așeza, când Cârțiță intră pe fereastră, chicotind, și cu brațele pline de puști.

– Gata, zise el. Din câte-mi dau seama, când hermelinele, care erau deja destul de agitate și de întoarse pe dos, au auzit țipetele, schelălăiturile și tărăboiul din sufragerie, o parte și-au azvârlit cât colo puștile și au tuit-o. Celelalte au mai stat un pic pe poziții, dar când au văzut cum veneau nevăstuicile către ele, val-vârtej, au crezut că e vreo trădare la mijloc; așa că s-au luat la harță unele cu altele, și-au tras pumni și palme, s-au îmbrâncit și s-au dus de-a berbeleacul până ce au căzut în râu! Au spălat putina toate, care cum a putut, iar eu le-am luat puștile! Și cu asta, basta!

– Ești un animal de toată isprava!, spuse Bursucul, cu gura plină de carne și tort. Un singur lucru mai vreau de la tine, Cârțiță, înainte să vii și tu să stai cu noi la masă; nu te-aș mai deranja dacă n-aș ști că mă pot baza pe deplin pe tine, și tare aș vrea să pot spune același lucru și despre alții pe care-i cunosc. L-aș trimite pe Șobolan, da' e prea poetic. Așa că fă bine și ia-i tu pe indivizii ăia care zac pe-acolo pe jos, du-i sus și pune-i să facă ordine și curățenie prin dormitoare și să le facă locuibile. Vezi să măture și sub paturi, să pună așternuturi curate, și să îndoiaie un colț al cuverturii după ce termină, așa, ca la carte; și să pună în fiecare cameră un lighean cu apă fierbinte, prosoape curate și câte un săpun nou. Și pe urmă poți să-i bați prietenește pe umăr, dacă vrei tu, să-i dai afară pe ușa din dos și să nu-i mai prindem pe-aici niciodată. Dup-aia hai cu noi să iei o îmbucătură din limba asta cu sos. E delicioasă. Ai făcut o treabă grozavă, măi Cârțiță!

Bunul Cârțiță luă un ciomag de pe jos, își puse ostaticii să stea în șir indian, le ordonă: „Înainte marș!”, și îi conduse la etaj. După un timp reapăru, zâmbitor, și spuse că toate camerele erau în ordine și cum nu se poate mai curate.

– Și nici măcar n-a mai trebuit să-i bat prietenește pe umăr, adăugă el, M-am gândit că le-a ajuns câtă bătaie au încasat mai devreme, și după ce le-am pus în vedere că nu mai au ce căuta pe aici, s-au arătat întru totul de acord și au promis că n-o să ne mai deranjeze. S-au căit și au zis că le pare nespus de rău pentru ce au făcut, dar că a fost vina Șefului Nevăstuicilor și a hermelinelor, și că oricând, dacă va fi nevoie, o să facă orice ca să se revanșeze și să ne fie pe

plac. Așa că le-am dat câte o chiflă și le-am poftit afară pe ușa din dos, pe unde au luat-o la picior cât au putut de repede.

Cârțiță își trase apoi scaunul lângă masă și se repezi la limba cu sos.; iar Broscoiul, dovedindu-se un adevărat domn, ținu invidia pentru sine și spuse plin de mărinimie:

– Îți mulțumesc din suflet, iubite Cârțiță, pentru toată bătaia de cap pe care ai fost nevoit s-o înduri astă seară, și mai ales pentru istețimea de care ai dat dovadă de dimineață!

Satisfăcut de cele auzite, Bursucul zise:

– Bravo, Broscoiule, așa te vreau!

Așa că cina se termină într-o atmosferă de mare veselie, și cei patru prieteni se retraseră în cele din urmă în culcușuri, simțindu-se în deplină siguranță în bătrâna reședință a Broscoiului, redobândită datorită unei vitejii fără seamăn, unui plan fără cusur și îndemănării perfecte în mânuirea ciomegelor.

A doua zi de dimineață, Broscoiul, care dormise până târziu, cum îi stătea lui în obicei, veni la micul dejun la o oră rușinos de înaintată și găsi pe masă o mulțime de coji de ouă, niște bucăți reci și uscate de pâine prăjită, un ceainic de cafea aproape gol și în rest mai nimic; priveliștea aceasta nu avu darul să-l binedispună deloc, mai ales că, până una-alta, asta era casa lui. Prin ușa care dădea spre peluză îi văzu pe Cârțiță și pe Șobolan cufundați în fotoliile de răchită, sporovăind, de bună seamă; râdeau în hohote și își bălăbăneau picioarele în aer.

Bursucul, care stătea și el pe un fotoliu, adâncit în gazeta de dimineață, abia dacă ridică privirea către Broscoi, când acesta își făcu apariția.

Broscoiul știa însă cu cine are de-a face, așa că se puse pe treabă și pregăti cel mai strașnic mic dejun de care era el în stare, zicându-și în sinea lui că până la urmă tot o să o scoată la capăt și o să se pună de acord cu ceilalți. Când masa fu aproape gata, Bursucul se uită la el și spuse:

– Îmi pare rău, Broscoiule, dar tare mă tem că te-așteaptă o dimineață plină. Să știi că trebuie să dăm repede-repede o petrecere în cinstea celor întâmplare aseară. Și lumea așteaptă – știi tu, așa-i obiceiul.

– A, bine!, răspunse prompt Broscoiul. Nici o supărare, dacă așa se face. Deși, pentru nimic în lume nu pot să-nțeleg, de ce să vrea cineva să țină o petrecere dimineața! Dar, oricum, știi bine, dragă Bursucule, că eu nu trăiesc pentru propria-mi plăcere, ci ca să le fiu pe plac prietenilor mei și să le stau în orice moment la dispoziție!

– Nu face pe prostul, te rog, zise enervat Bursucul. Și nu mai bombăni cu nasul în ceașcă în timp ce vorbim; e lipsă de bun simț. De fapt petrecerea va fi diseară, dar invitațiile trebuie scrise și expediate cât mai repede, și e treaba ta să le scrii. Acum ia loc la masă – uite acolo un teanc de foi cu antetul „Conacul Broscoiului”, acela albastru cu auriu – și fă bine și scrie invitații pentru toți prietenii; iar dacă te ții de treabă cum se cuvine, o să le putem expedia înainte de

prânz. Și o să dau și eu o mână de ajutor, ca să nu cadă toate pe capul tău. O să mă ocup eu de organizare.

– Cum!, țipă Broscoiul, dezamăgit. Adică să stau în casă și să scriu niște scrisori imbecile, într-o dimineață splendidă cum e asta, în loc să mă plimb pe moșie și să pun totul în ordine, și să lenevesc și să mă simt bine? Nici pomeneală! O să – O să mai – Stai așa un pic! A, păi cum să nu, dragă Bursucule! Plăcerea mea nici nu mai contează atunci când vine vorba de bucuria celor din jur! Poți să fii sigur că o să fac întocmai cum îmi spui. Hai, Bursucule, ocupă-te de banchet și fă cum îți place; pe urmă du-te afară lângă ceilalți doi și lăfăiți-vă în pace, fără să vă pese nici cât negru sub unghie de mine, de grijile și de osteneala mea. Voi sacrifica dimineața asta frumoasă pe altarul datoriei și prieteniei!

Bursucul se uită la el plin de suspiciune, dar chipul senin și plin de sinceritate al Broscoiului nu lăsa să se vadă nici un motiv nedemn care să-i fi pricinuit această schimbare de atitudine. Leși din cameră, o luă spre bucătărie, și de îndată ce ușa se închise în urma lui, Broscoiul se repezi la masa de scris.

Îi venise o idee grozavă Da, avea să scrie invitațiile! Și, mai mult, o să aibă grijă să menționeze cum a condus el însuși lupta, și cum l-a snopit pe Șeful Nevăstuicilor; și o să facă aluzie și la aventurile prin care a trecut și din care a ieșit întotdeauna triumfător; și o să adauge și un fel de program de divertisment –și își și făcu o schiță în minte – ceva de genul ăsta:

DISCURS..... BROSCOIUL

(Vor fi mai multe discursuri ale Broscoiului de-a lungul serii.)

CUVÂNTAREBROSCOIUL

SCURTĂ PREZENTARE – Sistemul penitenciar – Căile navigabile ale bătrânei noastre patrii – Cum să vinzi un cal și cum să te târguiești – Proprietatea, drepturi și îndatoriri – Înapoi la moșie – Boiernașul englez

CÂNTEC BROSCOIUL

(compoziție proprie)

ALTE COMPOZIȚII BROSCOIUL

Vor fi interpretate în cursul serii de către ... compozitor.

Ideea care îi venise îl mulțumi pe Broscoi nespus de mult, așa că lucră cu râvnă și până la prânz toate scrisorile fură gata. Când termină, i se transmise că era la ușă o nevăstuică mică și destul de jigărită, care întreba cu sfiiciune dacă putea să le fie de vreun folos domnilor care locuiau acolo. Broscoiul merse țațoș până afară și observă că era unul din prizonierii serii trecute, care se purta cu mult respect, dornic să fie pe plac.

Îl mângâie pe cap, îi trânti în brațe mormanul de invitații și îi spuse să grăbească pasul și să le distribuie cât de repede poate, iar dacă voia, putea să vină înapoi mai pe seară, că s-o găsi vreun șiling să-i răsplătească osteneala, sau poate nu, cine știe! Iar biata nevăstuică se arătă foarte recunoscătoare și se grăbi să-și ducă la îndeplinire misiunea.

Când celelalte animale se întoarseră acasă la ora prânzului, foarte bine dispuse și odihnite după o dimineață petrecută pe râu, Cârțiță, care avea muștrări de conștiință, se uită cam îndoit la Broscui, așteptându-se să-l vadă morocănos și deprimat. Dar, din contră, Broscuiul părea așa de plin de sine și de țațoș, că bietul Cârțiță intră numaidecât la idei, iar Bursucul și Șobolanul se uitară unul la altul cu subînțele.

Imediat după masă, Broscuiul își băgă ambele labe în buzunarele pantalonilor și zise așa, într-o doară:

– Simțiți-vă ca acasă, dragilor! Faceți ce poftiți!

Apoi o șterse înspre grădină ca să se gândească în liniște la ce avea să spună în discursuri, când, deodată, Șobolanul îl apucă de braț.

Broscuiul ghici cam ce voia prietenul său și încercă din răspuț să scape din strânsoare; dar când și Bursucul îl înșfăcă tare de celălalt braț, începu să priceapă că jocul se sfârșise. Cei doi îl duseră așa până în micul fumoar de lângă intrarea principală, închiseră ușa și îl așezară pe un scaun. Apoi se așezară în fața lui, timp în care Broscuiul îi privea în tăcere, suspicios și prost dispus.

– Uite ce e, Broscuiule, spuse Șobolanul. Despre petrecere vreau să vorbim și îmi pare rău că trebuie să ți-o spun în felul ăsta. Dar am vrea să-ți fie foarte clar, o dată pentru totdeauna, că

n-o să fie nici discursuri, nici cântece. Încearcă să n-o iei ca pe o dojană, ci ca pe un simplu sfat.

Broscoiul se simți prins în capcană. Îl citeau ca pe o carte deschisă, vedeau prin el și erau cu un pas înaintea lui. Visul cel minunat pe care-l avea începu să se destrame.

– Da' n-aș putea să cânt măcar un cântecel?, se rugă el pe un ton tânguios.

– Nu, nici măcar un cântecel, răspunse ferm Șobolanul, deși i se sfâșie inima când văzu cum îi tremură buza bietului Broscoi. N-are rost, Broscoiule; știi prea bine că toate cântecele tale sunt pline de lăudăroșenie și că atunci când ții discursuri nu faci altceva decât să-ți dai aere, și ... și să te umfli-n pene, și ... și ...

– Și să tot spui vrute și nevrute, adăugă Bursucul, în felul lui obișnuit.

– E spre binele tău, Broscoiule, continuă Șobolanul. Știi doar că mai devreme sau mai târziu va trebui să-ntorci foaia și să te schimbi, și asta e o ocazie cum nu se poate mai bună; un fel de piatră de hotar a destinului. Și să nu-ți închipui că toate astea nu mă îndurerează și pe mine la fel de mult ca pe tine.

Broscoiul rămase multă vreme adâncit în gânduri. În cele din urmă își ridică privirea, lăsând să i se vadă pe chip urmele emoțiilor puternice care îl copleșiseră.

– M-ați învins, prieteni, spuse el cu o voce stinsă. Nu v-am cerut, dacă-mi dați voie să spun, decât un lucru infim, adică să mai fac și eu pe grozavul măcar o singură seară, să fiu în centrul atenției și să mă las purtat de aplauzele tumultoase care, mi se pare mie, m-au pus întotdeauna în valoare. Dar, oricum, cred că aveți dreptate. De acum încolo o să mă schimb. O

să vedeți, prieteni, de-acum înainte nu veți mai roși niciodată din pricina mea. Vai, vai, vai, ce soartă necruțătoare!

Și, ștergându-și fața cu batista, părăsi camera cu pași șovăielnici.

– Bursucule, spuse Șobolanul, mă simt ca un călău; tu nu te simți la fel?

– Ba da, spuse mohorât Bursucul. Dar trebuia s-o facem și pe-asta. Broscoiul va locui aici și va trebui să-și câștige respectul celorlalți. Vrei să ajungă piaița tuturor, să râdă de el și să-l ia în batjocură nevăstuicile și hermelinele?

– Sigur că nu, spuse Șobolanul. Și, dacă tot veni vorba de nevăstuici, ce noroc pe capul nostru că am dat peste nevăstuica aia jigărită, tocmai când voia să plece cu invitațiile Broscoiului. Am bănuț eu ceva, din ce mi-ai spus mai devreme, și mi-am aruncat privirea pe vreo două invitații; erau pur și simplu respingătoare. Le-am luat pe toate, iar Cârțiță șade acum la masă în budoarul albastru și scrie invitații obișnuite.

Ora banchetului se apropia cu repeziciune, iar Broscoiul, care, după ce îi lăsase în fumoar pe prietenii lui, se retrăsese în dormitor, stătea pur și simplu copleșit de melancolie și amărăciune. Cu fruntea odihnindu-i-se pe braț, căzuse pradă unor gânduri foarte profunde. Încet, încet, chipul i se însenină și începu chiar să zâmbească un pic. Apoi se puse pe chicotit, timid și rezervat.

În cele din urmă se ridică, încuie ușa, trase draperiile pe geamuri, adună toate scaunele din cameră și le aranjă în semicerc, se așeză în fața lor și scoase mult pieptul înainte. Făcu o

plecăciune, tuși de două ori și începu să cânte cu voce pițigăiată către un public cuprins de extaz, așa cum îl născocise mintea lui.

ULTIMUL CÂNTECEL AL BROSCOIULUI

Broscoiul se întoarse!
Ce panică-n vestibul, ce urlate-n odaie
Ce plânsete în grajd și țipete în baie
Când Domn' Broscoi se-ntoarse!

Când Domn' Broscoi se-ntoarse!
Ce zornăit de geamuri, ce pocnete de uși trântite,
Schelălăit de nevăstuici, căzând de pumni lovite,
Când Domn' Broscoi se-ntoarse!

Bum! Tobele să bată!
Trompetele să cânte, claxoanele să sune,
Soldații să salute și tunuri mari să tune!
Eroul vine, iată!

Strigați cu toții „Ura!”. Broscoiu-i cel mai tare!
Strigați cu toată forța, strigați din toți rărunchii,
Cinstiți-l pe acela de care sunteți mândri,
E ziua lui cea mare!

Cântă din toată inima, cu o voce puternică și foarte multă expresivitate; iar după ce termină, mai cântă o dată.

Apoi suspină adânc; adânc de tot.

Pe urmă înmuie peria de păr în ligheanul cu apă, își făcu o carare pe mijlocul capului și își pieptănă părul astfel încât să-i stea drept și foarte lipit de țeastă; și, după ce descuie ușa, coborî tăcut scările gata să-și salute musafirii, care mai mult ca sigur că se adunaseră deja în salonaș.

Toate animalele îl aclamară când își făcu apariția și se îngrămădiră în jurul lui ca să-l felicite și să-i laude curajul, istețimea și calitățile de bun luptător; Broscoiul, însă, doar zâmbea slab și murmură „A, nicidecum!”, sau „Ba din contră!”. Vidră, care stătea pe covorașul de lângă șemineu explicându-le prietenilor cum ar fi făcut el dacă ar fi fost în locul Broscoiului, izbucni dintr-odată, își încolăci brațele în jurul Broscoiului și încercă să-l ia pe sus și să-l plimbe prin cameră ca pe un erou; dar Broscoiul, privindu-l într-un fel umil și blajin, îi spuse, în timp ce încerca să se desprindă din îmbrățișare:

– Bursucul a fost capul răutăților; Cârtiță și Șobolan au dus greul în luptă; eu doar am dat o mână de ajutor pe ici, pe colo, de fapt n-am făcut mai nimic.”

Animalele erau încurcate și luate prin surprindere de neașteptata atitudine a Broscoiului; iar Broscoiul simțea, pe măsură ce se ducea de la un oaspete la altul ca să dea răspunsuri pline de modestie, că era în centrul atenției și captiva pe toată lumea.

Bursucul comandase cele mai bune bucate și banchetul se dovedi un mare succes. Animalele sporovăiră mult, râseră și glumiră, dar Broscoiul, care, desigur, se afla pe locul de onoare, ținu privirea în jos și murmură tot felul de amabilități și banalități în dreapta și-n stânga, către animalele din jurul lui. Din când în când arunca priviri fugare către Bursuc și Șobolan, și, de fiecare dată când se uita la ei, aceștia se holbau unul la altul cu gurile căscate; iar lucrul acesta îl umplea pe Broscoi de o uriașă satisfacție.

O parte dintre animalele mai tinere și cu mai multă poftă de viață începură să şușotească pe la colțuri că lucrurile nu mai aveau așa haz ca pe vremuri; ba unele se apucară chiar să bată cu pumnii în mese și să strige „Să vorbească Broscoiul! Vrem un discurs! Vrem cântece! Să cânte Broscoiul!” Dar Broscoiul doar dădea ușor din cap în semn că „nu” și ridica o labă în semn de protest; și, adresându-le oaspeților tot felul de politețuri, și flecărind și bârfind, și întrebându-i ce mai fac cei rămași acasă din pricină că nu erau destul de coți ca să apară în societate, le dădu tuturor de înțeles că dineul de față nu avea să iasă din tiparul convențional.

Aveau în mijlocul lor un cu totul alt Broscoi!

După această însemnată întâmplare, cele patru animale își continuă traiul de zi cu zi în fericire și bună înțelegere, și, chiar dacă războiul civil intră în mod grosolan și neașteptat și în viețile lor, alte răzmerițe nu le-au mai tulburat liniștea.

Și, după ce s-a sfătuit cu prietenii săi, Broscoiul a cumpărat un lănțișor de aur cu medalion cu perlă, pe care l-a trimis fiicei temnicerului, împreună cu o scrisoare, pe care chiar și Bursucul a apreciat-o ca fiind plină de modestie, recunoștință și bună-cuviință; iar mecanicul de locomotivă a primit și el, la rândul lui, mulțumiri și scuze pentru toate necazurile și neplăcerile pricinuite.

Obligat de Bursuc, Broscoiul o căută chiar și pe șalupăreasă, și, deși o găsi destul de greu, o despăgubi discret pentru calul furat, chiar dacă de această dată se cam codi, susținând că nu fusese decât o unealtă a destinului, menită să pedepsească femeile grase cu brațe pline de pistrui, care nu-și dădeau seama că aveau de-a face cu un adevărat gentilom atunci când întâlneau unul. Suma în cauză nu era cine știe ce, căci țiganul apreciasse destul de corect prețul calului, după cum fură de părere niște evaluatori profesioniști.

Din când în când, în timpul serilor lungi de vară, cei patru prieteni făceau câte o plimbare prin Pădurea Sălbatică, pe care o cunoșteau acum ca pe propriul buzunar; și era o adevărată plăcere să vadă cum îi salutau toți plini de respect și cum nevăstuicile își aduceau puii la gura vizuinelor ca să le spună: „Uite, puiu’ mamii, uite-l pe Domnul Broscoi cel iscusit!

Și uite-l alături de el și pe fermecătorul Șobolan, un neînfricat luptător!

Și iată-l acolo și pe renumitul Domn Cârțiță, despre care v-a vorbit atât de mult tatăl vostru!”
Iar atunci când micuții pui de nevăstuică erau din cale-afară de năzuroși sau neastâmpărați,

mamele lor îi puneau la punct spunându-le că dacă nu se potolesc, o să vină Bursucul cel grozav să-i ia și să-i bage în sac.

Desigur, asta era o exagerare în ceea ce-l privea pe Bursuc, care, deși nu prea dădea doi bani pe Lume și Societate, îndrăgea foarte mult copiii; și, cu toate astea, amenințarea avea întotdeauna efectul dorit.

- Sfârșit -

Citiți și alte cărți din colecția cărților pentru copii a Editurii LiterNet:

1. Alina Andrei, Iuliana Vîlsan – Prea frumoasa poveste a d-lui Măgar
2. Valentina Carmen Dincă, Iuliana Vîlsan – Lumea lui Ciupicilă – Mofturici
3. Cătălina Miciu, Iuliana Vîlsan – Ușu, măgărușul buclucaș
4. Valentina Mihart, Iuliana Vîlsan – Aventurile lui Noruleț, măgărușul călător
5. Sînziana Popescu – Andilandi – Călătoria lui Vlad în Celălalt Tărâm
6. Sînziana Popescu – Teatru pentru prichindei: mari, mici și mititei
7. Sînziana Popescu – Domnul de Ciocolată
8. Eliane Roussel – Două povești cu Papuși / Deux histoires de Papouch's
9. Eliane Roussel – Le conte de l'oiseau bleu et du chat noir
10. Eliane Roussel – Povestea Păsării Albastre și a Motanului Negru
11. Eliane Roussel – Zmeul din Lună / A Holdsárkány
12. Eliane Roussel – Zmeul din Lună / Der Monddrache
13. Eliane Roussel – Zmeul din Lună / El Dragón de la Luna
14. Eliane Roussel – Zmeul din Lună / Le Zméou de la Lune
15. Nicole Sima, Iuliana Vîlsan – Povestea măgărușului
16. Mediana Stan, Mircea Drăgoi – Cucurigu-Piticot
17. Dana Stănescu – Motanul Suki și floarea
18. Eduard Țone, Iuliana Vîlsan – Aventurile măgarului Alfred
19. Lucia Verona, Gabriela Vrânceanu Firea, Radu Preda, Olga Delia Mateescu, Cristina Grecu – Carte de povești

Lista completă a volumelor din colecția pentru copii se află la
<http://editura.liternet.ro/catalog/toate/0/2/Carti-pentru-copii.html>.

Lista completă a volumelor publicate de Editura LiterNet se află la
<http://editura.liternet.ro/catalog>.

Toate volumele pot fi descărcate gratuit de pe siteul LiterNet pentru uz personal. Reproducerea lor pe alte siteuri este interzisă.

